

КВІТУЧІ БЕРЕГИ

4.15

НЮ ЙОРК
diasporiana.org.ua

1975

Жвірчі береги

СТОРІНКИ ЗВ'ЯЗКУ БУВШИХ
ГРОМАДЯН СТРИЙЩИНИ

/ДОЛИНА, БОЛЕХІВ, СКОЛЕ, СТРИЙ,
ХІДАЧІВ, ЖУРАВНО, МИКОЛАІВ, н/дн./

Видав "КОМІТЕТ СТРИЙЩИНИ".

Появляються неперіодично.

НД ЙОРК

Ч.15

ГРУДЕНЬ

1975

З НАГОДИ ВЕЛИКОГО ПРАЗНИКА
РІЗДВА БОЖОГО СИНА
i
НОВОГО 1976 РОКУ

усім Читачам нашого журналу та всім колишнім Жителям
дорогого Стрия, Болехова, Долини, Сколього, Жидачева,
Журавна і Миколаєва/Дн. та їхніх довкіль, пересилає-
мо якнайгар'ячіші побажання кріпкого здоров'я і все-
го - всего найкращого.

Ред. і Адмін."Квітучих Берегів"

На обгортці
рисунок мист. Ніни Мриц

ЦІНА ПРИМІРНИКА: 2.00 дол.

Редакція і Адміністрація
"Квітучих Берегів"
O. Sawczynskyj
110 Berry Street
Brooklyn, N.Y. 11211

Наташалія з Озаркевичів Кобринська

Родилася 4 жовтня 1851 р. в Беледуї,
повіт Станиславів.
Померла 22 січня 1920 р. в Болехові.

1884 р. заложила в Станиславові
товариство, як першу жіночу органі-
зацію в Галичині під назвою:
Тов."Руських Женщин".

На перших Загальних Зборах 8.XII.
54 присутніх жінок вписалися в члени і одноголосно вибрали Наталію
Кобрінську першою головою цього Товариства.

За виданням Наталії Кобрінської, під кінець 1893 р., вийшла в Стрию
перше книжка Жіночої Бібліотеки "Наша Доля".

Ця найбільша жіноча постать Стрийщини, вже від 1884 р. грімко за-
кликала все жіночтво: "Будіться сестри, ставайте до праці для своєї й
народної свободи!" .

Уляна Кравченко - 1930.

Література

Минуло пів століття
Коли у перший раз
Упело слово дуже і владарне -
Коли Вона - крицева стать -
З вогнем у серці - з вірою в очах
Жінкам проголосила зов:
- Нам не носити більше оков !
А слів її незрівнаних скрижалі -
Відкрили жінці блиски ясних далів
А засів досвідників її долонь
Вже перейшов крізь град і крізь огонь
І щезло все, що кволе і нездарне -
Зірвався творчий дух бунтарно
На новий шлях !

Наталія Кобринська, як відома письменниця, визначна організаторка жіночого освітнього і громадського руху, зарівно майже все життя дорожила вихованням дітей та молоді на Західній Україні, про що на весело з признанням згадує Іван Франко у своїму вірші "Майдрівка Русини з Бідов" ще в 1893 р.

В Болехові баталія
Там Кобринська Наталія
В величезний будинок
Всіх зібрала Русинок.

Одна варить, друга місить,
Третя хлопські діти тішить,
Ті годують маленьких,
А ті миють пеленки.

А Натальця з старшенькими
Пильно держить школу з ними,
Учить хлопців і дівчат,
Як з біdom воювати.

Каже Русин: "Щастя вам Боже!
Оце справді діло гохе!
Вперше бачу не в харті,
Що й попівни щось варті!"

/3 III. Видання, Українська Накладня, Київ-Лейпциг, стор. 247/

ХАТА НАТАЛІЇ КОБРИНСЬКОЇ В БОЛЕХОВІ

де вона жила, творила, яку згодом в останньому заповіті подарувала на український сиротинець, і в котрій на самоті кінчала своє трудяще життя.

Зараз, десь там на болехівському цвинтарі може ще й стоять опушена могила із скромним і пристарілим хрестом, куди часто з пошаною підходили заміряні дівчатка, щоб хвилинку постоїти при "Отчинаші" та поглянути на ті чутливі слова оставлені заповітом великої жінки :

НАТАЛІЯ ОЗАРКЕВИЧ - КОБРИНСЬКА

"Мене вже серце не болить!"

А ось недавно, одна пані - Болехів'янка, згадуючи давні часи юності - між іншим промовила до мене: "А ви знаєте, я чомусь любила часто заходити на наш цвинтар і завжди, коли тільки там була, неначе щось приваблювало мене до могили з хрестом св.п. Наталії Кобринської. І я ішла як, якби несвідомо, що б ще раз прочитати текі зворушило - гарні слова: "Мене вже серце не болить".....

Під кінець Року Жінки ці сторінки присвячуємо нашій Найбільшій Громадянці Великої Стрийщини -

стеться в червні. Рівень води в ріці нагло піднімається до 3 - 4 метрів. Річні виливи бувають від середини липня до середини вересня, але можуть бути й пізніше, як це трапилося було у грудні 1794 року. Води нарощають досить швидко, так що впродовж однієї доби вода підніметься до трьох метрів, але рівень її не буває вищий, ніж п'ять метрів.

Стрий - одна з найбільших приток Дністра - починається у Верховинських Карпатах на висоті 1150 метрів, недалеко села Вижлів. Перетинаючи різні геологічні формaciї, ріка Стрий часто змінює свій напрям, творячи кругі "меандри" з глибокими ярами. Круті схили по-криті густим лісом. Нижче гирла Опору Стрий виривається на простори передгірської рівнини і пливе далі широким руслом до 200 метрів, а потім широком долиною около 5 - 6 км.

Опір випливає з-під гори Бескид (1112 м), пливе через Славсько, Тухлю, Гребенів, Сколе і впадає до Стрия біля Синевідська Вижнього. Це найбільший доплив річки Стрий.

Мізунька випливає з-під гори Горган і сполучається зі Свічою та впадає до Дністра. Свіча - з-під гори Горган пливе через Гомів, коло Болехова й вливається до Дністра. Лімниця випливає з-під гори Грофи і Попаді, пливе через Підлюте, Перегінсько, Брошнів і з Чечвою вливається до Дністра.

Рослинність Карпат дуже багата й барвиста. Гордістю та прикрасою Карпат є ліси, сонячні діброви, тіністі бучини, похмури смерекові й ялицеві ліси. Високі полонини перерізують, наче стрічками, гірську систему, і красуються влітку своїми кольорами, що міняються з дня в день.

Тут ростуть буки, граби, дуби, клени, липа, явір, ялиця, смерека. До рідкісних дерев належить тис ягідний і кедрина.

Копалини. Основними копалинами є нафта, природний газ, кам'яне й буре вугілля, горючі сланці, земний віск - озокерит - і торф. Промислові запаси нафти мають родовища в південному й західному карпатському прогині на глибині 2500 - 2700 метрів. Нафтносні райони є в Биткові, Бориславі, Долині, Тустановичах, Перегінську, Східниці, Слободі Рунгурській і Мразниці.

Земний віск - у Східниці, Трускавці, Бориславі, Звінячі, Старуні. Найбільшими родовищами природного газу славиться Дашава коло Стрия, також Рудки, Калуш і Косів.

Лікувальні води. Солянкові й соляно-лугові води Трскавця, Моршина, застосовуються лікарями в бальнеології, це є в лікувальних купелях у формі інгаляцій, промивань, купелів у басейнах і ваннах. Вони дають запоруку скорого лікування кормових і дихальних органів. Відомі джерела в Криниці, Моршині, Трускавці, Ясині, Рахові та вуглекисні джерела, так звані "буркути", використовуються широко в медицині. Знані також є кліматичні й спортивні оселі: Славсько, Підлюте, Ворохта, Криниця й інші.

Ворохта в Чорногорі має найвищий на Україні терен до лижної залізниці і для лижних стрибків відповідну скічню.

Купелі в гірській ріці Прут і туристика в Чорногору і на високогірські полонини зростають з року на рік і втішаються великою популярністю серед молоді та старших.

Софіор / Нацкіс

Бойківські Карпати

Бойківські Карпати займають центральну ділянку українських Карпат. Вони тягнуться великим луком, як гірське пасмо, від річки Попраду (Попруті) до буковинських Карпат довжиною біля 350, а шириною до 100-110 кілометрів. Бойківські Карпати сягають від річки Сяну на заході до річки Лімниці на сході. Це середньовисокі гори, висотою до 1800 метрів, як ось: Пікуй - 1405, Горган - 1445, Попадя - 1740, Грофа - 1752, Сивуля - 1836 метрів.

Гірські пасма мають горбисті підгір'я висотою до 400-500 метрів. Ріки й річки розбивають їх на окремі масиви й полонини. З гір спливають: Дністер, Сян, Стрий з Опором, Свіча, Бистриця, Лімниця, Чечва і Мізунька. На межиріччі Стрий-Опір висоти їх зростають і далі на схід творять Високий Бескид. Особливо від річки Мізуньки з верхами: Сивуля, Грофа, Попадя - до 1800 метрів. Далі на південний схід від лінії Турка-Тухля-Ясіня гірські пасма стають нижчими - це так звані Верховинські або Вододільні Карпати з верхами: Бескид - 1012, Малі Явірники - 1017, Козакова Поляна 905, а лише гора Пікуй піднімає свій масивний верх до висоти 1405 метрів.

Тут проходять важливі комунікаційні шляхи: на просміках Ужоцьким (889 м.), що з'єднує Ужгород із Самборем і Воловецьким або Скотарським (841 м.), що єднає Стрий з Мукачевом. Довгим тунелем перетинає залізниця вододіл Свічі й Опору на висоті 1014 метрів, а на вододілі Тиси й Пруту Яблуницьким просміком або Ясинським перевалом єднає Ворохту з Ясиням на Закарпатті.

Карпати мають велику річкову систему, бо майже 6000 рік і річок дренує їхню поверхню і одних забирає до басейну Балтійського моря, а інші спливають у басейн Чорного моря, як наприклад, Дністер із своїми допливами. Є тут чудові гірські озера звані "морські очі", як ось озера Синевір і Шибене на Чорногорі, що мов два смарагди відбивають у собі гори, зелені ліси й полонини. Полонини змінюють свої кольори залежно від освітлення гір, пори дня й року. Особливо гарні вони восени, коли їхні барви міняються на очах майже щодня. Також підземні води пробиваються в різних місцинах Карпат на поверхню і творять мінеральні джерела, що мають лікувальні властивості кавказьких вод. Криниця, Трускавець, Моршин, Рахів - відомі містечка своїми лікувальними водами.

Дністер має свій початок на Бойківщині, під горою Розлуч на висоті біля 760 метрів і впадає Дністровським лиманом до Чорного моря. Від гирла річки Свічі він входить в подільську височину, його русло звужується та значно поглибується, творячи відомі дністровські яри. Загальна довжина ріки 1362 км, а площа водозбору 72.100 кв. км. На всьому просторі Дністер приймає багато карпатських приток, як ось: Стриговір (96 км), Тисъменіца (49 км), Стрий (230 км), Свіча (107 км), Лімниця (122 км), Бистриця (72). Більшість з них мають високогірський характер, бо їхні джерела починаються високо на 800-1500 м. в горах. Вони пробиваються через високі гірські хребти творячи глибокі каньйони - яри. Весняна повінь починається в лютому, а кінча-

Андрій Жігічак

Від'їзд з робочими братами УСС на Маківці в 1915 р. ("Наріт містечко")

Був травневий вечір. Зі Стрия в напрямі Срібної Землі князів Корятовичів від'їхав останній, вечірній поїзд. А коли над верхами Карпат Лавочанського Бескиду замерехтили зорі, то лилики почали вилітати на нічний дижур, хрущі бриніти маєву пісню. Тоді й ріка Опір недалеко Демні міняла шум і починала оповідати історичну подію. А гордий той Опір, він знає, що він не тільки літописець цих сторін, але й дипломат, бо через ріку Стрий та Дністер з Чорним морем розмовляє. Він пам'ятає, як в його руслі купався Іван Франко, коли гостював на приходстві в Головецьку в Устіяновичів, і звідти робив екскурсії до Тухольки, терену акції своєї повісті "Захар Беркут". І пам'ятає, як у його руслі напували коней княжі дружинники, саме герой згаданої повісті. Він знає, як любить його й решта природи. Сонце, коли доволі вигарюється на його зблілих хвилях, то в полу涓ne иде спочивати на спокійній плесо ями під берегом, від сторони Демні. Цю обідову пору звеличує запах розтаяної на соснах та смереках живиці. Серед тишини, в царині природи, чути лише хлюпіт верткіх хвиль на течії, а сонце через чисту як хрусталь, спокійну воду, освічує дно ями. І блистить до нього не тільки сріблистий пісочок, а й золотістю криє вівчуги. Опір знає, що це частина нашої трагічної історії, бо ці криваві цятки, — це слози осліленого братом Ярополком князя Святослава, який спочивав в скелі під Демною, в дорозі якраз на Маківку. І знає Опір, що дістеться довкола по зворах, дебрах та хащовинні довколишніх лісів, бо про все оповідають йому олені, коли приходять у місячні ночі, до водопою.

Он, однієї ночі, старший олень підглянув і розповів, як то бойчича Варка на коні з люлькою в зубах, відібрала з нічного поїзду зі Закарпаття, мішок шмаття. Та Опір знає, що це не шмаття, а викинена через вікно "Сурма", перепачкована митним урядовцем, колишнім УСС Геннем Яворським, і вона верхами, пляями, колибами, помандрує аж на Буковину.

Але однієї ночі, то принесли олені вістку, що коли від сторони Волівця та Мукачева напували коней Українські Січові Стрільці, то в долішньому бігу напоювали коней царські війська, які хотіли зайняти решту Карпат і на їхніх верхах застремили царський прapor, а згодом, заболоченими копитами коней та солдатських чобіт, скаlamутили срібну Тису. Та Усусуси загородили їм своїми грудьми дорогу, і по майже триденному бою, наступаючі полки мусили завернути, і опинилися аж над Стрипою. Коли фронт в погоні за ворогом двигнувся вперед, то сані塔ри загребували на побоєвищі побитих, одних і других. По кишенях шукали посмертних метрик. Але допомагали ще два легіні з Кального, брати Комлоши. Вони то знайшли в кишенях шинель двох солдатів по одному примірнику "Кобзаря", купленого у Львові, в дорозі на карпатсь-

кий фронт. Сердеги УСС, ціляючи в царські "шинелі", не знали, що вбивають братів з-над Дніпра й Дону. Спочатку тих двох наддніпрянців припорпали лише тимчасово, але вночі перенесли їх на стрілецький цвинтар, похоронили між тих 38 Усусусів, що впали на Маківці. Але згодом і обидва брати Комлоші пішли в рядах УГА на Наддніпрянщину і не повернулися вже звідти, бо як написав поет Роман Купчинський, а оспівав мо гуттюю мелодією незабутній композитор Нестор Нижанківський, пропали вони серед сорок тисяч цвіту. І тому ніхто точно не знав, де ті наддніпрянці з "Кобзарями" спочивають. Тільки на пропам'ятній таблиці при вході до церковці в Тухольці, побіч прізвищ 38-ох УСС, була дописка про двох братів наддніпрянців...

А коли настала північ, то Опір знову змінив шум на ще тишину, бо почав молитися... Молився і за осліпленого князя Святослава, і за упавших в боях на Маківці, і за тих з "Кобзарем" в кишенах. Але Опір не молився сам, бо ген-ген на верхах молився з ним столітній ліс і плакав тяжкими слізами, які скапували на землю. А коли блиснуло ранє сонце, то з Мукачева прийшов перший ранній поїзд до Стрия, серця Бойківщини. Стрілецтво не тільки вміло творити історію, але й її зберігати.

Коли по боях над Стрипою висипали високу могилу, то сотник Дмитро Вітовський написав у видаваних на фронті "Шляхах", що минуту літа, а старий дідунь поведе за ручку чотирилітнього внучка на Зелені Свята на ту могилу... І Вітовський малює візію. Стежки аж під сам хрест утоптані. Значить відвідують її. Шанують. І бачить цю візію: у літини в руці червоні маки. Стала під хрестом, а вітер грас її ясними золотистими мов лью кучерями. Дідунь велить унукові розсипати ці маки по схилах цілої могили. Хлопчик питається німим зором, — як?.. Дідунь жестом руки спрямовує куди слід.

Але оповідання про стрілецькі бої не творили лише в прозі, а вбирали їх і в поезію. А навіть композитори, хоча б і фронтові, на похідних гітарах, творили все щось нове в музичній літературі. А коли Стрілецтво в 1917 році по революції залишило в Галичині фронт і пішло на Наддніпрянщину, то один з гітаристів залишив на квартирі гітару. Коли фронт був зліквидований, то повернулися наші переселенці, евакуовані з теренів боїв до таборів у Гмінді і подібних в Австрії. Повернувшись і господар тієї хати, де залишилася гітара. Він довідався, хто тут квартирував.

А по селі ходили версії, що інколи в глуху ніч забринять гітарні струни, а то й у ввесь акорд... Це Муза вдаряла по струнах, бо тужила за Українським Січовим Стрілецтвом.

В. Іларіоновський

Сирогулик і Бубниш

1923 р.

Весняний ранок прикривав легкою мрякою алею каштанових дерев, що простягалася від відкритої площадки перед будинком залізничої станції в напрямі міста.

На одній з мокрих від ранньої роси лавок, уставлених уздовж обидвох боків алеї, сиділи два молоді, майже дітваки, пластуни, а побіч них лежали три добре випаковані наплечники. Третій стояв пильно вдивляючися в мряковиння, що ледь понад землею стелилося густими хвильами під подувом легкого вітру. Він надслухував чи почусє знайомий звук від стукоту пластової палиці й підкованих черевиків об кам'яний хідник.

Не важко було здогадатися, що хлопці вибиралися поїздом на прогульку, мабуть з нічлігом серед природи, на що вказували прикріплені до наплечників коци. З хвильування, з яким вичікували приходу ще когось видно було, що все небагато часу залишалося до від'їзду поїзду. Врем'яті донісся відгомін приспіленої ходи, а з мряковиння, прорідженого першими променями сходячого сонця, виринула висока постать. Це був юнак Дацко, за пластовим псевдо Корба. Він прийшов з села Добряни, що віддалене на п'ять кілометрів, звідкіля щоденно йшов пішки з кількома товаришами до гімназії в Стрию. Іншими учасниками, заплянованої прогульки до скель у Бубнищах, були ще два учні четвертої кляси: Степан Бандера — Баба, який прибув щойно минулого року з Калуша, де вчився як екстерніст та Іван Стефанків — Заяць, уродженець Стрия. Четвертим учасником прогульки був я, на одну клясу старший. Ми всі були членами 5 куреня юнаків ім. Ярослава Осьмомисла в Стрию. Прогулька до Бубнищ була для них першою, а для мене другою з черги.

Як стій ми позибрали наші речі, закупили квитки й усіли до приготованого вже до від'їзду поїзду. Урядник-дикюрний у червоній шапці був уже на пероні, дав знак свистком і рукой й тоді поїзд румів. Спершу їхав повільно, перетинаючи ряд рейок товарової станції, а далі приспішеним бігом переїхав попід дрогобицький міст, минаючи артилерійські касарні з лівого, а фабрику сірників з правого боків. Тепер, набравши швидкості, вже повним ходом в'їхав на однорейковий залізничний шлях, що сполучав місто Стрий з віддаленою на 120 кілометрів граничною станцією Лавочне, поміж Польщею і Карпатською Україною, тоді Чехословаччиною.

Ми в'їхдали на широку рівнину, що сягала до підніжжя Карпат, верхи яких синіли в далечині. Сходяче сонце заливало своїми золотими променями, розкинені по обидва боки залізничного шляху, нескоміні ще сінокосаті, що миготіли різночолірними квітками, та недоспілі ще ниви збіжжя яснозеленаві барви, поперетикані червоними маками, рожевими куклями й блакитними волошками. Наближаємося до першої зупинки — станції Конюхів. Її будинок стоїть самітно серед поля. У віддалі поблискують бані конюхівської церкви й біліють свіжовимощені хати. Доходять веселі звуки дзвонів, що скликають народ на зеленонедільну утрень ѹ до-

повнюють чарівну симфонію чудового червневого ранку.

На 17-му кілометрі від Стрия, в селах Гірне й Хромогорб минаємо ос танки замку Сведригайла з XVIII століття. З поїзду видно й башти з червоної цегли. Про історичні місця, положені поміж Стриєм і Карпатами, розказував нам професор історії Гарасимчук, а тепер я переповів ці моїм молодим друзям.

На південь від села Гірне, по правому боці річки Стрий розкинулося давнє селище Семегинів. Воно відоме ще з історичного літопису з 1015 року, в якому говориться, що брат Святополка наздогнав дружинників Святослава, які втікали до Угорщини, і на урочищі Довголука, над річкою Стрий відбулася між ними запекла битва, у висліді якої загинуло багато дружинників. Святослав утік на той бік річки, а сім його синів потонули під час переправи. Від цього й пішла назва села - Семегинів.

Доїжджаємо до наступної станції Любінці. Село цієї назви поруч з селом Хромогорбом. Воно розкинулося біля підніжжя Карпат, що стрімко підносяться над рівнинною долиною річки Стрия. Колись називали Карпами і Певкінськими, і Бастаринськими горами. Назва Карпати стала відома пізніше, вона походить від воювничого народу Карпів, який заселяв околиці верхнього Дністра, Пруту й Тиси. Карпи неодноразово нападали на Римську державу, що сягала аж до сучасних Карпат. У 244 - 248 роках римський імператор переміг ті воювничі племена й переселив карпів та бастарінів на римські землі. З того часу не згадується вже в історії про ці народи, але назва Карпати збереглася за цими горами до наших часів.

Літописець Нестор, розповідаючи в Лаврентійському літописі про боротьбу в 1015 році двох князів, братів Святополка й Святослава, згадує, що брата Святослава вбив Святополк в Угорських горах, коли Святослав утікав до Угорщини. Було це, мабуть, поміж теперішнім містечком Сколе і селом Святослав'янка. Там з невелике селище Святослав, і досі показують там Святославову могилу. В угорських літописах з 1285 і 1335 років Карпати відомі під назвою Руські гори. У грамоті Егерського Капітулу (1269 р.) гори Карпати називають Бесхид або Бескид. Тепер ця назва збереглася для найменування частини карпатських гір. Три кілометри від Любінців положене село Стінівя Нижній. Тут провів я по закінченні четвертої гімназійної класи шкільні вакації з батьками, а в мандрівках по околиці відвідав також, так званий поміж місцевими мешканцями, "Камінь" у Розгірчу.

Коли йти з Любінцем гостинцем й не доходячи до Стініви Нижньої скрутити вліво, пільною доріжкою доходимо у віддалі пів кілометра до русла річки Стрий. Ці корито в цьому місці дуже широке, а під час весняних повеней, відносно невелика тут річка, широко розливає свої хвости й бурхливі хвилі. Вони підносять рівень води на кілька метрів і зривають береги, забираючи щорічно сотки моргів орного поля, а в його місце залишають рінь - різного виміру камінчики нікому не придатне. Улітку вода в річці не глибока й можна легко перейти її в брід до напроти положеного села Розгірче. У тому часі це була власність польських дідичів Баранських. На іхньому терені, всього кільканадцять метрів від двірських будинків, поміж грубезними столітніми деревами букового лісу лежить камінь величиною двоповерхового будинку з видовбаними печерами. Дехто вважає ці печери роботом доісторичної людини. Опі печери, як і багато інших у цих околицях - Бубнище, Уріч, - пов'язують з іменем розбійника-народного героя Олексія Довбуша. Варто згадати, що біля села Стінівя Нижній 1885 року викопано під час прокладання залізниці скелет людини, меч та інші речі.

Повище села Розгірче долина річки Стрий звухується, а залізничний міяк тягнеться далі лівим берегом річки до повітового міста Сколе, що лежить у кітловині на 28 кілометрів від міста Стрий. Поміж Любін-

цями і Сколем є ще три залізничні зупинки: Синевідсько Нижнє, Синевідсько Вижнє і Дубина.

Ми висідаємо в Синевідську Нижнім, бо звідти найкоротша дорога до Бубнищ. Побіч станції, а радше малої зупинки, є криниця глибиною понад десять метрів з холодною, майже льодяною, водою. Кожний, хто знає про це, не прогавить нагоди погасити спрагу літньою порою. Витягаємо коловоротом відро води й напившись доскочу, забираємо ще в дорогу в польові пляшки. Сонце починає припікати, на небі ні хмаринки, накинувши наплечники вирушаємо в Божу путь. Після півгодинного маршу пільговою дорогою, доходимо до річки Стрий, переходимо дерев'яним мостом на той бік і входимо в провалля поміж перші пагорби Підкарпаття. На право від дороги село Тилювниця, а трохи далі білять розкинені по горbach хати села Побук. Згодом, провалля поширяється, а гірський потік, правий доплив Стрия, звужується й перетинає дорогу в кількох місцях. Він такий плиткий, що переходимо його стрибками з каменя на камінь. Після двогодинного маршу входимо до села Труханова, розкиненого по обидвох боках дороги. Минувши село вирішуюмо, що пора на відпочинок. Приємно полежати під гарячими променями сонця й дату нагоду проснути спіtnілій на плечах сорочці від важких наплечників.

Час уже також і на перекуску, бо на свіжому повітрі наші апетити куди більші, ніж дома. Підкріплюємося сухими харчами, попиваючи присененою водою й після півгодинного відпочинку рушаємо далі в дорогу. Було полуслоне, коли ми дійшли до підніжжя гори й вступили на вузьку стежку, що пнялася щораз вище вгору. З підходом на гору густішає ліс, і нагло, зовсім несподівано для мандрівників, виринають скелі Бубнища, положені на самому хребті вододілу поміж річками Опір з півночі, а Сукаль з півдня. Спершу, по лівому боці стежки видніє висока скеля на подобу середньовічної башти, у віддалі кільканадцяти метрів. Демо далі на полонині розположений головний скельний масив. Його переділює вузька кількаметрова щілина на дві частини, що стоять майже під прямим кутом до себе. До скель припирає кількадесят квадратних метрів площа, що творить наче подвір'я перед замком. Враження імпозантне, висота масиву кільканадцять метрів від підстави. Печери виколоблені лише в скелях, положених у північнопівденному напрямі. По самій середині, рівно з поземом площа широке вглиблення. Коли стати обличчям до нього, то по лівому боці є вузький отвір-двері до глибокої печери, а понад входом до неї широке вглиблення, неначе місце для складання жертв, по правому боці друга глибока печера.

Складаємо намі наплечники в центральному заглибленні-печері та виришуюмо, що будемо ночувати тут, на відкритому повітрі, бо обидві печери хоч і давали б нам забезпечення від дощу, якби пішов серед ночі, але в них зате непривітне, вогке повітря, що диме цвіллю. Але добившися до нашої мети, нікто й не думає про відпочинок, усім хочеться якнайшвидше вилізти на вершок. Попереджу моїх товаришів, що викуті в скелях заглиблення, якими можна, неначе сходами, дістатися на верх, виховані дощами й вітрами, так, що треба бути дуже обережним, бо легко похованутися й можна скотитися в пропаст. Щоб дістатися до тих сходів, треба спершу вилізти на коридор, що є на висоті трьох метрів від сторони прогалини, про яку ми згадали, що є поміж двома масивами скель. Заглиблення в тому місці вказували б, що колись мусів тут бути поміст дерев'яний із сходами, яким можна було пройти на коридор. Тепер, не маючи драбини, вилізти на позем коридору було неабиякою проблемою. Найбільш підприємчивим виявився Корба. Він, найвищий зростом, підніс руками найменшого зростом Бабу й висадив його на долівку коридору. Вслід за ним ми по черзі спиналися на його плечі, а Баба, сильний понад свій вік і зріст, витягав нас угору. Наприкінці витягнули ми спільними силами й Корбу. У підлозі коридору видовбаній квадратний отвір-криниця, ширину на два метри, а глибиною на шість, хоч справжню глибину важко було ствердити, бо дно було засипане різьм

і землею. Усе те вказувало б на передісторичний замок, колодязь-в'язниця, печери для проживання, а довкола площасти був колись, можливо, частокіл, з-за якого мешканці боронилися перед нападом ворога. Фантазії тут не було кінця. Правдивого походження й призначення тих скель з викутими печерами досі дефінітивно не оприлюдено. Одні з-поміж учених уважають, що подібно як у Розгірчі, треба їх приписати роботі до історичної людини, як місце поганських обрядів. Інші вважають, що імовірніше, що скельний монастир, подібний до Манявського Скиту біля села Манявки, у підніжжі гористого пасма диких Гурган. Серед населення кружляє багато легенд про ці місця. Деякі з них переповідають нам старий пастух, який пас вівці на недалекій полонині й якого ми гостили цього вечора біля нашої ватри. Дехто думає, що тут були замки або стояли рухові укріплення ще з часів Київської Русі, звідкіля сповіщали населення про трагогу перед нападом татар. За цим промовляють б також загадки про інші історичні місця в недалекій околиці. І так, Синевідсько Вижне, що лежить на головному шляху, який прорізує карпатські гори – це ворота в Карпати й одне із старших поселень, яке згадується ще в Галицькому літописі. Понад тунелем, що сполучує тепер залізничні станції Синевідсько Нижнє й Вижне, було городище, а на місці, де тепер стоїть стара дерев'яна бойківська церква, збереглися руїни монастиря. У ньому 1241 року перебував деякий час король Данило Галицький. На лівому березі Стрия, на урочищі Комарницьке, збереглися руїни печер. Очевидно, в минулому це були укріплення, подібні до Бубниць. Такі самі печери є в Уричі. Усього чотири кілометри від Сколько, як про це вже згадано, є могила князя Святослава. 1906 року переводилися в цьому районі археологічні розкопки, і тоді знайдено багато різних речей і знаряддя виробництва, уламок меча, рештки зброї, що належать до XI і XII століть.

У пізніших часах печери в Бубницах, Розгірчу й Уричі мали бути склонищем отамана опришків Олекси Довбуша та його легіонів. З ними пов'язані також легенди про закопані скарби в цих місцях. Про ці саме легенди розказував нам старий вівчар ввечері біля ватри. Полазивши досконо по скелях, налюбувавши гарними краєвидами з верхів скельного масиву, ми взялися варити вечерю й стинати хвобі на підстілку до нічлігу. Вечеря проста, південно-українська: смачна й ситна прикуренна кулеша, посыпані вуженою солониною, потім солодкий чай. Погостили ми й вівчара, а він пообіцяв нам молока на сніданок і став оповідати. Хоч Довбуш був розбійником, за яким довгі роки шукали хандарми, в очах народу був він героєм. За його переконанням, все багатство, що в руках панів – награбоване в наших людей, виссане з намої, їм чужої, землі, здобуте не власною працею, а захристством і насильством. Тож, коли забирає громі від панів і худів, уважав, що бере не чуже, а народне добро, здерте з бідних людей.

Головним тереном діяльності Довбуша була Гуцульщина, а криївкою – Черногора. Але часами доходив він і до Бубниць у дорозі на Майдарчину. При зустрічі з хандармами не було переливок. У горах існував тоді закон "не я тебе, так ти мене". З перебуванням Довбуша в Бескидах збереглася, між іншими, легенда про те, що на правому березі Опору, недалеко Синевідська Вижнього, опришки стрінулися з польськими гайдуками. Під час бою поранено Олексу Довбуша, кров його полилася по березі й берег цей завжди тому червоний. Насправді, там є багаті в заливо поклади дупака, який окиснюючися червоніє.

Допізна в зоряну ніч слухали ми цих розповідей, а коли холод гірської ночі почав пронизувати скелені біля ватри постаті, ми докинули до ватри кілька грубих колод і прикриваючи по двох коцами, заснували кріпким сном на приготованій із смерикових галузок, не дуже м'якій постелі.

З призвичасння я прокидався завжди на світанку. Наша ватра майже

цілком погасла і холод почав таки добре дошкулювати. Роздувши попелище ватри, я почав варити воду в єдиному, що ми взяли з собою чотири-літровому горщику. Коли перші промені сходячого сонця почали прорізатися поміж галузями листкових дерев, а випари ранньої роси піднімалися мякковинням угору, я почав будити наших соньків, бож перед нами був довгий поворотний марш. Помившися й поснідавши спершу гарячим часом, щоб розігрітися, а тоді гречаною кашею з молоком, яке ми купили у вівчаря, ми були готові продовжувати нашу мандрівку в напрямі за-лізничного шляху. У нас, виявилися, три можливості поворотної дороги: повернутися тією самою дорогою, якою ми сюди прибули, іти в південному напрямі через села Бубнище, положене в підніжжі гори, і Тисів, у напрямі Болехова, а звідтіля залізницю до Стрия або йти дорогою, що вела попри потік Камінка в напрямі залізничної зупинки Дубина. Й звідти до Стрия по тому самому залізничному шляху, яким ми приїхали до Синевідська Нижнього. Шляхом Дубина-Камінка, а потім - Бубнище-Болехів мар-шували УССтрільці, після переможного бою на Маківці, в погоні за втікаючими москалями, з якими зустрінулися в боях на горі Ключ і біля міста Болехова.

Повертатися тією самою дорогою не хотілося, тож ми вибрали напрям на Дубину. Спершу ми сходили знаною нам дорогою на Труханів, а зійшовши з гори й не доходячи до села, ми скрутіли вліво, куди, згідно тереною мали, вела стежка на гору Ключ, на 927 метрів високу. Дістались на вершок забрали нам три години, щоправда ми не поспішали, бо чудова погода була мов вимріяна, щоб любуватися природою. На верху не було багато слідів боїв, хоч відтоді промінуло всього вісім років. Розглядаючи чудові краєвиди, ми відпочили, а підкріпившися перекускою зійшли на дорогу, яка попри річку Камінку, правого допливу Опору, веде, коли йти з бігом води, до Дубини. На річці порозкидані величезні каміні, творять малі водоспади, а в одному місці на лівому березі, на десятиметровій висоті прямовісної до води скелі, вижолоблений УССами напис:

"Машерують стрільці добровольці
У кривавий тан,
Визволяють братів українців
З московських кайдан".

Коли ми дійшли до дерев'яного мосту на Опорі, звідки видніс вже на протилежному боці зупинка "Дубина", було вже з полуслоня. До від'їзду поїзду в напрямі Стрия треба було чекати ще три години. Ми використали цей час, щоб на кам'яному березі гірського Опору опалюватися на сонці, скинувши пластовий однострій, а Баба і Заяць попробували навіть купелі в холодній бистрій гірській воді.

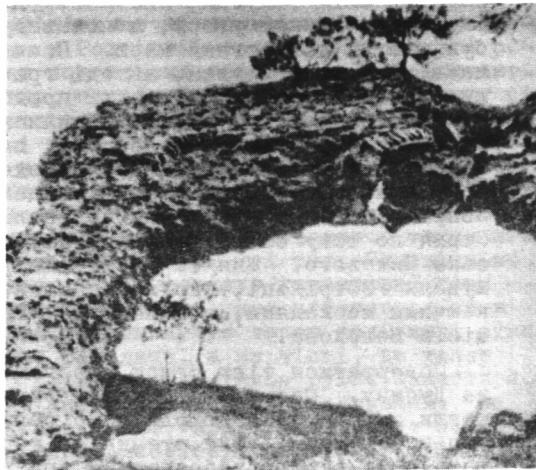
До Стрия ми повернулися під вечір, щасливо кінчаючи одну з первісних прогулілок у Карпатські гори. Двох наймолодших учасників нашої мандрівки вже немає поміж живими, про третього Корбу не маю вістки.

Парма, Огайо, лютій 1973 року.

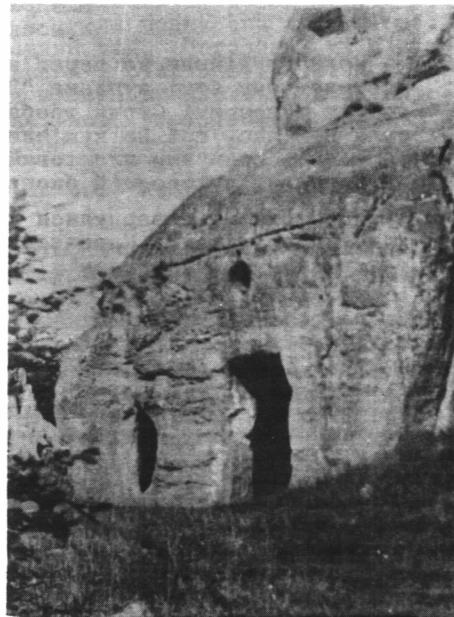
Скелі в Бубнищі

Урич. Руїни замка Тустань

Урич

Скелі в Розгірчі

Діяльності місцевих

Перший сктурін, "Село-Скулак" в Добрівлянах біля Стрия

Членом Пласту став я весною 1925 року як учень першої кляси української гімназії в Стрию: зразу як член 49 Куреня ім. князя Буйтура Всеолода, а після об'єднання обох тодішніх юнацьких пластових куренів у Стрию, членом 5 Куреня ім. князя Ярослава Осьмомисла.

У Добрівлянах, як і в усіх інших селах Стрийщини, були в тому часі сильні гнізда "Соколів". Але після демонстрації на площі "Сокола-Батька" у Львові польська влада розв'язала всі відділи "Сокола" в Стрийщині. Перестав існувати "Сокіл" і в Добрівлянах. Молодь залишилася без своєї організації. Тому під час вакації 1929 року я постановив зорганізувати в Добрівлянах Пласт. Я закінчив був тоді 5-ту клясу гімназії і на моїй "мацюфці" писалася вже золота 6-ка, а в Пласті я був уже пластуном-розвідчиком.

Заснування куреня відбулося дуже просто. Однієї неділі я запропонував усім хлопців на нараду, подав їм свій план і одноголосним рішенням засновано пластовий курінь у Добрівлянах. Про це я повідомив свого зверхника, улюбленого курінного 5 Куреня, Петра Савчинського. Подумавши, він сказав мені, що це не може бути новий гурток 5 Куреня, бох наш курінь має лише гімназійних учнів. Це повинен би бути новий гурток 17-го, ремісничого Куреня ім. гетьм. П. Сагайдачного в Стрию, але що членів є досить на три великі гуртки, то краще хай це буде новий курінь Пласту в Добрівлянах. Праця в ньому повинна вестися так, як у ремісничих куренях, тому він попросить курінного 17-го Куреня ремісників, щоб дав мені потрібні інструкції й поради.

Добрівлянський ліс був для стрижків другим парком, тому курінний 17-го куреня, Р. К., у найближчій неділі радо прийшов до ліса, а тоді до мене до хати, щоб дати мені потрібні вказівки. На жаль, трохи вияснившись, як вести касову книгу, він дав мені лаконічне доповнення: "А про працю в курені ви знаєте, бо ви ж пластун-розвідчик".

Що ж, почав я перші сходини вузлами. Думав, що науково вузлів заповнюють треба сходини. Але, як я почав лише показувати, що таке вузол, вони всі відразу скопилися:

— О, то гудзи в'язати! Я вмію ще такий і ще такий... Цим путається коні, цим прив'язується орчики до воза, цим притягається рубель на сіні...

Виявилось, що в щоденній хліборобській праці та в праці у фабриці вони навчилися практично більше вузлів, аніж їх було подано в "Житті в Пласті" і залишалося тільки навчити їх, як кожний з них "гудзів", а по-пластовому — вузлів, називається у Пласті. Цього я й навчив їх, а вони навчили мене, до чого кожний з вузлів вживастися. Але коли я

зробив пробу швидкости в'язання вузлів, то заки я, маючи чотири роки пластиування і три пластові іспити, успів зав'язати шість вузлів, кожний з них мав уже зав'язаних на своєму шнурку більше як десять "гу-дэїв".

Закінчивши за одну лекцію навчання в'язання вузлів, я перейшов до пізнавання роду дерев. У домівці свого куреня позичив слої різних дерев і на наступні сходини розкладав їх на столі. Та тут знову несподіванка. Майже всі добрівлянські хлопці працювали в тартаку Гайнріха в Стрию, де вироблялися паркети й матеріали на меблі, сірники й приклади до крісів для польської армії й тому мали діло з усіма родами дерев кожного дня. Тож тільки глянувши на розкладені на столі відрізки, вони зразу засипали мене фаховими ствердженнями:

— О, це дуб, це граб, це вільха, той дуб мав уже понад п'ятдесят років, ця ялинка мала ще лише шість літ...

Назви дерев у Пласті були всі ті самі, що й мої хлопці вживали, то цю тему вичерпав я ще скоріше, ніж вузли.

Багато цікавішим для них виявилося пізнавання слідів звірят і птиць. Тільки тут відразу вони вчили мене, а не я їх. Рисунки не були їм цікаві; на їх пропозицію ми пішли під ліс і там на стежці й на полі вони з заскакуючою фаховістю показували мені: це сліди псів, тут біг лис, туди перебігала серна, тут бузьки мали нараду, сюди ходила на прохід пані з "ямником"...

Це заставило мене зревідувати основно тематику сходин і форми праці. На сходинах заступив я індіянську романтику оповіданнями про ко-заків, татар та гайдамаків, опришків і поляків. Запровадив систематичний курс історії й географії України, а до сходин додав "збірки", які відбувалися на толоці кожної неділі раннім-ранком. Пів години перед сходом сонця починалася збирка. Хати в Добрівлянах стояли рядочком при дорозі; "службовий" — кожної неділі інший — починав від "міського" кінця села і йдучи до толоки на другому кінці села, свиснув на пальці перед кожною хатою, де жив член Пласти. За 15 хвилин, коли він прибув на толоку, всі члени були вже там. 15 хвилин проводив я "шведську руханку", тоді чверть години впоряд і на кінець — котрась із теренових гор у лісі. Коли сонце піднімалося з-за хат, а дівчата виходили до потока по воду, кругло півсотні юнаків маршувало здисципліновано з лісу в село при гомоні маршової пісні. До цього додав я гуртки: шаховий, мандоліновий і театральний. Для театрального гуртка написав я перший свій літературний "твір" — віршовану сценічну картину "Поміч Святого Миколая", що була видана у видавництві М. Таранька зразу цикльостилево, а потім друком.

Новий курінь мусів бути затверджений Головною Пластовою Командою. Разом із зголошенням вислав я теж обширний звіт з праці в курені та мій досвід у цій праці. Це, видно, викликало особливе зацікавлення Верховного Команданта проф. С. Левицького, бо приїхавши вневдовзі на інспекцію стрийського Коша, він після "параді" викликав мене на окрему розмову, в якій випитував про всі подробиці праці в добрівлянськім курені і робив записи. На закінчення сказав мені:

— Очевидно, що Курінь затверджується. Ми вже маємо курені в деяких селах Дрогобиччини й Бережанщини, але це "ремісничі" курені. Ваш курінь, як я бачу, зовсім іншого характеру. Тому це буде перший курінь "Село-Пласти".

Майже всі члени добрівлянського пластового куреня працювали у фабриці в Стрию, тому й не тяжко їм було купити собі пластові строї.

Праця куреня розвивалася дуже успішно. Дівчата дивилися заздрісно на це і поставили мені вимогу, щоб я дозволив і їм стати членами

куреня, а якщо це дійсно не дозволено, щоб заложив другий пластовий курінь -- дівочий. Адже в Стрию є дівочий пластовий курінь. Я рад був це зробити, але треба було знайти кандидатку на курінну, бох я не міг бути курінним дівочого куреня. У Добрівлянах такої тоді не було, треба було намовити котрусь із здібних пластунок у Стрию, яка була б готова хоч раз на тиждень приходити, або приїхджати ровером до Добрівлян і провадити сходини.

Та несподівано – в 1930 р. польська влада розв'язала весь Пласт. Довелося й добрівлянським пластунам – "здати мундир до магазину". Але розпочата праця молоді не переривалася вже аж до розвалу "моцарство-вої" Польщі. Повідомили офіційно, що поляки розв'язали і заборонили Пласт у цілій Галичині, отже і в Добрівлянах, я скликав найближчої неділі добрівлянську молодь на нараду, на якій створено "Відділ Молоді при Просвіті". До нього прийнято вже й дівчат. Коли ж по році, приблизно, польська влада заборонила й розв'язала цей "Відділ Молоді при Просвіті", то його на наступних кільканадцять місяців заступила "Секція Молоді при Рідній Школі", потім "Гурток Молоді Сільського Господаря", а в 1937 році, виїжджаючи на постійно до Львова, залишив я ту саму організацію молоді в Добрівлянах як "Молодше Церковне Братство" – з тією самою програмою праці: вивчення всіх ділянок україно-званства, аматорські гуртки, спорт.

А коли в червні 1932 року, в найближчу неділю після того, як я одержав матулярне свідоцтво, мене повідомлено про призначення мене районовим ОУН, я мав уже виобраний і випробуваний матеріал для не-гайногого створення в Добрівлянах звичайної п'ятки ОУН і п'ятки дуже добрих бойовиків. До цього додам, що ставши у вересні 1932 року повітовим провідником ОУН, я притягнув до праці в ОУН і дві добрівлянські дівчини. Добрівлянські дівчата доставляли кожного ранку до Стрия молоко в баньках. Мої дві зв'язкові теж ходили з баньками. В одній вони доставляли дійсно молоко, а в другій – літературу ОУН. Зі своєї праці вони ніколи нікому не прозрадились, а польська поліція ніколи їх не розкрила.

№67116а №67116

Лірическі і Сіримілія

/Продовження з ч. 14 "К.Б"./

Ні слихом слихати, ні видом видати.

Товчеться, як Марко по пеклі.

Раз козі смерть.

Спить, як соловій на галузі.

Гиблюй, гиблюй, а я сокирою поправлю.

Така то господині – два гарбузи, одна дині.

Господар всі свині попродав, одну залишив – і ту задусив.

Обіцяв пан кожух, та й тепле його слово.

Тримає, як жида за серце.

Свій свого – пхає в болото живого.

Здибалася зима з літом, а свиня з війтом.

/ Дальше на ст.:22, 24, 26, 28, 31/

Л. І. Кобиця - Головний редактор

Мій Клесіїч Странічин

Якраз на пів дороги між Львовом та Стриєм стоїть по цей бік гора і по той бік гора, а там, поміж тими крутими горами, місто Миколаїв над Дністром.

Само за себе промовляє, що Миколаїв мусів заложити якийсь Микола, не знав майже ніхто, який саме і чий Микола, бо лише записано в архіві, що був це польський шляхтич, "сандомирський хорунжий", державець сусіднього Дроговижка, Микола Терле, що йому Зигмунт Август III дав привілей закласти на цьому терені торгове місто.

Та сам він, звичайно, як і його собрати й попередники, не прибув на цей терен, щоб може розпалювати між русинами якусь торговельну пасію, але пригнали вони по загарбанні Червоної Руси, щоб там вкорінити польську владу, — від моря до моря, значить.

І вкорінили вони ії там, можна б навіть сказати, що незле, бо встоялась вона "Богу дякувати" майже шість століть.

За мого там часу був Миколаїв місто як місто, як усяке інше наше місто; польські були вулиці, жidівські крамниці, а українці — як писав про них Микола Голубець — то що другий був гончар, а що третій мав олійню. А поміж ними були ще шевці-кравці й усякі справці; були навіть два наші лікарі, два адвокати, ветеринар, ну й отець-душпастир, що всіх іх хрестив, вінчав та відправляв "со святими упокой" — як коли хто з них урвався. Мали вони гарний Народній Дім, споживчу кооперацію і навіть одна з п'ятьох у місті пекарень була українською.

Зате ж такі інституції як магістрат, суд, пошта, школа, поліція та інше, то з давен-давна тримала в своїх щипцях польська меншість. Гордо походжала там по місті поліція, повикручували вгору вуси поштові, судові та магістрацькі функціонери, а ще для підкреслення того, хто тут, мовляв, господар, поставили при в'їзді з обох сторін міста пересадно велики табличі з написом: "Вольне Крулевське място Миколаїф над Дністрем". Воно ніби мало означати, що колись місто було вільне від панщини, але їм, очевидно, ішлося тільки про слово "крулевське", що ним вони любувалися.

Був там у сусідстві ще й другий такий королівський "бург" Розділ, але більшість його мешканців були Мойсеєвої віри, а крім них, була в тім бурзі ще якесь особлива порода шляхти, бо багато з них називалися: Козловський, Козельський, Козіцький або Барановський, Бараницький Баранський чи ще якось так. Гончарів-олійників там, правда, майже не було, але зате славився Розділ своїми шевцями, бо всюди по ярмарках за десятку можна було купити в них парубоцькі чоботи. Тільки що слава ця була досить викривлена, бо хто не знав, а взув їх на мокру погоду, то було йому горе, бо за день-два відпадали підошви, тому що були вони з картону і засмоловані, замасковані.

Та це лише дрібниця, це лише так мимоходом, бо дійсне, пекуче наше горе було те, що все в тій цілій окрузі було не наше, а чуже, було польське. Панські були там двори з ланами та обширними сінохата-

ми; тут графа Скарбка, там графа Ляндскоронського, там знову манас-тирське; ліс, бровар, тартак, млин, залізниця — все, все польське! Хоч ти згинь! Навіть Дністер з польськими таблицями, і той видавався польським.

А вже головним стрижнем польської там стихії то був Заклад у Дрого-вижі — себто заклад для сиріт та вбогих. Якось було так сталося, що останній із Скарбків був, видно, неспроможний всії свої добри прогуляти, а що потомства він не мав, то залишив своє майно на сироти; поставив, значить, для них у полі на горбочку той власне заклад. А був він, цей заклад, серед нашої сірини щось, немов би з байки — величезна з двома поверхами П-форемна будівля, що такої може навіть і не було у Львові, а біля неї ще й усякі вілли для панів заряджувачів та інші допоміжні будинки. Мали вони там свій парк, мали власний став на рибу, взірцевий сад і город з великими оранжеріями та всякі ремісничі майстерні. Ну, а все те, розуміється, було міцно загорожене від "хлопів", бо таки як не кажімо, то наш дядько, все що було панське зараз любив тягнути. Був там ще поблизу свіжий принадний гай, а в цьому гаю їхній приватний цвинтар та костел-гробниця для самого графа Скарбка. А що пани самотою не любувалися, то й запросив він собі туди до кумпанії ще графа Яблоновського та ще якогось другого, мабуть, щоб було з ким в карті заграти, бо панам було все вільно. "Но, альбо ніби як?"!

Виховували там у цьому закладі постійно кількасот хлопців і дівчат; виховували, очевидно, на польських патріотів, учили їх усякого ремесла, а тоді відпускали у світ; однаке нашим сиротам двері туди були заперті.

А вже не доводиться й говорити, що ввесь той польський стан посідання в цілій окрузі обсіла була польська саранча і на державній праці українець міг ще працювати з лопатою на дорозі чи залізниці — якщо щастя мав.

Про політику та амбіції наших братів слов'ян, братів "по Христі", згадувати зайво, бо це безперечно всім вам ще стоїть у пам'яті. Та в житті людей чи спільнот усьому є початок і кінець; так же і польській бонанзі. Свиснув грім і Польща трісла — радів і старий і малій — польське панство, що жило на кредит від першого до першого, розбіглося, мов курята. А як прийшла пекучая-могучая влада, то припекла навіть і родовитих, стали вони маленькими. Але за німецької інвазії знову піднесли вони голову, знову хотіли верховодити; займали уряди, українцям підставляли ногу, бо ніяк не могли того стравити, що на цій землі українець носить зброю — тобто поліція. А ще що гірше — почали вони шкодити підпільній боротьбі проти німців.

Та ось одного весняного ранку прийшов до міста "хтось" — застрілив одного поляка в магістраті, одного в аптекі і одного у млині, — і зник. А того ж таки самого дня, всі поляки з Миколаєва чекали вже з багажем на залізничному пероні, щоб не пропустити останнього поїзду до Львова та ще далі.

Сумно тільки, що русин воював проти насильства молебнями та панахидами, а таку успішну "медицину" відкрив допіру аж за шістсот років. Та було вже запізно, бо восьміло було там благословеніс вже іншого сорту.

М. Костка-Понятовський

ЗО. Марк

“Голосування за приєднання західно-українських земель до СРСР.”

Це було в Стрию 1939 року. Пізня осінь. Велику частину західньо-українських земель “виволила” Червона армія. Місто вкрилося безліччю червоних прапорів, на його вулицях поодинці розташовані танки. Багато з них стоять попсовани здовж головних шляхів. Більшість вулиць знищена гусеницями танків. Усюди чутно голосну російську мову. Місто поволі оживало, хоча непевність ще дали висить у повітрі. З великою помповою сповістили червоні міжновладці голосування за приєднання західно-українських земель до СРСР. Мене призначено головою комісії голосування в дільниці, в якій я жив. Голосування було призначено на неділю, а льоткаль для цього в моїй дільниці знаходився на першому поверсі стрийської “польської” гімназії. Голосування мало початися о сьомій годині ранку і закінчитися о десятій годині вечора.

У неділю ранком я strінувся в залі з усіми членами комісії. Були заступлені всі три національності. Зразу проявив велику ініціативу представник “вибраного народу”, 25-літній Абрумко. Він підняв енергійно вгору дерев’яну урну, обернув її отвором униз і сказав польською мовою:

— Бачите, товариши, це перше справедливе голосування. Урна порожня. За панських часів, ще перед початком голосування було в урні вже кількасот фальшивих карток. Але це голосування буде інакше, воно буде справедливе. Такого голосування у Польщі ніколи не було.

Він поставив урну на долівку, замкнув її колодкою і поклав ключ на стіл комісії. Прийшла 7 година. Окрема будка і занавіска провірені, списки голосуючих і листки приготовлені. Все в порядку. Всі ми, члени комісії, проголосували перші і сіли при столі. Гуторимо, але голосуючих не видно. Біля 9 год. прийшли сім’ї членів нашої комісії та трохи інших людей. Вони стоять у чергу. Один по однім підходить до стола. У приготовлених списках знаходимо швидко їхні прізвища. Вони голосують за занавіскою, викидають карточки до урни й відходять. Участь почала зростати, але зауважую, що жидки сквильовані. Маю з собою логаритмічний калькулятор /сувак/, щоб швидко обчислити відсоток голосуючих. Малу участь прибуваючих пояснююмо тим, що в неділю рано багато людей іде до церков та костелів і потішасмося, що ситуація поправиться по полудні. В полуночних годинах не з’явився майже ніхто і всі ми їмо принесені зі собою харчі. По полуночі люди почали приходити знову, насамперед ті, що прециювали в міських установах, але і без обчислювання бачимо, що відсоток ще дуже низький. Один жидок наче оправдується і каже, що люди не привчені до голосування. Поляк каже, що за Польщі відсоток голосуючих ніколи не був вище 60. 05 год. я почав обчислюти. Вислід: 38 відсотків.

На партері тієї ж гімназії була інша голосувальна комісія, де головою був теж українець, професор музики з професією. Він прибіг до мене нагору, сквильований, переляканій, і спітав про відсоток у нас. У нього така ж погана ситуація, як і в нас. Він швидко побіг уніз.

Раптом у залю ввійшов російський військовик у ранзі, як опіля

жидки казали, майора. Він підійшов до стола, за яким ми сиділи, і спітав по-російськи про відсоток тих, що вже проголосували. Я ще раз швидко перечислив і вислід був майже 40 відсотків. Він нахмурив брови і, не сказавши ні слова, відійшов. Усі ми завмерли. Ми здогадувалися, що щось не гаразд, але що саме і як цьому заредити - ми не знали.

О 6 год. жидки почали про щось нараджуватися. По хвилині Абрумко покликав усіх нас у куток і тихцем каже:

- Знаєте, товариші, ми маємо багато хворих жидів, що не можуть сюди прийти до голосування. Я візьму Розу /жидівочка, член комісії/, тришки потрібних карток, малу урну і поїдемо фіякром /повозкою/ до іхніх хат. Добре?

Ми всі погодилися. Роза вибігла з залі і по хвилині принесла по рожню паперову коробку, клей і папір. Вона обклейла коробку папером і прорізала ножиком вузьку щілину посередині. Абрагам узяв грубу жменю голосувальних карток і з Розою побіг униз. Ми бачили, як вони сідали в повозку. Я зразу зрозумів, що саме Абрумко мав на думці. Всі ми бачили, що люди саботують голосування. Абрумко до цього здогадався перший і постановив за всяку ціну рятувати жидів від наслідків невдалого голосування: хай краще вся лють червоних упаде на українців і поляків.

По десятках хвилинах Абрумко і Роза повернулися. Вони відчинили малу урну, перечислили вкинені туди голосувальні картки, взяли список голосуючих у куток і почали викреслювати прізвища тих, "хворих" жидів, що саме "проголосували". Я побіг униз, щоб порадитися з професором, що нам робити. Ми рішили не брати фіяк, бо це небезпечно /візник може здогадатися, про що йде/, а крім цього, і я і він, як голови комісії, повинні весь час бути в залі.

Повернувшись на гору, я взяв мою краяну Юрка /член голосувальної комісії/ за руку, моргнув до Абрагама, дав Юркові голосувальні карти, а сам узяв потрібні списки, і ми пішли в куток залі. Ми викреслили певну кількість прізвищ українців, повернулися до стола і викинули такусаму кількість карточок до нашої урни.

Мій калькулятор виказав тепер 60 відсотків. Тільки ми скінчили наші поправки, як у залю вбіг той же самий майор. Почекувши вислід 60 відсотків, він знову вибіг лютий з залі, без одного словечка. Ми зрозуміли, що відсоток ще надто низький. Але який відсоток хотять мати червоні? Цього ніхто з нас не знав. Я знову реджуся з професором. Година вже 8³⁰. З черги жиди взяли списки в куток. Один викреслює прізвища, другий вкидає картки в урну. Після них те саме ще раз зробили ми. Вкінці поляки пішли в наші сліди. Голосуючих уже не було ніяких і не було вже сорому поміж нами самими, членами комісії. Мій калькулятор виказав тепер 80 відсотків. Таких голосувань у Польщі ніколи не бувало. Знову прибіг майор, дізнатися про 80 відсотків і знову вибіг мов навіжений. Як опісля ми дізналися, він нічого іншого не робив, а тільки їздив військовим автом від одного працючого льокалю до другого і цікавився відсотками. Він був, мабуть, дуже сильний, коли при цьому не дістав серцевої атаки.

Тоді ми ще раз повторили "поправку" і дійшло до 85 %. Прийшла 10-та година вечора. Ми заснували двері залі, відчинили урну, ще раз переглянули зібрани картки, викинули багато карток з нецензурними, вульгарними пропозиціями і заступили їх "порядними". З черги перечислили всі картки і обв'язали їх шнурком. Тільки ми списали кінцевий звіт голосування і вся комісія підписала його, як у залі з'явився майор. Видно, що і 85 відсотків не вдоволили його, бо він буревісметнувся з залі. Хвилину ми дивилися один на одного мовчки і не знали, що це означає. А може це підступ червоних, щоб нес приловити на фальшивуванні виборів? Ми тихцем порадилися і по п'ятьох хвилинах стали

знову викреслювати прізвища голосуючих - юдів, українців, поляків - зовсім явно на столі. Тоді додали до давніх голосувальних карток нові картки і дійшли до 90 відсотків. Вимучені докрає, ми виготовили новий кінцевий звіт, підписали його і віднесли те все до "магістрату". Головою комісії голосування на цілі стрийську округу був батько моєgo друга С-ий. Він був схильзований, курить одну люльку за одиною. Його обличчя зелене від перевтоми. Я віддав йому картки і звіт та спітав, як проходить голосування на селах.

- Краще не питайте! - відповів. Нещастя! 20 відсотків! Бояся, що це може мати фатальні наслідки для нас, українців.

Була година 11⁴⁵ ночі. Ми всі попрощалися і швидко розійшлися з думкою про заслужений і бажаний відпочинок. Але на цьому історія не кінчається. Я з'їв вечери і поклався в ліжко. О 1-шій годині ночі мене збудив різкий дзвінок у дверях хати. Я прокинувся і переляканій подумав: "Ага! Мурин зробив свою роботу, мурин може відійти".

Моя дружина підбігла до дверей, і враз почулося:

- Друже інженере! Не бійтесь! Це ми з комісії голосування! Одягайтесь швидко! Ходіть! Швидко!

Ми їхали магістрацьким автомобілем і довгенько будили членів нашої комісії, що заснули першим, твердим сном. На "Ланах" ми в'їхали в осіннє, глибоке болото; мотор перестав працювати і ми мусіли випихати авто з болота. Наренті ми всі знову в магістраті. Пан С-ий сказав нам ясно:

- Не гайте часу. Сідайте ось тут денебудь і викресlyйте зі списків прізвища так, щоб дійти до 99 відсотків.

Ми знайшли вільний стіл і зробили так, як вимагали червоні "визволителі". Я подивився з легкою іронією на Абрагама, що сидів при столі напроти мене. На його обличчі, крім втоми, малювалося шире розчарування, сором і лист. Він сказав до мене півголосом:

- Вибачте мені, товаришу інженере, я юді, але юдій. Мені ніколи ж на думку не прийшло, що так можна перевести голосування. Мені соромно.

- Вірю у вашу ширість, - відповів я, - і погоджується впovні з вашими словами - перед початком голосування, що ~~таких~~ голосування у Польщі ~~ні~~ було.

Ми всі попрощалися знову і розійшлися додому.

* * * * *

За свата дівка все краща.

Ще ся той не вродив, щоби всім додив.

Метав Пан Біг богачами, а тепер смаркачами.

Най ти сі стипи не стауть.

Чужими руками добре вогонь вигортати.

Ліжме сир відкладаний - добрий.

Готове - опіхане, паночку.

Сховався в торічні коноплі.

Ні до Бога, ні до людей.

Стань за будяк, і вже не так.

Забув, як заорав.

Андрій Жігічак

ІСТОРІЯ НАШИХ БАТАЛІСТИЧНИХ ЗМАГАНЬ
ПОВТОРЯЛАСЯ, КОЛИ СПІДОМ ПОЛКІВ ХМЕЛЬ-
НИЦЬКОГО МАРШУВАЛИ НАШІ УСУСУСИЙ, А
ЗГОДОМ ПО НИХ ВІДДІЛИ УКР.ПОВСТ.АРМІІ.-

Писав колись Шевченко, що дитиною бігав по тих місцях, кудом проходили колись козаки. Але видно, що історія повторяється, коли в роках 1915-1917 і українські січові стрільці не тільки проходили, але і заводили бої по тих же самих місцевостях на Західному Поділлі, кудом проходили та воювали полки Хмельницького.

То ж слухно підкреслив в одному зі своїх творів стрілецький писменник, що "родить наша Земля, бо обильно зромена кров'ю". І то, не тільки нашою, але й вороховою, бо від кого то не мусили на шляху історії відбиватися наші предки. Зромене кров'ю не тільки Поділля, але також в останніх двох світових війнах і Карпати. Що до історії Поділля, то вона замаркована не тільки в руїнах Теребовельського замку, а зафіксована і на пропамятній таблиці Підгаєцького костела, де Собеський закликав договір з татарами.

Але зберегли історію боїв і Карпати, про що говори гъ верхи Маківки, Ключа, а згодом Лисовичі, Болехів та Галич із 1915 року. Складалося так, що усусуси ідути з гір в "доли", проходили річку Сукіль біля водопаду "Гуркало", оподалік села Побук. Недалеко річки, кудою вони проходили, стрілецький скульптор аматор Шийка вибив на скелястій стіні пропем'ятний напис: "Туди проходили в оfenеніві в травні 1915 року Українські Січові Стрільці". Десь дух непокірного Довбуща придивляється з верхів, як новітні запорожці дефілювали перед його легендарним замчищем.

В 1916 році усусуси святили Йорданську воду на річці Студінці, допливі Стрипи. Але святили тут воду і полки Хмельницького, коли в 1651 році ішли походом на Берестечко. Був тут присілок Тудінка в сусідстві Соснова, Семиковець, Раківця, Маловід та інших. Про побут в тих околицях полків Хмельницького пише докладно в своїй студії о.Білинський, під наголовком "Місто Тернопіль і околиці", видані таки в Тернополі в 1896 році. На ту саму тему писав і поляк Станислав Осьвенцим, його оригінальний рукопис був у бібліотеці львівського "Оссолінеум", під числом 224, який не вийшов друком. Тільки "Київська Старина", видрукувала з того частину в російській мові на сторінці 259. Однако о. Білинський в наведений уже про Тернопіль статті чи студії, цитує також з джерел літератури також працю якогось поляка п.н. "Лято після альбо кронічка Йоахіма Ерліча". Ерліч як військовий дорадник всіляких тоді армій, побував по їх штабах в тодініх війнах і тому має такий широкий діапазон оповідань тих подій. Книжка видана у Варшаві у 1853 р.

А тепер вертаймось до Карпат. Нижче Лавочного, від Закарпаття

видніє село Кальне. Пам'ятамть його усусуси, які в роках 1914-1915 в тих околицях воювали чи тільки кватиравали по "хижах". У тому селі осталась історична хата, власність поважаного діяча-громадяніна, Василя І. Зі зрозумілих причин, не подам повного прізвища. А чим та хата мала остатись історичною? Бо там стояв частинно штаб УСС, а згодом, по літах, штаб Української Новстанької Армії групи "Маківка", якої шефом був сл.п. полк. Олекса Гасин. Власник хати, не дійдався тієї чести так історичних кватирантів, бо помер перед вибухом першої війни. Але живе його син Михайлло І. в Філадельфії, і вісімлітнім хлопчиком пам'ятав як старшини УСС Вітовський, Шухевич, Старосольський та Новаківський давали йому солодощі. Дитяча пам'ять заберігає все до старості літ. Але повторяється і родина історія, бо Олег Вітовський, який був сином Дмитра Вітовського, пізнішого міністра ЗОУНР кватиравав також у тій хаті, де і його батько Дмитро. Олег - син, як командант групи "Маківка", а який згодом попав у полон з оточення, власне в Побуці, куди зі своєю сотнею проходив як сказано з іншими УСС його батько Дмитро. Одним словом обидва Вітовські, батько Дмитро і син Олег, увійшли в пантеон борців за волю для свого народу.

oooooooooooooo

І весілля вночи, і хліб би печи, і коноплі не терти і діти обдерти.

Пасує, як віл до карети.

Оглядається, як корова за телятем.

Долі і конем не обідеш.

Часу на тарелі не крається.

Солом'яний Ясько, а золота Каська.

Баба з воза - коням легше.

Одна сорока з плота, а десять на пліт.

Який пан, такий крам.

Штири милі пішки, за кавалок кишки.

Не дай, і не лай!

Розуміється, як вовк на звіздах.

Високий, як тополя, а дурний, як фасоля.

Липнуть хлопці до дівки, як пчоли до меду.

Вовка все тягне в ліс.

А я каму добре пташу.

Хочу істи, та нема де сісти.

Що глухий не дочує, то вигадає.

Крутиться, як той сват на весіллю.

Чуже не гріє, а лихе не загине.

Він вже на правді, а ми ще на кривді.

Чужа кривда не загріє.

Над сиротою Бог з калитою.

Василь Дмитренко

Епізод

Одного погідного дня, в неділю, здається у вересні 1937 року, котився досить швиденько селянський возик, запряжений парою коників у напрямку гірського села Тухля.

Це їхали ним два агрономи з рамени Філії Т-ва "Сільський Господар" у Стрию до села Тухлі обговорити з селянами різні господарські справи, які їх найбільше цікавили.

Два агрономи, Василь Дмитренко та Олександер Гудзяк, увесь час розпитували й обговорювали з власником "фіри" – поважним господарем того села, про теперішні "гаразди" в їхньому селі. Він повідомив, що вчора приїхала до них пані інструкторка "до жіночих справ" Є. Костів, але щось малувато зійшлося жінок... Агрономи захурилися і почали обмірювати, що б це придумати, щоб зібралися більше господарів на їхні доповіді...

Коли фіра в'їхала до села, минули поліційну станцію (постерунок), що стояв з краю головної дороги до села, коні стали йти поволі під гору. Нараз агроном Гудзяк підскочив на возі й раптово зупинив коней, кажучи: – "стій". Скочив з воза й побіг в напрямі хати, що направо. Що трапилося? Один поліцай тримав за груди молодого парубка, 18, а може 20 років і бив його по обличчі...

Гаряча кров друга Олександра Гудзяка скинула його з воза і він "як-стій" опинився біля поліцая. Агроном Дмитренко знав палку вдачу свого друга й серйозно налякався, що поліцай відчує силу кулака друга Олександра. На щастя, друг Олександер опанувався саме вчас. Він насварив гостро поліцая чистою польською мовою, як він сміє бити в обличчя молодого не озброєного хлопця... Поліцай стояв як укопаний, червоний і мовчав. Парубок побіг до хати, друг Олександер пішов повільною ходою до воза, а поліцай повернувся на станцію.

Агрономи поїхали далі. Якийсь час вони мовчали, а тоді Дмитренко запитав неспілово:

– Що ж тепер буде?

– Буде повна читальня людей, – сказав цілком спокійно наш фірман.

Була небезпека, що поліція не дозволить зібратися в читальні, хоч поліція знала про приїзд агрономів від своєї влади із Стрия. Агрономи разом з інструкторкою з секції господарів добре обдумали, як і що реферувати та як поводитися, щоб не спровокувати поліції.

Ця несподівана пригода зробила те, що заля читальні була набита вщерть старими й молодими, господарями та жінками. Навіть прийшли з сусіднього села. Прийшли також озброєні три поліцай, і ввесь час стояли мовччики ззаду, поки не закінчилася нарада...

Перший почав говорити Дмитренко. Короткими діловими реченнями та

різними запитами на тему господарки зацікавив селян, що було потрібно для успішної дальшої наради.

Другий реферував Гудзяк про городництво. Він завжди знаходив способи, як зацікавити жіночтво.

Доповідь була цікава, з принагідними на тему дотепами, так що "грізна" атмосфера, навіяна поліцаями, зникла. Присутні ставили питання і нав'язалася цікава розмова. Одначе, треба було зважати, щоб дотримуватися приписаного часу; довелось скорочувати розмови.

Потім повела цікаві гутірки інструкторка Є. Костів. Вона добре знала своє діло й уміла говорити з жінками.

Захоплення й зацікавлення були очевидні, поліцай не мали до чого прискіпатися, минув час і довелося кінчати, щоб не забрали слова... поліцай. Агрономи мали переночувати, а на другий день переглядати деякі господарства. Кожний господар просив не минати його хати. Але агрономи зразу по нараді таки виїхали з села іншою дорогою, щоб поліція чого не придумала компромітуючого, тим більше, що на перегляд господарств не було окремого дозволу.

Селяни певно пам'ятають і досі про той "історичний" припадок, що зібрав ціле село до читальні та збудив господарське зацікавлення й довір'я до наших агрономів, не лише як до вчителів, але й як до добрих захисників селянина.

Після того випадку розпочалася оживлена праця в Кружку "С. Г.". Відбувся годівельно-ветеринарний курс та було зорганізовано два гарні гуртки Хліборобського Вишколу Молоді під опікою інструктора Яреми Савчинського.

Поліція ніби мовчала, не робила ніяких дохodжень. Але лише "ніби" Олександер Гудзяк — підданий "Речіпосполітої" сидів спокійно, але раба Божого Василя Дмитренка пильнували, ходили за його кроками. Нарешті, після високої (бо аж з Варшави та Львова) контролі Хліборобського Вишколу Молоді* вирішили вигнати його з Галичини до корінної Польщі, як неблагонадійного й шкідливого для Панства Польського — про що виразно зазначили в "Нансенівськім пашпорти". У березні 1939 року В. Дмитренко примусово залишив Стрий. Та й це на зле не вийшло, бо він переїхав до Варшави; там засталася його війна, а тим самим уже не мусів утікати перед більшовиками.

*Примітка:

Хліборобський Вишкіл Молоді був активний у кожному селі, а число його учасників у всьому повіті перевищало 1.000 осіб.

У трьох польських селах "пшиспособене рольніче" (Х.В.М.) фігурувало тільки на папері, що ствердила "висока" комісія.

Любімся як братя, а рахуймося, як жиди.

Виглядає, як свиня в дощ.

Ні в поле мене не беріть, ні дома мене не лишіть.

Шо край — то обичай.

Пізнати пана по халівах.

Волоскумук Сноруцько

Український Стрий

Кожна людина з любов'ю згадує місце свого народження, де звичайно пройшли найкращі її літа дитинства й молодості, залишаючи мілій спогад. Звичайно так буває, що люди, вказуючи на хату своїх батьків, кажуть: "Це наша хата, де ми народилися". Зате ті, яких батьки не мали власної хати не можуть подібно говорити. Вони кажуть лише: "Це хата, де ми народилися", бо через народження в чужій хаті не набувається права власності до неї. Справа власності мається подібно й відносно якогось міста чи меншої або більшої території в усіх культурних народів, де є законне право власності й правопорядок. Лише злодії виломлюються з правопорядку і що очима побачать — те руками беруть та привласнюють собі. Але це триває доти, доки органиладу й порядку не зловлять їх і не посадять за гратеги.

Та інакше інтерпретують ці справи деякі польські еміграційні новинисти й імперіялісти. У польській еміграційній пресі не раз появляються спогади осіб, яких історія нічого не навчила, із змістом новинистично-імперіялістичного забарвлення і визиваючими заголовками як: "Муй Львуф", Польське Полесе" і т. п.

Ось такі думки зродилися в мене читаючи в "Дзеніку Звйонековім" у Чікаго з 27-28 жовтня 1973 р. спогад М. Магери п. з. "Стрий — польське място", передрукований з "Жечипосполітей" (Лондон).

Автор спомину це нащадок колишніх польських загарбників українських земель, а в тому і Стрия, які вдерлися в чужу хату не дверима, як личить культурним людям, а таки прямо через вікна і вогнем та мечем заводили свій грабіжницький лад.

Зі змісту спогаду можна здогадуватися, що його автор Мечислав Магера народився і до другої світової війни проживав у Стрию. Переїхавши тепер на еміграції, згадує з захопленням красу природи Стрия та взагалі красу українських земель і надземні та підземні її скарби. Згадує й мріє про те, як би то добре було знову загарбати українські землі, а в тому й місто Стрий. Для своєї аргументації наводить він історичний принцип, нехтуючи волею українського народу — споконвічного господаря цієї землі, нехтуючи етнографічним принципом, і каже: "Стрий — польське місто". Насправді Стрий є так польським містом, як польськими є: Лондон, Чікаго, Нью-Йорк чи інші міста, де тепер доводиться проживати багатьом полякам.

Ізраїль був понад три тисячі років під чужою окупациєю, але ніхто не заперечував ізраїльтянам права до їхніх земель, які вони споконвіку замешкують і на цій основі осiąгнули остаточно свою незалежність.

Висуваючи історичний принцип до українських земель, автор згаданого спогаду навіть не призадумується, який сильний дає він аргумент на право власності до західних земель, до яких німці мають таке саме історичне право, як це висувають поляки до українських земель, хоча ті землі (одзискане) признано тепер Польщею.

Згадуючи про костел під Покровою Різдва Діви Марії в Стрию, який

часто зазнавав (улегал) великих пожеж, а після пожежі 1642 року відбудував його староста Кшиштоф Конецпольські, — автор спогаду повинен був ще додати, що саме Конецпольські, стрижський староста, був одним з тих 55 магнатських родів, які загаряли правим і лівим способами й володіли понад 1500 селами й містами Галичини, заводячи панщину. Його доходи виносили лише в стрижському старостстві в 1666 році 30.917 злотих. (А. Прохаска. Гісторія міста Стрия, Львів, 1927, стор. 65).

Так поступали польські магнати, які на українських землях будували нові й відбудовували спалені костели, а носячи на грудях хрести, нехтували Божими заповідями: "Не чини близьньому того, що тобі не миле" і "Не пожадай нічого того, що є близьнього твого".

При згадці про визвольні змагання українського народу в 1648 році під проводом гетьмана Богдана Хмельницького, автор — шовініст натягає тогу невинності й кваліфікує польську загарбницьку боротьбу як: "оборону перед наїздами "збуйцуф" з Мармарощу, дичі (дзічи) Хмельницького".

Як бачимо, автор спогаду М. Магера, не маючи речевих аргументів, щоб замаскувати свої шовіністично-імперіялістичні мрії, узяв собі на допомогу, крім перекручення історичних фактів, ще й брехню. А вона, як знаємо, має одну хибу: за її допомогою можна обійти ввесь світ, але не можна повернутися назад...

Та життя йде вперед і не знає зупинки, і правда завжди випливає на верх, мов олива на воді. Це повинні запам'ятати собі і Мечислав Магера та йому подібні польські шовіністи. Во колесо історії безперервно котиться і змінюється його положення: горішня частина сходить униз, а долішня підходить угору... Цього правила не змінити нікому... Навіть не потраплять цього змінити такі шовіністи-імперіялісти як М. Магера та йому подібні!

А Стрий положений на українській землі і українським був, українським є і українським буде!

ОХОМОМОМО

Ходить, як бузьок по Спасі.
На голе дерево і кози друтися.
Не викликай вовка з лісу.
Як хто хоче, так за своїв мамов плаче.
Силуваним конем далеко не заїдеш.
На милування нема силування.
Чуха кривда боком лізе.
Захотілось старій бабі молодою бути.
До двадцять ся не оженив, а до сорок
— не доробив.
Купив тато сойку.
Дай серцю волю — заведе в неволю.
Свята Моя Покровоњко, накрий мою гоповоњку, сяков-таков онучов, най ся
дівков не мучу.
Якби не діти, було би добре в корчмі
сидіти.
Ні в кут, ні в двері.

Січеньєю Булишак

Спіким че переможна 5-0

Переглядаючи свій фотоальбом, я зауважив малу фотографію, вже стемнілу. Пересилаю її Вам, шановний Пане Редакторе, з проханням помістити її в нашому журналі "Квітучі береги", бо з нею пов'язані незабутні спогади з перших років перебування українців на чужині, головно в Німеччині. Постараємося передати ці спогади нашим читачам.

Коли закінчилася друга світова війна та перестали ревіти гармати й падати смертоносні бомби, ми українці були розкидані по цілій Німеччині на різних місцях праці, — по фабриках та інших підприємствах, а також у хліборобстві. Багато з нас були розлучені із своїми родинами. І ось тоді перед усіма нами виринуло велике питання: як же нам далі бути, куди йти й де шукати захисту, коли відвічний ворог світу став переможцем, а його союзник Америка дозволяє йому на нахабні акти насилля, як ось виловлювати своїх громадян і вивозити їх "на родину". А "родина" — це були сибірські концтабори примусової праці, з яких переважно ніхто не повертається. Щасливими були ті, що опинилися в американській зоні.

До них належав і я, працюючи разом з моєю родиною в німецького селянина в невеликому селі Ріхт, недалеко міста Швандорф. Там назбиралося чимало наших людей, так що міжнародна допомогова організація УНРРА створила окремий табір для переміщених осіб, виключно для українців, в невеликому селі біля Швандорфу. Командантом табору призначено нині вже покійного Петра Бігуса, і я попав у той табір з моєю родиною.

Однаке недовго довелося мені жити в тому таборі, бо незабаром я переїхав з родиною до міста Регенсбургу, до табору Гангсгофензідлонг. Спочатку в таборі жили поляки, росіяни, литовці й українці. Дедалі наплив наших людей почав побільшуватися. Як я вже згадав, тоді люди не знали, на що ріматися: деякі залишалися на своїх містах праці, іншим почастило влаштуватися на приватних помешканнях, та найбільше було таких, що були змушені йти до тaborу. Наші люди боялися жити в таборі, бо американці дозволяли своїм союзникам більшовикам вільно входити до табору й контролювати в управі табору картотеки, шукаючи своїх громадян, чи воєнних злочинців.

У той час командантом табору був угорський жид-комуніст, який дуже радо вітав своїх більшевицьких гостей, коли вони приїжджали. А посадником оселі був далекий мій родич, інженер Артимович з Перемишля, який знов дуже добре англійську мову і на такі більшовицькі візити реагував дуже енергійно. Збирав делегацію і їздив до команданта американської військової залоги в Регенсбургу, з'ясовуючи йому всі безправ'я в нашому таборі. Це привело до того, що угорського жида забрали, а призначили канадця. Згодом табір став виключно український. Мешканців усіх інших національностей перевезено до інших тaborів. Залишилися лише ті, що працювали в УНРРА. При найближчих виборах на посадника оселі вибрано колишнього начального директора Союзу Кооператив у Стрию Ярослава Сербина. Секретарем став П. Винник, який довгі літа працював у Стрию як урядник у лісопильному за-

воді. Він був родом з Синевідська. Нині вже покійний П. Винник був також заступником комandanта переходового табору в Ноймаркті. З часом життя в таборі стало нормуватися. Московські людови перестали наїжджати до табору, а коли й появлялися, то наші люди належно їх зустрічали: різали колеса й били шиби в автах, а навіть і побивали "гостей".

Напроти управи оселі стояв двоповерховий великий будинок, в якому приміщено харчовий відділ, середню й вищу школи, а також переходовий шпиталь. Створено дитячий садочок, в якому навчала наших малят (у тому і моого наймолодшого сина Ігоря) Марія Різник, з дому Яцкевич, зі Стрию, сестра пані Шиянової. М. ін., вона, бувши ще молодою, в Стрию навчала в садочку моїх трьох синів: Ярослава, Івана та Володимира. Коли від'їжджала з табору до Канади, прийшла до мене попрощатися та зробила нам фотографію разом з моїми синами на пам'ятку. І тому ми із справжнім жалем прочитали в 14 ч. "Квітучих Берегів" сумну вістку про ненадійну смерть Мирона Шияна. Згадалося мені, коли ми щахли разом на еміграцію й вечорами під час відпочинку покійний пригравав на скрипці та співав пісню "Гей, на горі там женці жнуть". З приводу смерті бл. п. Мирона лину думками в давній молодість мою та пригадується мені юрист П. Шиян, чоловік Миронової матері, коли він ще ходив до гімназії в Стрию та був у нашому домі "на станції" разом з іншими студентами, які займали окрему кімнату. Часто приїжджаля до нього його маті з Миколаєва над Дністром та привозила сухі харчі. Добре було б, якби Маруся Різник одержала 14 і 15 чч. "Квітучих Берегів", щоб і вона пригадала собі молоді літа і моїх синів, яких у Стрию навчала в садочку.

Повертаємося однаке до моєї теми про табір у Регенсбургу. Як я вже згадав, у таборі життя почало нормуватися. Нам призначено костел недалеко оселі й ми ходили туди в неділі і свята на Богослуження. Створено мішаний хор. Диригентом був професор Іваненко. Зорганізовано і Пласт, при якому згуртувалося чимало нашої молоді. Знайшлися і любителі спорту, головно копаного м'яча. Підшукано змагунів і незабаром відбулися основні збори, на яких створено спортивне товариство під назвою "Січ". Головою обрано нашого стрияніна д-ра Вірчука, а фінансовим секретарем також стрияніна, колишнього книговода Союзу Кооператив у Стрию Т. Блашкевича. По той бік великого будинку була вільна площа, цілком підхожа на спортивне грище. Небагато праці треба було докласти: зарослу травовою площую місцями треба було вирівняти, поставити ворота, і грище було готове. Ми звернулися до управи оселі з проханням приділити що площу для "Січі". Управа радо погодилася. Проведено гроузову збірку за закуп спортивних одягів для змагунів і ось уже в короткому часі на спортивну площу вибігла наша одинадцятка з тренером Новаківським, колишнім самбірським змагуном. З добрих змагунів на площі були тоді: Маркевич, Чобич, Зарицький та інші. Головною проблемою було знайти добрих змагунів і стягнути їх до табору. Почалися розшуки по інших таборах. Кохний змагун, що рішався переїхати до нашого табору, діставав забезпечену працю і мешкання. На превеликий жаль, не можна було знайти ходного змагуна зі стриїської "Скали". Був один в Австрії, а саме д-р П. Павлічка, але він зорганізував у себе спортивну друженіну. Та все ж таки "Січ" почала міцніти.

До табору з'їжджалися щораз то нові змагуни, деякі доїжджали з інших таборів чи приватних мешкань. Згодом почали прибувати з по-лону з Англії наші дівізійники. Приїхав добрий змагун Медведчук, якого ми негайно стягнули з Мюнхену до нашого табору. "Січ" почала змагатися з сильними дружинами (напр., з поляками), їздila до Ляндсгуту, де була сильна німецька дружина.

З часом УНРРА закінчила свою діяльність і на її місце прийшло IPO.

Командантам табору в нас призначено українця з Вінніпегу Таракса, але він був тільки короткий час, і на його місце прийшов канадець з Торонто. "Січ" майже кожної неділі змагалася або в себе вдома, або в інших місцевостях. Коли "Січ" грава в себе вдома, завжди на змаганнях було кілька вищих урядників з IPO. Коли ж виїжджала кудись то завжди з нею їхали автобусами й вантажними автами члени управи й прихильники.

По якомуся часі IPO зорганізувало Олімпіяду і визначило, які дружини мають змагатися одні з одними. Були визначені такі національні спортивні дружини: українці "Січ", угорці, серби, поляки, литовці й лотиші. "Січ" мала змагатися тільки один раз з кожною дружиною, без реванжів. Перші змагання призначено нам з угорцями на нашому гриші і визначено дату цих змагань. Крім цього, "Січ" мала чотири виїзди, а саме до поляків, сербів, литовців і лотишів.

У нас почалася гарячкова робота. Треба було огородити площу, збудувати трибуну для глядачів, поставити три стовпи на національні прапори та багато іншого. "Січ" у той час була сильна. Кожні змагання приносили перемогу. Почалися щоденні тренінги, підшукано тренера-чеха, ішли великі приготування.

Нарешті прийшов день перших змагань з угорцями. До змагань виступили такі змагуни (з резервом): Касянян - воротар, Закалужний, Кучан, Коханюк, Медведчук, Мікльош, Савка, Ходань, Гарасим, Кутний, Арнт, Маркевич, Зарицький і Кобзяр. Наближалася година змагань, почали з'їжджатися вищі урядовці з IPO, а також військові старшини, які займали місця на трибууні. Не тільки всі мешканці нашого табору вирушили на змагання, але приїхало чимало людей з інших таборів, зокрема численно прибули угорці. Біля будинку, де стояла трибуна, не було багато зайвого місця для публіки, також не було місця з обох боків воріт, великий простір був тільки з протилежного боку. Загудів гудок! Почали підтягати вгору три національні прапори: посередині американський, а обабіч український і угорський. На трибууні всі встали, залушав американський гімн, тоді український, а накінці угорський. На гриші вже стояли обидві дружини в одностроях. За правилом, капітани подали один одному руки. Змагуни стояли вже на своїх місцях. Залунав свисток і почалися змагання.

На жаль, першої частини змагань я не бачив, бо мое місце було при касі. Коли прийшов після половини, вислід був уже 3:0 в нашу користь. Змагуни відпочивали, заїдали цитрини й помаранчі. Погода була гарна, сонячна. У другій частині наші змагуни стрімлиши ще два голі, так що змагання закінчилися вислідом 5:0 в користь "Січі". Хоч угорці виглядали сильнішої будови, але наші змагуни були краще зіграні й давали собі легко раду з противником. По змаганнях винесено наших змагунів тріумфально на руках з грища.

Опісля почалися виїзди до згаданих уже противників. Олімпіяду закінчилася нашою повною перемогою. З кожних змагань "Січ" поверталася з вислідом 5:0 у свою користь!

Ходи, голий, обідру тя!

За вовка помовка, а вовк суне.

Пхається, як хид до ляди.

Не чини другому, Даниле, що тобі немиле.

Скривився, як середа на п'ятницю.

Ле́ші

Зе́нон
Во́лоди́мир
Сле́щє́в

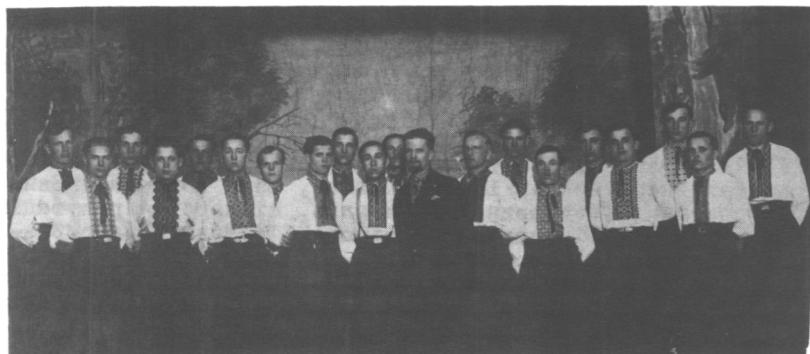
Подружжя, Йосиф Петеш і Марія з дому Соболь належали до гурту замітніших патріотичних міщенських родин підкарпатського Болехова. Ще в перших десятках 20-го століття, це невеличке містечко, всего з кільканадцятитисячним населенням, вирізнялося дуже великою скількістю жителів Мойсейового віровизнання. В їхніх руках знаходилися майже вся торгівля, промисел та визначні підприємства. Численні гарбарні достарчали всілякі і високо-якісні шкури. Черевики та чоботи болехівських майстрів були відомі у цілій Східній Галичині. В Болехові знаходилася величезна лісопильня, яка власною вузькоколійкою в'язалася з глибокими лісами Карпат. Білу сіль болехівської Саліни зачислювано до найкращих. Якраз у цій поважній вирібні соли працював п. Йосиф Петеш, який із своєю дружиною жили у гарному власному домі таки зараз напроти, по другій стороні Салінерної вулиці під ч. 70.

Йосиф, кромі своєї праці на хліб, багато присвячував часу гри на скрипці, в чому знаходив відпочинок і насолоду. Він теж належав до складу салінерної оркестри та навіть самий приймав учнів, які приходили до нього навчатися цієї штуки. Дружина Марія кромі домашніх занять завжди ще уміла знайти час на громадську працю в тов."Созу Українок", де була взірцевим членом.

Згодом прикладне подружжя придбало трьох нащадків: Зенона-Володимира, Ярослава і наймолодшу, доню Лесю.

Звичайно, дитина, яка любить своїх батьків – бачить у них все у яркому світлі краси. Вона старається наслідувати батьків і все те гарне перебрати – сприймити в свою душу. Так і наш Зеньо вже будучи в народній школі почав приглядатися та цікавитися татовою скрипкою. Батько це завважив і самий став навчати синка, даючи йому система-тичні лекції гри, що й було підставою в його дальній науці. Покінчивши народну школу в Болехові, батьки перевезли Володимира до Стрия, де після вступного іспиту він почав учащати до української гімназії. Однака зі скрипкою вже не розставався. У вищих клясах, маючи гарний оксамитний бас, співав у гімназійному хорі, як теж свого часу, Зеньо

був його диригентом. Відтак провадив хори у своєму Болехові, в чому завжди помагала йому скрипка, якою все краще володів.

Мужеський хор, волехів - Волоське Село 1985 р.

Від ліва: Стефан Ільків, Володимир Земішка, Андрусишин, Савчин, Х, Савчин, Х, Михась Глинський, Бучко, Соболь, Со- боль, Володимир Петеш /диригент/, Філько Форович, Ілько Андрусишин, Чех, Х, Іванцьо, Ласяк, Глинський, Андрусишин.

Після покінчення науки у стрийській гімназії - одержавши середню освіту, мусів відбути військову повинність. Відтак бачучи, як важко було дістати працю українцям після університетських студій у тодішній Польщі - він зовсім залишив думати про вищу студій. Своє майбутнє бачив у скрипці. Кромі гри його зацікавила теж будова цього інструменту. Ще будучи юнаком, потайки розібрав цілковито татово зовсім добру скрипку, що б заспокоїти цікавість її складної будови. Відтак самий почав стругати, щоби творити щось подібне. Десь допитався до якогось вже дуже старенького майстра скрипок - поляка, який нікому не хотів вивіти своєї таємниці в робітні. Коли цікавий юнак з'явився у майстра із своїми запитами - тоді той йому тільки відповів: "Мос дзєцко, а ктож научил словіка съльвачъ?". Та це нашого Зенка не зразило і він таки самотужки не запереставав пробиватися до небаченої мети.

Компонування і відтворення музики все належали до високого мис-тецтва. Але і будова інструментів, на яких те мистецтво могло би відтворитися, належить теж до штуки, може навіть більше вимагаючої терпеливості, самопосвяти і довголітнього вишколу.

Люблений за свою скромну, спокійну вдачу, усе усміхнений Владко, як ми його кликали у стрийській гімназії,скориставши з нагоди, поїхав у Варшаву, де почав семилітню науку будови скрипок і ін. інструментів під фаховою опікою славного Дмитра Дідченка Задунайського. У Варшаві пізнав панну Ірену Буг з Дрогобича, з якою згодом одружився.

Не беручи до уваги комерційну, масову продукцію інструментів , Владко посвятив усю свою терпеливість на деталь і якість, у переконанні, що тільки так відтворений музичний інструмент буде остаточним артистичним твором. А збудувати,ось приміром скрипку, не легко.

Дерево, часом навіть і столітнє, надавання полиску, спосіб накладання орнаментів, клейння, ніжна, одначе повна ціли форма, свідчать про майстерність ії будови.

Відтворити копію скрипки Страдіварія, забрало Петешові три місяці мозольної, деликатної, повної детайлів праці.

Один із бувших працедавців Владка Кен Воррен оповідає, що його скрипки, відносно точні, не відрізняються від творів старих майстрів

Гуарнерів, Берсонів чи Гуадагнінів, а один чікагівський відомий скрипаль, власник славної Amati, воліє вживати на концертах скрипку роботи Петеша.

Цікаво що скажуть скрипалі за 200 років? - Крім нових творів наш Владко посвячує багато часу напрөві і реставрації старих інструментів.

Дерево підлягає змінам температури літа і зими. Частини потребують зміни, чи нового клейння, що не виключає навіть славних скрипок самого Страдіварія і тут знову ж Владко тішиться повним довір'ям іхніх власників. Чи уявляєте собі, як треба обходитися з інструментом вартості 50 і більше тисяч доларів?

Але наука у Варшаві, Міттенвальді, Нірнберзі, праці у славно-звіс-
них варстатах інструментів Віліяма Люїса, Кена Воррена, повне дові -
р'я їхніх власників, численних скрипальів, міжнародня репутація, за-
вершилися призначенням і дипломом Світової Федерації майстрів-артис-
тів будови смичкових інструментів.

Одним із нечисленних, висококваліфікованих майстрів будови смичкових інструментів, зараз на американському континенті, широковідомий і загально цінений є наш земляк Зенко Володимир Петем.

Ми повинні бути горді з досягнень нашого Земляка, якому широ гратулюємо.

Лігія Руспаріоніка

Репрезентантка нашого журналу
"Квітучі Береги"

на Балеї Укр. Преси, що відбудеться в дні 24 січня 1976р. у Філадельфії, де вибирають Країно і двох Князівень української преси.

Наша "Квітка" з "Квітучих Берегів" – кандидатка на Краю Балю Української Преси, родилася 6.5.1957 р. у Буенос Айрес – Аргентина.

- Закінчила середню школу - Olney High School, є студенткою "Philadelphia College of Textiles and Science" і студією Національну Економіку. Є тем матуристкою Рідної Школи.

- є членом в організаціях: Пласт, Т.У.С.М., С.У.С.Т.А., У.Н.С.та Церковний Хор.
 - є активним членом Філяд. Осередку У.С.П-ок, та є виховницею У.П.Ю-ок.

Зацікавлення: Грас сітківку /відбиванка/, ситківку /теніс/, писанки, виконує ручні роботи, та цікавиться долею українських політичних в'язнів в Україні і виступала в їх обороні, а головно відстоювати інтереси Мороза.

Щиро бажаємо п. Лідії приємної забави і тем якнайкращих успіхів. А ми літ спомин із цього балю нехай останеться їй райдужною казкою на все життя. —

Роксоляна Стахок

Репрезентантка нашого журналу

"Квітучі Береги"

на Балю Української Преси у Філадельфії, Па.

19 років, студентка економії при університеті в Бофало, Н. Й.,
абсольвентка школи українознавства, член Пласти, станичний писар,
член Студентської Громади, працює в допомоговій секції при місцевому
Відділі УМК, виховниця новацтва в Пласті.

Засікавлення: співає в хорі, грає на фортепіані, малює кераміку,
була літературним редактором шкільної книги, грає відбиванку,
брала участь у пливацьких змаганнях.-

Широ дякуємо панні Роксоляні за репрезентацію нашого журналу і
сердечно gratuluyem засягнення вирізnenня, чого довідку подаємо
нижче .- Ред. "К.Б".

★ ★

Квітучі Береги
Філадельфія, ПА

Вшановні Панове !

З рамени ділового комітету Третього Балю Української Преси, який
відбувся 31 січня 1975 р. у Філадельфії, Па., широ дякуємо Вам за
Вашу ласкаву участь. В залученні пересилаємо Вам знимку, дані і ви-
значення Вашої кандидатки на цьому Балі.

З правдивою до Вас пошаною,

Ар Кульчиць
Христина Кульчицька

відзначення: Журналістка

С.2.

50-ЛІТНЯ ПРОГРАММА ЖИТЬЯ ІЛІНІСА СТЕФАНІЇ і ОЛЕШКА БЛИЩАК У МОНРЕАЛІ

Радісним і незабутнім для п-ства Блищаків став день 10 січня ц. р., коли то у привітній залі товариства "Просвіта" в Монреалі, зібралися численні пристягнені і знайомі, щоби в окруженні найближчої родини, привітати їх із золотим ювілеєм подружнього життя.

При вході на залю витала ювілятів, за нашим звичаєм, старша дочка сина Івана - Наташка, хлібом і сілью та теплим словом привітав батьків наймолодший син Ігор, якого дружина Галина - вручила зворушеній ювілятці чудову китицю правдивих, червоних троянд.

Відтак, у ритмі звуків легкого маршу "Гей там на горі женці жнуть", щасливі ювіляти з родиною святково крокували до парадного стола, де чекали все священики.

Біля ювілятів, за почесним столом сиділи їхні чотири сини: Ярослав з донею Христиновою, Іван з дружиною Ольгою, Володимир з дружиною Вірою та Ігор з дружиною Галиною.

Це родинне свято почато молебнем, який відправили о.декан Іван Гаврилюк і о.Сергій Гар. Программою вечора проводив вміле знаний сумішевій діяч п.Антоні Доманчук.

Після відспівания многоліття та привітання гостей, п.Доманчук розказав гостям про життєвий шлях наших ювілятів.

Пан Петро Блищак походить із села Орів, повіт Дрогобич, де його батьки були учителями. Важливу місцевість у його родинному житті став місто Стрий. Тут ходив до народньої і виділової школи, тут починає працювати практикантом в Союзі Кооператив та санітетом у шпиталі в часі Листопадового чину і тут закладає свою родину, одружившись з панною Стефанією Сенчук.

В часі більшевицької і німецької окупації працює у харчовому відділі та став експедитором і начальником кінного і машинового транспорту стрийського Союзу Кооператив.

Із наближенням фронтових дій, подібно як тисячі інших родин, ювіляти подалися з малолітніми синами у мандрівку на Захід, де в таборі Регенсбург, брали участь у житті добре зорганізованого українського середовища.

Переїхавши у 1949 р. до Канади, поселилися в Монреалі, де вся родина включилася в суспільно-громадське і церковне життя нашої громади. Їхні сини зі своїми жінками і дітьми, беруть дуже активну участь у діяльності молодечої організації СУМ у Монреалі, а їхнє гармонійне родинне життя може бути взором для богатох до наслідування.

В часі прийняття промовляли: о.декан Гаврилюк, який прочитав привіт від нашого Патріарха Кир Йосифа Сліпого, о.Гар від парафії Св. Духа на Пойнті, п.Володимир Антонів від Спілки Української Молоді і п.Стефанія Шнурівська - голова жіночої ланки при ОСУМ. Прочитано також багато письмових привітів а між ними теж телеграму від родини Семчуків з далекого Стрия.

В імені дітей і всієї родини дякував Батькам за їхній труд найстарший син Ярослав, що приїхав на це родинне свято здалекої Калі-

форнії а від унуків і правнуків гарне привітання зложила внучка Наталія Блицак. Наприкінці обос ювіляти широ дякували своїй найбільшій родині за удачтування цієї несподіванки-ювілею, а приятелям і знайомим за так численну участь.

Багато відбувається у нашому місті несподіванок, річинаць їх інших родинних зустрічей але вони усі мені більш подібні до себе. А це редкінне свято відрізнялося тим, що сини ж-ства Блицаків, з вдячності за труд, материнську і батьківську опіку та виховання, - взяли на себе усі витрати пов'язані із ювілем, а заприміщені гостям, які мають таке бажання, дали зможу зложити громові подарунки з нагоди цього свята на громадські цілі. Із загальної суми дол. 1.545.00 зложеній на руки пана Г. Івєца, розділено: на Фонд оборони України дол. 200.00, на Патріархат дол. 200.00, на будову Дому Молоді в Монреалі 1.020.00 дол., на українську пресу по дол. 25.00 "Гомік України", "Авангард" і "Наша Мета" та на журнал "Квітучі Береги" 50.00 дол.

Окрім цього, ювіляти п-ство Стефанія і Петро Блицаки від себе особисто, зложили з нагоди своєго ювілею дол. 500.00 на будову Дому Молоді в Монреалю і на церкву Святого Духа на Пойнті дол. 50.00 -

Приємний настрій під час вечери і танців додавала оркестра під проводом п. Яворницького.

Слава Ісусу Христу !

ЙОСИФ КАРД. (Сліпий - Коберницький - Дічковський)
Верхов. Архієп. Українськ. Митрополит і пр.

Високоповажані Панство

Стефанія і Петро БЛИЦАК

Монреаль, КАНАДА

Ватикан,для 12 грудня 1974

Високоповажані Панство !

З нагоди ювілею 50-річчя Вашого подружого життя
прийміть найкращі побажання і запевнення молитв, щоб Всесвітній
дарив Вас і на дальше багатство своїх благ і благодатей, зокрема
добрим і довгим здоровям.

Многих і благих житті !

Благословення Господнє на Вас !

Стефанія
і Петро
Блищак

СТЕФАНІЯ І ПЕТРО БЛИЩАК
у вінку всієї родини:
сини - невістки - унуки і правнуки

**КОМІТЕТ СТРИЙЩИНИ
в Нью Йорку**

Подаємо до відома зміст звіту зі засідання Комітету Стрийщини на Канаду з дnia 19 жовтня 1975 р. в Торонто, який виготовила мгр. І. Пеленська. Дійсного протоколу зі засідання ми скоро сподіватися не можемо, бо в Канаді поштовий штрейк.

**С.Мілянич
секретар**

Хвальний Комітет Стриян у Нью Йорку -
на руки Вш. Пані С.Мілянич Секретарки.

Вельмишановна Пані ! Хочу повідомити Вас і Членів Комітету Стриян у Нью Йорку про вислід мосі поїздки до Торонто і важливіші ухвали й пропозиції Комітету Стриян Канади.

Засідання відбулося в неділю, 19 жовтня, о год. 7-ї вечора, у мешканні Пенсства Щурковських при вул. Бебі Пт. Присутні були: Д-р Р. Щурковський, голова, інж. О. Дикун, заступник, І. Острозвська-секретарка, В. Зобнів-скарбничка, інж. М. Барабаш-голова Фінансової Комісії на Канаду, М. Барабаш і Д. Площанська - члени, мгр К. Бабяк - технічний редактор, І. Пеленська - редактор.

Після відкриття д-ром Щурковським засідання, ред. І. Пеленська представила присутнім стан і співпрацю Редакційної Клерії Збірника "Стрийщина" і поширення Колегії особою п. В. Андрушка з Чікаго.

З черги на бажання присутніх подала точний зміст Збірника і стан матеріалів /назви і кількість розділів, наголовків і авторів статей, кількість машинописних сторінок на руках - 1700 - і з очікуваннями 250, разом 1950, що дасть около 1000 сторінок друку/. Ніяких матеріалів, за винятком кількох статей, над якими автори працюють не припадається до Збірника.

Дискусія розгорнулася над поодинокими розділами, була дуже жива і конструктивна. ІІ важливіші висновки такі:

а/ Комітет апробував наголовок: "Стрийщина", географічно-історичний та мемуарний збірник.

б/ Дораджує вмістити в Збірнику ввесь доступний мартирологічний матеріал, до якого доповнення дасть п-ні Віра Зобнів, неочиний свідок подій 1939 р. в Стрийській тюрмі після відходу більшовиків.

в/ Довести час подій у Збірнику до кінця другої світової війни. Матеріали після цієї дати, такі як "Сучасний Стрий", "Стриян на еміграції" й інш. видати після появи Збірника окремим малим томом. - У з'язку з тим Комітет Стриян у Канаді не розв'ягється з появою Збірника, але продовжуватиме існувати, щоби вдержувати з'язки із земляками і подбати за видання згаданого другого тому Збірника. Комітет надіється, що І Центральний Комітет в Нью Йорку буде такої думки що до свого існування.

Присутні були теж засікавлені окремими авторами, співробітниками і працею Секретаріату.

Я відповідала, не скільки могла, вичерпно. Тож поінформувала, що заходом Канадського Комітету одержала матеріали з Канади від п. З. Мосьчук, Марти Кравців Барабаш і о. д-ра Стасіва. Між цими матеріалами є 31-стор. розвідка "Вклад Стрийщини в музичну культуру України".

Друга частина нарад була присвячена технічному оформленню і дру-

кові книги. З'ясувавши співпрацю з технічними і мистецькими редакторами, я відчитала листа п.Л.Штанди, скарбника Центрального Комітету, який повідомляв між ін., що стан фондів на Збірник під цю перу виносить 12.449.79 дол. Комітет Канади має сколе 4.000.00 дол., з тим, що 700.00 дол. вислано в останніх двох роках до Редакції на збірку матеріалів.

Голос забрав мігр Клемент Баяк, який представив справу друку в друкарні Комп'ютопрінт у Кліфтоні, при чому присутні мали змогу осматрити дві книги, які вийшли з цієї друкарні / Збірник "Чортківщина" і Лікарський / - оглянути.

Як фахівець офсетового друку і професійний фотограф п. Баяк запропонував:

1. Друкувати книгу в друкарні Комп'ютопрінт.
2. Прийняти узгоджений пріфт /рід письма і формат як лікарський збірник/, який дає можливість максимального використання площин для тексту із захованням естетичного вигляду книги.
3. Прийняти оферту друкарні в ціні 19.50 дол. за сторінку.
4. Пен Баяк зобов'язується підготувати до друку світлини /усіх є понад 500/ але багато ще відпаде з тематичних і технічних причин, що зменшить кошти друку книги. Мистецьке виконання книги виконає маestro Е. Козак.

Після докладної дискусії присутні уповажили інж. М. Берабаша в імені Комітету Стріян Канади запропонувати:

1. Зробити як найскоріше умову з друкарнею в імені обидвох Комітетів, з тим, що домовлення і підпис зложать два члени Комітету в Нью Йорку, з огляду на краму можливість контакту з друкарнею.
2. Дати, після підписання умови, при якій повинен бути присутній тех мігр Баяк, не друк книги, згідно з вимогою друкарні третину платної належитості. Другу частину грошей вплачується з доставкою рукопису аренду після виконаного замовлення.
3. Матеріал до друку повинен бути доставлений до друку в місяці лютому 1976 р. а деякі кінцеві частини матеріалу можуть бути доставлені місяць пізніше.
4. Зроблення негайної умови є для нас корисне, бо ціна, поставлена друкарнею не зміниться, навіть, якщо ціни друкарського матеріалу і праці зросли б.

Лише на випадок, якщо матеріал не буде доставлений на час з вчинення Редакційної Колегії, або одного з його Комітетів, - Комітет є зобов'язани покрити кошти інфляційної підвишки.

5. Кількість сторінок 950 - 1000, тирах найменше 1000 примірників, але Комітет просить взяти тех оферту на 1500 примірників і якщо різниця в ціні не буде велика, друкувати 1500 примірників. Комітет у Канаді бере на себе зобов'язання зайнятися приміщенням евент. осталих примірників.

В імені Редакційної Колегії я погодилася на ці умови і мені доручено довести їх до Вашого відома. До Вас прийде ще претекол цього засідання, де певно буде точніше звідомлення, бо я не мала змоги робити записок і пішу з пам'яті.

З глибокою поманою
І.Пеленська

Лев Штунда

Дорогі Земляки Тірая і Тірийської Округи!

У 13-ому числі "Квітучих Берегів", подав я список усіх жертводавців меншанців Канади і ЗСА на видання Альманаха Стрийщина. Минув час Редакційна Колегія, а властиво п.мгр. Ірина Пеленська, власними силами робила все можливе, щоб чимкорінне довершили діла до появи Альманаха.

Муру підкреслити, що на жаль Редакційна Колегія не усе отрічалася з охотою співпраці наших науковців і авторів праць, які їй що співпраці обіцяли. - Можливо, у найкоротшому часі завершило фінансовий контракт з вибраною уже друкарською фірмою. Це в факт.

Перед Вами к о м п л е к т н и й список усіх Вельмиланових Жертводавців, меншанців Канади і ЗСА та суми їхніх похертв, які різними дорогами, з різних нагод, вплинули на руки касира американського фінансового комітету до 1 грудня 1975 р.

Немає тут суми похертв меншанців Канади, які висдали свої датки п р я м о на руки канадського фінансового комітету.

В імені обох фінансових комітетів, сердечно дякую Вам за Вашу громову підтріжку.

Особливо, до глибини серця повинна зворунийти всіх похертва нашого Дорогого Незабутнього сл.п. Ерік Гарасимова, який у своєму неслідному заповіті записав 200.00 дол. на видавничий фонд Альманаха, який він так дуже хотів ще побачити.

Зворуїввати мусить кожного в нас любов до нашого почику, урізаних Сеніторів і Пенсіонерів, самітних Земляків і Землячок, які висецькими похертвами ведуть перед у моїй листі. За те їм сердечно дякую від нас усіх.

Як бачите із списку, 402 наших Земляків брали участь у нашему "громовому" заповіті. На жаль, лише лише 200 висловили, а деякі "перевинили" наму мету виплатити 25.00 дол.

Думаю, що доповнення передплати ренти наших земляків у найкоротшому часі, полегшило б наму праце у заінаженні друку нашого Альманаха Стрийщина.

Вам

Лев Штунда.

Вп.П.	дол.	Вп.П.	дол.
Абрамчук Я.	10.00	Бігус Богдан	2.00
Андріїв Іван	26.00	Біраковський Михайло	36.00
Бандера Осип і Марія	85.00	Блицак Петро	40.00
Банкс Михайло і Ольга	36.00	Блицак Ярослав	29.00
Барабаш Мирон і Марта	70.00	Блицак Іван	10.00
Барабаш Григорій	25.00	Блицак Володимир	10.00
Баранська Лідія	10.00	Бобилак Степан	45.00
Баранецький М.	5.00	Бодляк Михайло	60.00
Береза Євстахія	43.00	Боднарук Іван і Леонтіна	120.00

Вп.П.

дол. Вп.П.

дол.

о.Боднар Юрій	25.00	Дармохваль Володимир і Ольга	208.00
Беетчко Ольга	5.00	Дебайло Володимир і Ісаїя	60.00
Бойдунник Ярослав і Дарія	20.00	Дерен Микола	20.00
Бейчук Остап і Ольга	245.00	Дерико Степан і Іренна	80.00
Бейчук Зенон	25.00	Дерико Зенон	10.00
Берущенко Оксана	50.00	Дерико Іван	25.00
Бекевич-Шуровський І.	10.00	Дерико Александер	20.00
Бурак Леонтіна і В.	15.00	Диба Осія і Стефанія	255.00
Буртишинський Степан і Дарія	55.00	Димкун Михайло	110.00
Буцяк Володимир	50.00	Димкун Богдан	40.00
Васильк Осія і Марія	25.00	Димкун Остап	10.00
Ватаманюк Іван	20.00	Димкун Іван	2.00
Вальчук Катя і Володимир	10.00	Дичай Володимир	20.00
Веселовський Богдан	10.00	Дмитренко Василь і Софія	140.00
Вірчук Володимир	25.00	Дуб Марія	45.00
Вірчук Михайло	10.00	Дуб Елена	40.00
Візник Василь	10.00	Дубицький Володимир і Мелін	15.00
Віховська Ольга	25.00	е.Дубицький Ірий	25.00
Возняк О.	2.00	Дубіцький Іван	5.00
Войтович Михайло	15.00	Дувало І. і Горехов'янка І.	47.50
Вовкудак М.М.	10.00	Дурбак Грина	5.00
Воробець Михайло і Степанія	25.00	Дурбак Богдан і Марія	30.00
Г.О.	2.00	Дебринський С. Н.	35.00
Гаврилишин Софія	30.00	е.Дубицький Павло	45.00
Гаєтський Роман і Ольга	30.00	Ерденбергер Володимир	372.50
Гаврилишин Богдан	10.00	Залєский Тадей	22.00
Галій Микола	25.00	Зарицький Мирон	150.00
Галій Іван і Марія	110.00	Захаріїв Станислава	25.00
Гарасимів Юрій	236.00	Заяць Михайло	40.00
Гарасимів Марія	35.00	Заяць Денис	10.00
Гарасимів Ярослава	25.00	Зискінд Августа	20.00
Гіннак Т.О.	5.00	Зобнів Омелян і Віра	32.00
Гірняк Тарас і Галия	5.00	Золотуха Михайло	5.00
Гнетів Василь і Богуслава	216.00	Іванків Володимир і Наталія	80.00
Головацька Галина	15.00	Івановська О.	5.00
Городецький Ілля	25.00	Іванчук Ігор	39.00
Гомісовський Юліян і Іванна	70.00	Іванчук Роман і Ксеня	12.00
Гоновський Микола	47.00	Іванків Мирослав	10.00
Головінська Марія	25.00	Іванко Богдан	25.00
Інатківський Б. і В	10.00	Іванів	10.00
Гребенік Ірина	50.00	Івеницький Роман	20.00
Гречак Константин	5.00	Іонка Микола	40.00
Грищенко Анна	20.00	Кавка Микола і Володимира	75.00
о.Гузер Любомир	5.00	Качала Олена	10.00
Гуменюк Ігор	20.00	Качмарський Володим.і Ольга	75.00
Гудима Марія	5.00	Качмарський Омелян і Анна	10.00
Гутникевич Іван	50.00	Карапінка Ілля і Стефанія	25.00
екоц.Габре Ярослав	50.00	Карапінка Юрій	5.00
Галайдюк Йосиф	20.00	Макін Р.	5.00
Гембадзький М.	1.00	Келебай Константин	25.00
Геців Тадей	100.00	Кефор І.	20.00
Гіба Стефан	25.00	Кізима Степан	31.50
Гідей Марта	40.00	Клим Ярослав і Іванна	105.00
Геруляк Слава	25.00	Клим Павло і Ольга	5.00
Глезяк Зеновій	10.00	Климкович Софія	25.00
Гонко Степан	20.00	Клос Роман і Іренна	10.00
Грубський Омелян	5.00	Ковалів Роман	41.50
Данилович Іван і Софія	25.00	Ковалів Володимир	5.00
Дармограй Ярослав і Любка	35.00	Ковалів-Совак Ірина	25.00

Вп.П.	дол.	Вп.П.	дол.
Козак Едвард і Марія	220.00	Матвій Василь	50,00
Козак Альфред і Юстина	100,00	Матвій Ярослав	20,00
Козак Б. і І.	5,00	Медвідь Володимир і Іванна	10,00
Козак Андрій	10,00	Медицький Л. і Б.	25,00
Кокольська Надія	5,00	Мельник Олександер і Надія	28,00
Кокольські /родина/	10,00	Мельник Зеновія	45,00
Кокольська-Мосійчук Марта	10,00	Мельник Григорій	45,00
Колянківський Степан	10,00	Мельник Михайло	25,00
Колянківська Ольга	10,00	о.Мельничин Юрій	10,00
Комарницька Наталія	15,00	Ментус Теодор і Марія	5,00
Комарницький Богдан	110,00	Михайлович А.	50,00
Корда Іван	5,00	Михайлович Ярослав	20,00
Кореневич Петро	5,00	Михайлович Богдан	50,00
Корінець Микола	100,00	о.Мицків Омелян	25,00
Король Іван і Стефанія	8,00	Мицків М.	25,00
Клюбас Орест	10,00	Мицків П.	5,00
Костів Р.В.	15,00	Мілєвич Атанас і Євстахія	262,50
Кочій Семен і Стефанія	60,00	Мінко Мелінія	38,66
Костів Юрій	50,00	Мірчук Петро	50,00
Костик Сильвестр	30,00	Мілкевич-Припхан Софія	120,00
Костик В.	5,00	Мілкевич Степан	20,00
Котович Олександер і Лідія	55,00	Мосора Михайлина	5,00
Коміс Іванна	5,00	Мосора Володимир	10,00
Кравцов Володимир і Софія	65,00	Мостович Надія	25,00
Кравцов Михайло	20,00	о.Музичка Григорій	45,00
Крамаренко Петро	5,00	Музичка Ярослав	25,00
Криницький Іван і Степанія	115,00	Н.Н.	2,00
Криницький Борис	25,00	Навроцький Юрій і Христина	105,00
Кулак Степан	37,50	Нагорняк Олександер і Волод.	45,00
Кулеевич Д. і І.	5,00	Натіна Василь і Анна	105,00
Кулинчик Петро	10,00	Негович Андрій	25,00
Кунда Василь	25,00	Нічай Володимир	60,00
Куличинська Марія	70,00	Новосад Іван	5,00
Кухар Антін	20,00	Обреца Микола і Євгенія	85,00
Кухта Роман	30,00	Обреца Микола /листа/	40,00
Кузів Іван	100,00	Очинник Марія	130,00
Кузів Йосиф	15,00	Огородник Петро	15,00
Лабезовський Семен	25,00	о.Окуфрій Григорій	15,00
Лаврівський Степан	21,00	Осаківська Ольга	20,00
Лебідь Степан	26,00	Осінчук Вілінна	25,00
Левицький Осип і Іванна	65,00	Острозький Волод. і Ірина	96,00
Левицький Іван	9,00	Павич Юрій	30,00
Левицька Марія	30,50	Надею Володимира	130,00
Лебедь Микола	10,00	Надеж Ярослав	140,00
Лебедович Роман	25,00	Параходник Ярослав і Іванна	35,00
Лаврович Роман	15,00	Паркасевич Іван	1,00
Лаврович Степан	10,00	Пастернак Осип	5,00
Лесик Розалія	10,00	Пастушенко Ярослав і Надія	20,00
Ленко Теодор і Степанія	40,00	Палідвер Василь і Марія	10,00
Лібедецька Марія	30,00	Патерин Б. і Л.	5,00
Ляхович Анна	20,00	Петем Ярослав і Софія	146,00
Лукомська Антоніна	5,00	Петем Зеновій і Ірене	160,00
Мазур Марія	20,00	Петримин Михайло	1,00
Мазяк Лев і Анастазія	25,00	Петримак Тадей і Мирослава	39,00
Марковська М.	5,00	Петрущевич Роман	5,00
Марусяк Оксана	35,00	Петріна Роман	160,00
Мартинів Галина	15,00	Петріна Богдан	40,00
Мастикан В.	5,00	Петріна Андрій і Ірене	10,00

Вп.П.	дол.	Вп.П.	дол.
Пилатик П.	2,00	Сірій Галина	30,00
Пізнюк І.Ірена	600,00	Сиротинська М.	3,00
Пізнюк Володимир	50,00	Скасік Олександер	45,00
Пітуха Теодор	5,00	Сказки І.	4,00
Плескачевська Евгенія	5,00	Скорецька Олена	25,00
Площанський Ярослав і Олена	70,00	Скоробогатий Роман і Кира	48,00
Площанський Остап	25,00	Сниква Григорій	10,00
Площанський Михаїл і Дарія	19,00	Смородська Ольга	40,00
Площанський Григорій	5,00	Себеха Роман	10,00
Подільник Михайло	5,00	Снохівський Ярослав	13,00
Покінський Богдан	150,00	Сюкало Василь	25,00
Покінський Павло і Розина	50,00	Сроковська Марія	101,00
Політило Юліян і Анна	80,00	Стасів Петро	38,00
Погорецький Роман	35,00	Стамків Осип і Михайліна	35,00
Попель Надія	45,00	Столяр Василь	32,00
Потєчник Михайло і Іванна	105,00	Струтинський Юрій	5,00
Порітко Р. і Т.	20,00	Стефанікін Осип і Марія	5,00
Процік Іван	10,00	Суніків Август і М.	20,00
Пришляк Ярослав	10,00	Суніків Володимир і Віра	175,00
Пирський М. і А.	20,00	Суніків Олександер і Ірена	30,00
Рак Ярослав і Дора	55,00	Суніків Лідія	25,00
Раковський Любомір і Ольга	54,00	Танський Михайло	100,00
Раковська Люба	10,00	Танчук Ігор	4,00
Раковський Омель.і Ольга	35,00	Терлецька Ярослава	110,00
Ратич Евгенія	5,00	Тер-Каррапетіан Володимира	40,00
Романишин Нестор	5,00	Тимків Микола і Анна	100,00
Росола Ярослав	5,00	Тимциорак Софія	10,00
Рослицький Нестор	3,00	Тимциорак Олена	5,00
Ронко Степан	107,00	Титла Богдан і Маркіян /5+5/	10,00
Ронко Василь	36,00	Тимовицький Роман	25,00
Ронко Б.	5,00	Тимовицький Омелян	25,00
Ронко Розалія	35,00	Ткачук Богдан	25,00
Рогожа Роман і Емілія	10,00	Тріска Евгенія	10,00
Рубель Ярослав і Ярослава	35,00	Томоруг Олена	80,00
Рудник Андрій і Зоряна	39,00	Умак Петро і Стефанія	43,00
Рудницький Ярослав	5,00	Угеря Петро	27,00
Рудницький Гіронім	60,00	Угеря Іван	1,00
Рудницька Марія	60,00	Угеря Нестор	80,00
о.Рудницький Вальдо	25,00	Файгель Роман	3,00
Руні Тома і Роме	25,00	Федорівка Осип і С.	15,00
Савицький Волод.і Наталія	74,00	Федорів Андрій	6,00
Савицький Зеновій	15,00	Федорів Петро і Іванна	5,00
Савицький М.	10,00	Філіпов Бронислав	15,00
Савків В. і О.	12,00	Фіско Михайло	20,00
Савчинський Остап і Волод.	220,00	Форович Ярослава	6,00
Савчинський Богдан	10,00	Форович Теофіль	40,00
Салдан Михайло і Стефанія	210,00	Форостиня Всесловод і Олена	127,00
Салдан Ярослав	25,00	Франкен Дарія	5,00
Салдан Софія	10,00	Харченко Ю. і Е.	10,00
Самокін Н.	10,00	Хар М. і М.	5,00
Секора О.	20,00	Хирівський Юрій	30,00
Семків Іван	6,00	Хемяк Степан і Елеонора	25,00
Семччинин Василь	25,00	Цай Василь і Стефанія	40,00
Сенчик Степан і Марія	15,00	Цапар С.	2,00
Сенчук Р. і О.	5,00	Ченко Микола і Володимира	500,00
Сербин Ярослав	10,00	Шісік Омелян і Евгенія	40,00
Сімків Тарас	30,00	о.Щурковський Маркіян	25,00
Сінг Галина	10,00	Щурковський Роман	10,00

Вп.П.	дол.	Вп.П.	дол.
Чайківська Ірена	15.00	Штанди Лев і Стефанія	220.00
Чижик Дарія	10.00	Шербанюк Ярослав і Іванна	10.00
Чобич Микола	10.00	Юник Ярослав	25.00
Чубко І. і А.	10.00	Яворський Ярослав	10.00
Чума Ірена	20.00	Янківський Степан і Марія	300.00
Цапка М. і О.	10.00	Янківський Остап	55.00
Шарунович Антін і Ірена	30.00	Янківський Дмитро	25.00
Швабюк Микола	10.00	Яксен Евгенія	10.00
Швайковський Григорій	35.00	Яремко Г.	10.00
Шило Осип і М.	15.00	Ярко Михайло	10.00
Шиян Мирон	50.00	Яцкевич Лев	10.00
Шкудор Василь	5.00	Яцковський Ярослав	15.00
Шмотолоха М.	10.00	Яців Софія	110.00
Шох Ірена	10.00	- . - . - . -	

Ім'я
Лілія
Свадебний Зустріч
Колишніх жителів Труя і Сокруги

Олена і Віра Шумилович концертують

Міжнародні

Дімова художня галерея Стриян і Сокруси

Санкт-Петербург 12.IV.1975 р.

Ах, той Остал! Причепився до мене і - "пиши тай пиши про зустріч Стриян, бо я без того не можу закінчити "Квітучих Берегів".

Який же з мене писака? Вже якщо б писала Стаха, то щось утяла би, бо ж вона є у нас генеральний секретар, але я?

Вправді Тадзьо З. /мій професор/ давав мені нераз "добре" за писання, хоч він нікому "д.добре" не давав, бо казав, що тільки професори знають на таку оцінку, але то було дуже давно. Тепер я вже майже зовсім забула писати.

Просила других виручити мене, але не мають часу на це. Думала, може брат Славко щось шкрабне /бо ж він письменний/, але де ж там. Зализ у свою "пушу", та рубас ліс. Знайшов собі "досвідченого" помічника якраз такого як і він, та цілими днями чуства гупання сокиркою і вигуки гей-гоп, при розколюванні дерева. Та тепер по тільки літах умової праці стати лісорубом, то хіба лише пластун може на таке здобутися і то великий любитель фізичної праці в природі.

Будучи в Торонті, відвідала я бл.п. Юрка Гарасимова, що в той час перебував в українськім пенсіонаті ім. Івана Франка для емеритів. У - тішився, що когось побачив із Стриян. Випитувався про знайомих, дещо говорили ми про "Альманах Стрийщини", про стрічку Стриян до якої приготовляємося в Нью Йорку. Згадував про бл.п. д-р Юрка Хирівського, котрий теж хотів переїхати до того пенсіонату, але Гарасимів йому відраджував. Хотяй, як казав "я хочу Тебе мати біля себе, але не раздружи приїжджати, бо тут є золота клітка, в которую попадеш і не вилетиш з неї ніколи". І бідний вправді вилетів, але в невідоме нам царство, може царство свободи, за котрою так тужив а якої в тім приміщені не знайшов.

Минулорічної осени, як тільки почав хворіти, його перевезено із пенсіонату до лічниці на перевірку, де перебув два тижні. Не знайшовши нічого, лікарі відіслали Юрка ново до старечого дому. Спочатку пок. Юрко часто на неділю приїжджав до своїх знайомих - п. Яворського та п-ства Бігусів в Торонті. Згодом, коли він почав ще більше знемагати, тоді п. Б. Бігус помагав продовжати ці відвідини хворому, якого привозив і відвозив майже кожної неділі. - По якомуси часі кохаю пок. Юрко почав виразно знедужвати, втрачали вагу та апетит, його в друге перевезли до лічниці, де стверджено невиліковну недугу. В кілька тижнів пізніше помер у старечому домі.

В останніх хвилинах були при ньому п-ство Бігуси, а він вже мовчки лежав у безпритом'ї - з отвореними очима спокійно глядів у Вічність. Відтак зупинка серця сповістила смерть.

Здається, що про що пишу, не має нічого спільногого зі зустріччю Стриян. Однак варто пригадати, що бл.п. Юрко був ширим стриянином, який дуже тужив за свою вужчю Батьківщину та за своїми дорогими Стриянами, про котрих тямив навіть у кінцевих болючих кроках своєї життєвої мандрівки. Бо ж із скромних єщадностей оставилений заповітом

дар 200 дол. на "Альманах Стрийщини" і 100 дол. на "Квітучі Береги", це вчинок благородної людини, яка гідна доброї пам'яти і наших щедрих молитов за її душу. —

Мені чомусь дуже жаль кожного, хто не приходить чи не приїжджає на наші спільні зустрічі і не нагадує молодечих літ. Спомини давнога з рідної землі при таких зустрічах переносять людину в ті незабутні, без журні, розміряні і розсміяні юні дні. І тоді бодай на короткий час забувається про свій вік, недомагання та може й журби.

Така зустріч Стриян відбулася дня 12 квітня 1975 р. в пластовій залі, де час від часу бачиться заблуканого пластиуни чи пластиунку "зі сонцем в кишенні" як сказав Антонич, та долітає їхній сріблом дзвінкий сміх.

Такі зустрічі звичайно відбуваються в двох частинах. В програмо-вій і свободно-гутірковій.

Програмову частину провадила п.Слава Рубель і інші.Д-р Ценко голова Стрийського Комітету відкрив сходини, привітав присутніх, які однохвилинною мовчанкою віддали пошану тим, що відійшли від нас від останнього з'їзду. Голова прочитав привіти від Вип. В.і С. Дмитренки, Т.Залєсского, М.Мудрик, В.і Я.Ерденбергер, Н.Котович і І.Ю.Пізнюк.

Тому, що наш Дорогий скарбник Лев Штандза по "деликатній" недузі не почувався ще так добре, щоб взяти участь у нашій зустрічі, фінансовий звіт на Альманах відчитала п.Е.Мілянич.

На зустріч цим разом вперше, прибула сеньйорка п.Залєска, дружина нашого дуже любленого професора.

Програму почали дві сетри Шумиловичі Олена і Віра, які при мелодійних звуках бандури прегарно відспівали три пісні. Своєю молодечою поставою, гарно стилізованими строями, милую усмішкою та вмілою грою і співом чарували присутніх, котрі їх нагороджували грімко-рясними оплесками і змушували до надпрограмових пописів.

Від ліва пані: М.Васильків і С.Рубель при солодкій праці.

Пан Р.Комарницький співає, проф. Е.Чапельська акомпанує д-р М.Ценко подивляє.

Пан Роман Комарницький мельодийно гарним тенором відспівав чотири пісні, якими переніс слухачів в рідні сторони і в давне минуле. В його програму входили пісні: "Рідний Краю", "Гетьман-гетьмани!", "Синя чічка", "Крилець-крилець". -Акомпаньовала відома професор музики п.Е.Чапельська, котра навчає фортепіанової гри в УМІ.

Пані І.Климовська - Язичинська питомим собі детелом і гумором до сліз розвеселяла зібраних.

Відтак відбулося висвітлювання прозірок: "Мандрівка вулицями Стрия" та прозірок з прогулки по Україні, яку відбула та висвітлюючи пояс -

назвала п.Слава Рубель.

Приємною розмовою при буфеті закінчено першу частину зустрічі. Дуже багатий і смачний буфет приготували намі пані. Майже кожна щось принесла випереджуючи одна другу в куховарських досягненнях та високо-якісному печиві. На переповнених столах, кромі мистецько примаджених всіляких "канапек", багатих тортів і прерізних гістечок чітко вирізнялися п.В.Савчинської нам все добре відомі ласощі - французькі рурки начинені кремом, які, на жаль все в кількох мінутах вчезнули зі стола.

При буфеті вложили багето праці і труду Шановні Пані: М.Васильків, С.Данилович, І.Клим, Е.Мілінич, А.Політило, Н.Поценль і В.Савчинська. Якщо когось ще пропустила прому ласково вибачити.

Усім Шановним Паням і Тим, що чимнебудь зображені наш буфет сердечне спаси-біг за допомогу і "смачне".

У другій частині Зустрічі переведено разгрівку мистецьких експонатів, які подарували на видання "Альманаха Стрийщини" шановні мисткини:

1. Богуслава Гнатів	- красвид - олія, який цистям одержала п. Зірка Сокольська - Торонто.
2. Софія Петен	- квіти - олія, який несподівано одержав інш. Олександер Негребецький - Бруклін, Н.Й.
3. Слава Геруляк	- ікона - кераміка, яку припадком одержала пані Марта Рудик. - Н.Дж.
4. Марта Гідей	- графіка, яку одержав Н.Н. - Пасайк.

Відтак відбулася ліцітация інших високо-якісних, власноручно виконаних експонатів, які подарували на ту саму ціль слідуючі пані:

1. С.Гіба	- три взірцево виконані гуцульські писанки.
2. Анна Натіна	- чудову вишивану довгу сервету.
3. Ірина Ю.Пізнюк	- прегарну вишивану подушку і 10 мистецько виконаних писанок.
4. Зірка Рудик	- прекрасну, ручно воском малювану свято-вечірню різдвяну свічку.

Це,чи не була найцікавіша і найживіша, хоч кінцева точка в програмі Зустрічі. Ралтом підірвався шум на залі і варто було бачити, як присутні випередки підбивали цікун, щоб тільки не бути якусь пам'яткову річ. У висліді довного гамірливого торту придбали: Вишивану подушку п.Т.Парік за 37.00 дол., серветку п.В.Падох за 25.00 дол., малювану свічку п.А.Натіна за 9.00 дол., писанки зліцтовано в ціні від 2.00 до 8.00 дол.

Тут слід зазначити, що в підготовці Зустрічі у досить неприємній і важкій праці найбільше вирізнялася п.Іванна Клим, яка свою солодким усмішкою і ласкавим словом уміла чарувати людей, котрі без довгій надумки дарували різні речі, чи то на разгрівкові експонати чи до багатого і смачного буфету, при якому і кінчалася ця Зустріч. Тут зустрічалися давні знайомі, щочасто їх реками не бачилися. Серед сердечників розмов, час навідко тікав і буфет пустів підзвінчуючи остаточну суму дотеклачаної зборки на "Альманах Стрийщини" на 714.00 дол. Жалко було розходитися і заново розлучатися з давніми друзями а то їх з товарищами зі скілької лавки. Чомусь навівалася думка "чи ми ще зайдемося чи не?" -

Але Бог ласкавий і вірю, що ще побачимося навіть перед народженням нашого Альманаха, а поїзу його вітатимемо на гучних христинах.

Стрійщання

Високоповажені Пані і Панове !

Дуже мені присмно повідомити Вас про дві новини: Перша, що з Вищою Судьбою, не прийдеться Вам складати датків на Альманах "Замість квітів по Левові Штинді".

У послідньому часі, на превеликий жаль, було цих збірок забагато і як касир, дійсно не хотів би я їх більше бачити.

Усім нашим приятелям, які цікавилися моєю недуговою наше щире "Спасиби".

Другою, більше присмною новиною є те, що завдяки великій праці наших пань з Фінансового Комітету - п. Володимири Падох, адміністраторці "Квітучих Берегів" п. Володимири Савчинській і нашій головній секретарці п. Стасі Міляніч, вдалося нам зібрати в короткому часі поважну суму: 5.077.65 дол. Видатків було мало і вони тільки конечні.

Вір'ю, що учасники цієї Зустрічі з великою присмистю вислухають серцем писаних теплих привітань, ще й підкріплених поважними чеками наших щедрих хертводевців: пл. Ю.І. Пізнюк, В. і Я. Ерденбергерів, В. і С. Дмитренків, з котрих перша вже переступила пів тисячі доларів вложених на так важливу для нас усіх ціль а другі здогадяють її.

Не сумнівається, що багато Краян, передовсім ті, що вже давно здекларували свої пожертви, а їх досі не виконали, підуть їхніми слідами.

Ваш Лев Штинді

. - . . . - .

До Хвального "Комітету Стрийщини" в Нью Йорку.

Обставини склалися так, що не можемо цього року приїхати зустрічати в Нью Йорку дорогих нам Стриян, та "Мандрувати вулицями Стрия у недавніх прозірках". Тому просимо передати наш щирий привіт усім Присутнім на Зустрічі.

Бажаємо успішної праці, а в першу чергу здобуття фондів на видання Альманаха.

Нехай цей З'їзд, ця Зустріч нашого земляцтва, стане фундатором нашого історичного Альманаха Стрийщини. - Ми обов'язуємо на ту ціль квоту 100.00 дол.

Із земляцьким привітом

Василь Дмитренко
Софія Дмитренко

. - . . . - .

Возлюблені Друзі !

Ми дочекалися того святональка, коли згідно з нашими віруваннями світ обновлюється, приготовляється до нового життя. Та, здається не глибока ця віра, більше формальна, як про це говорять в світі. Але вживасмо різних заходів дати тій вірі глибшого змісту, який скелі ворушить, гартурє нас, а боязнь к чорту гонить і ставить нас перед питанням "або смерть або побіда". Викресати в душі неугасимий огонь, що кормить та лікує душевно хитких та слабих людей.

Усім Вам, старшим і молодшим поколінням - привіт і поздоровлення.

Т. Залєский.

Дорога Стако !

Сьогодні прочитала я у "Свободі" про пляновану Вами, недалеку "Зустріч Стриян". - Із тю вісткою кріпне моя надія, що зрушите приспівлення поезії "Альманаха". Щастя Вам у цьому Боже!

Я звадалегід замовляю три примірники Альманаха, а "Вам усім Дороги Свідки моєї юності в Стрию, зібрані на Зустрічі, пересилам на руки Стаки мій сердечний привіт."

Марія Мудрик

- - . . . -

Шановне Панство і Дорогі Друзі !

Із сторінок української преси ми довідалися про чергову "Зустріч Стриян" заповіджену Комітетом Стрийщини на 12 квітня ц.р.у Нью Йорку.

Комітетові і всім Учасникам Зустрічі бажаємо присмного проведення часу при зустрічі із знакомими.

Нехай прозірки "Мандрівка вулицями Стрия" пригадають Вам часи іншої молодості, коли ми проходжувалися ними, зокрема у милому товаристві нечірньою порою.

Володимир і Ярослава з Рудницьких
Ерденбергері

П.С. В прилозі чек на 50.00 дол.
на "Альманах Стрийщини".

- - . . . -

До "Комітету Стрийщини" !

Вітаю із широго серця усіх Присутніх на "Зустрічі Стриян" в дні 12. квітня 1975 р.

Прикро мені, що не можу в цій Зустрічі особисто взяти участі, але професійні мої обов'язки в "Сеттлмент Музик Скул" не позволяють мені в суботу виїхати з Філадельфії.

Мою надію, що наступна Зустріч буде в такій порі, яка дасть мені зможу взяти в ній участь, що було б не тільки словенням обов'язку але і великом присмистю.

Бажаю усім моїм Дорогим Землякам успішно і присмно цю Зустріч провести. - Широ здоровлю Усіх !

Наталія Котович

- - . . . -

Телефонограма з дня 9 квітня 1975 р.

Дорогі Земляки !

З величкою радістю прочитала повідомлення про "Зустріч Стриян" у "Свободі" та про можливість "мандрівки вулицями незабутнього Стрия".

Прийміть, прому, мої сердечні вітання для усіх Присутніх на Зустрічі і бажаю повного успіху.

На жаль не мав зможи взяти особистої участі.

Пересилам 50.00 дол. на "Альманах Стрийщини".

Зі стрийським привітом

Ірина Ю.Пізнюк

Фото

Лист Михаї

Шановний Пане!

15.III.1974

За листа з 6.III.1974 щиро дякую. Той лист був дуже зворушливий і сумний. Пишете, що нам вимирають стрияни, і саме на цьому слові в мене зупинився у грудях віддих, а з очей покотилася гаряча слюза.

Прізвище Дармохвал мені невідоме, а п-во Улицькі мені трохи знані, також доня п-ва Калуських. Думаю, що пані Улицька померла в молодому віці, бо пригадую собі, що пані Калуська (з дому Корінець) у старшому віці вийшла заміж за д-ра Калуського. Пані Калуська вчила мене в другій класі в школі Собеського при вулиці Львівській. Вона вчила за Польщі і мого найстаршого сина Славка, але вже в школі Міцкевича. У третьій класі вчила мене старша сестра пані Калуської, вже заміжня пані Устияновичева. Сам В. Устиянович у той час працював урядником у залізничних товарових магазинах. Він був великий патріот, вірний син України, старшина УСС-ів. У час Листопадового збриву був начальником залізничної станції. По упадку нашої держави довгі роки довелось йому чекати, поки його знову прийняли на працю, де він працював за Австрії.

Але повернуся до шкільної лавки. Як я згадав, у третьій класі вчила мене пані Устияновичева. У той час писалося шкільні задачі на змітках, які вчителі забирали згодом до себе додому і там підкреслювали помилки червоним олівцем, а тоді давали оцінку. Пані Устияновичева завжди кликала мене й казала:

— Петруся, візьми оті змітки й занеси мені додому. Але почекай на мене, бо я маю ще дещо полагодити по дорозі додому.

Що ж, наказ треба було виконати. Приходжу до дому п-ва Устияновичів при вул. Трибуналській, а там кухарка готовить обід. Віддаю змітки кухарці, вона бере їх і вводить мене в Ідалію, де приготований стіл до обіду. На окремому столику стоїть грамофон з трубою, українські платівки та два великі альбоми з фотографіями. Каже мені кухарка:

— Сідай, пускай платівки, нехай грають. А сам оглядай фотографії в альбомах. Вони гарні й цікаві, вони з наших гір Карпат, де народився пан Устиянович.

Врешті входять до дому господарі і просять заняти місце при столі до обіду. Мені важко описати, як я себе почував, коли перший раз засів до стола спожити смачний обід у товаристві п-ва Устияновичів. Але таких обідів було згодом більше, і я до них привічайся. Після обіду кухарка приготовляла ще й підвечірок у кишеню. Я почував себе зобов'язаний до якоїсь відплати, хоч би кухарці. Я підходив до неї й питав:

— Може вам щось треба помогти?

А кухарка охоче відповідає:

— Принеси мені кілька коновок води, дров і вугілля з пивниці.
Я радо це виконував.

Той рік для родини Корінців був пропам'ятним, тому що директор Корінець відходив саме на пенсію. У родині Корінців були дві дочки (Калуська й Устияновичева) і син, священик, який жив у Перемишлі. Учительство школи Собеського, де директором був Корінець, приготувало в його пошану прощальний концерт. До участі в концерті взяли третю четверту класи. Підготовили вірші, декламації, сольоспіви, дуєти. Пам'ятаю, що мій брат і Янковський, син будівельного майстра з Ланів, співали дует "Ой Дніпре, мій Дніпре". На закінчення концерту присутні проспівали дир. Корінцеві гучне "Многая літа".

У той час з українських учителів у тій школі, крім двох дочок дир. Корінця, були ще вчителі Гіба, Сілецький і катехіт о. Хирівський. Ще хочу зазначити, що дир. Корінець був вірним другом моого батька, тільки що був віком старший за моого батька і вчителював у місті, а мій батько по гірських селах, як Тужля, Підгородці й Орів. В Орові мій батько захворів, і був відвезений до Львова до шпиталю, а по сімох днях прийшла телеграма, що батько помер. Йому було 37 років. Я народився сиротом три місяці по смерті батька. Мати, дочка священика, мусіла звільнити шкільне помешкання і до року виїхала до Стрия. З родини батька ми не мали нікого. Батько походив з околиць Ряшева. З родини мами також уже не було нікого. Старша мамина сестра була заміжня за о. Артимовича, який був на парафії у Фалиші біля Стрия. Пізніше його перенесли до села Руда, коло Кохавина, де вони обос померли й там спочивають. У них був син, який студіював у Перемишлі, бо там була родина Артимовичів. У час Листвопадового зрину він видавав у Стрию якусь газету, назви якої я не пам'ятаю. З далекої родини в Стрию була вдова по вчителю Мусикевичеві з своїм сином Іваном. Нас залишилося четверо сиріт: брат, я, дві сестри, які скоро померли. Мусикевичеву ми звали тетою. Жила вона з пенсією, а крім того тримала столівників і студентів на станції. В час першої світової війни Іван Мусикевич був головою товариства "Сокіл" на округу Стрий. Згодом був призваний до війська, довгий час перебував на фронті в окопах, що й відбилося на його здоров'ї. Тета Мусикевичева померла в час вільної України. Іван Мусикевич, повернувшись з війни з підірваним здоров'ям, поселився в пані Колодницької.

Здається мені, що дир. Кузів, дир. Негович і Іван Мусикевич були засновниками Союзу Кооператив у Стрию. Думаю, що це буде описано, коли побачить світ наш стрийський альманах.

Петро Блицак

Дорога Пані !

На Зустрічі Стриян в Нью Йорку, здавалося мені:
мов це сон. Знайомі Стрияні пересувалися мені перед очима, мов на екрані — але це була дійсність!

Я мала змогу перекинутися кількома живими словами зі Знайомими, рідними Стриянами, яких стрічала ще в послідний раз на Україні. Це була дуже гарна хвилина в моєму житті. —

Ваша Марія Залєска.

Високоповажані Панство!

"Береги" чудові, кожний допис дуже гарний а допис із З'їзду у Торонто, п. Савчинського поданий з гумором - справді чудовий. Ті пережиття весні чи зі заслання варта дати до "Свободи" або "Америки".

Читаючи ці дописі переживаєте самі це все. Або, "На світлу могилу бл.п.Л.Ульницької" п.М.Галій написала прекрасно - я прослезилася. Дякую за "Береги" і сердечно здоров'ю

Люба Раковська

и

Дорогі! Хоч спізнати, але не-менше широко бажаю Вам Обоїм, щоби цей Новий Рік пройшов Вам здорово, успішно і щоби Ви дальніше могли вітати нас Стрихи "Квітучими Берегами", які нас про усіх нас інформують і втішають нашу тугу за Стрием. - Здоров'ю широко Гена

и

Вл.Пане Професоре !

.....Хочу Вас запевнити, що я високо оцінюю вклад, який Ви і Ваша Дружина вносите у важну діяльність нашого хіття. Я свідомий, що Ви продовжасте цю, часто невдачу працею, помимо трудностей і тому прошу приняти мое призначення.

Вам Мэр В. Вірмук

и

Дорога Владаю! Широ дякуємо за прислання так дуже очікуваних "Квітучих Берегів" тут заличу 10.00 дол. на видавничий фонд - нашої розради і потіх, якою є цей журналік. Твоя Наталка

и

Дорогі Панство!

Не знаю, чи то лише до мене вже майже рік не приходить журналік "Квітучі Береги" - чи може вже й зовсім він не появляється. Я самітна проживаю і тужу за цим журналом, бо коли його прочитувала, то все ставало мені відрадніше на душі. Тепер відчуваю великий брак моого журналіка.

Прому повідомити мене, що сталося з "К.Б.". Можливо, що поча за-вернула їх, від коли я виїхала з Лос Анджелос а не подала зміни адреси.

Останя з належною пошаною

Марія Левицька

и и и и и и и и и и и и и и и и и и

Ми швидко старалися заспокоїти Шановну Читачку п.Марію Левицьку та в своєму листі виправдалися за припізначення випуску цього 15-го числа "К.Б.".

.....

На цьому місці ми хотіли б зложити в цількох рядках якнайкращі вислови вдячності усім Шановним і Дорогим Читачам "Квітучих Берегів" для котрих цей журнал є нераз "розрадом, насолодою чи гарним сном повороту в соняшну юність" і котрі оцінюючи нашу працею і труд, у так частих листах нагороджують нас може й часом в переціненіх так теплих суперлітивах. За всі сердечні і милі листи, писані беззмучним голосом Ваших душ - якнайгарячіше спасибі. Це для нас не абияка вигорода, яка, нажаль, заразом усвідомляє біль у майбутті. Тепер чомусь кожного року все важче працювати, а як це важко буде заперестати висилати читачам покійну для їх віляжетних душ !

Ред. і Адм. "Квітучих Берегів".-

Дорогий Фідаїй! Оре і Ви Єлані Мініштраціо!

Довідуюся о Вашим милім здоров'ю і поводзеню. Напевно вжести вікейшин відбули - а то добра річ - а я ще чекаю на другу порцю свого урльопу, яку маю в грудні. Тодіто на зміну прийдуть до мене внуки і буде повна хата людей і внуків. Наразі, як звикле ходжу до роботи і панчу карту, бо без того не буде чека, а без чека то вже цалком зле. Така то анатомія в Америці.

Здоровле ще яко тако дописує. Гирше з моїм крігсколегом Гнатом, щосмо разом колись служили в тім самім регіменті "Сім-Сім". Він бідачиско неадухас і каже, що він фурт сик. Літом, каже, сик на голову а зимов сик на ноги і на тото ніхт не може помочи - навіть дохторі. -

Пригадаласі мені подія зо старого краю, яку хочу Вам описати. А тож було в старім краю таке стоваришеннє, що хтось до него записав і заплатив 20 грошів складку на цалій рік, то не смів, ані пити ані курити /хіба жи абсолютни ніхт не вигів/. Ідно, що му було вольно, то нюхати табаку.

Як си пригадує, то тото стоваришеннє називалосі Вироджене, Природжене чи найбільше певно Відроджене. - Дилікати того стоваришеннє іздили в негілю по читальњох "Просвіти" і виголошували ліфірати. Учили народ жиби не курив і не пив аркоголю. І жиби всі як іден приступали до того стоваришення.

Заїхав такий дилікат і до сила Здулобите. І більше як цалу годину вогорив, який то тежкій ворог аркоголь і цигарі. Попірше, хто п'є алькоголь і курит, тому шкодит на плуга і на серце. Хто п'є аркоголь той звикле дістає мочові каміні - столец єст неригулярний, вонтроба сі здуває а потому приходить капут. А позатим читав дилікат кілько то людей через той аркоголь пішло з торбами. Так то дилікат промовлєв проти аркоголю, а як скінчив, то каже до війта, що тих був на ліфіраті - "я скінчив, може пан начельник що від себе додадут?" А війт був дуже богатий і скупий. Не пив, хіба йому хтось зафундував. Покликаний ділікатом до слова, підніссі зі стільце, обтер рукавом вуси і підніс обі руки до гори, то значило - "Будьте тихо!" А як стало тихо начельник каже: Громадо! Чулисте, як до нас промовлєли пан ділікат і заохочували жибисмо ніц ни мали дочинені з аркоголем і я тиж гадаю - думаю, що вже чес з тим аркоголем скінчти а позатим - продовжу - вав війт - пошо нам пити той холбрський аркоголь, коли маємо такі добрі свої трунки як горівку і пиво. Я прилагую гасло: геть з аркоголем - най жиб наш трунок, то єст горівка і пиво! Люди як того почули, то аж від'ахнули, а ділікат зомлів. Штири моцні хлопа занесли його на плібанію, і допіру як їмосьць дали му щось дуже моцне поню - хети, то прийшов до себе. Жи прийшов тоді до себе то правда, але більше нігди не приходив до громади Здулобите з ліфератом - то тих правда. -

Як відрукуєте нові "К.Б." то як звикло, пришліть мені тих а тимчесом кінчу, вінчу тай зичу Вам Веселих Різдв - них Съвет і жибисмо скоро могли сі спіткати в Стрию на Ланьох або у Вільшині. Вам зичливий Фидьо Гайовий.

*)≡, Q₂ f₂) ≡ E

"ОЙ-Бабуню! Я мушу вже кінчати, бо тут в Німеччині телефон теж подорожів!"

ПАРУСЯ

ур. 18 серпня 1974 р.
Перша доня Ореста і Марти Кач-
марських. Інуга Ольги і св. п.
Володимира Качмарських.

"Уважай! Уважай Ляриско! Там може бути страшна хаба, або якась погана мурашка!" -

ТОМА /5 р./ і ЛЯРИСА /3 р./
Діточки Ігоря і Каріни Мель-
ників. Унуки інж. Гриця і Я.
дослави Мельників.

"А я собі ХРИСТИ БАРАБАНІВНА, ще й ГРИЦІВНА. А по Татові на-
віть канадська конюхівника. На
великдень уже матиму 2 рочки і
2 місяці. А моя доня, це ляля
Маруся маленька". -

蒙古文書

"Це сестричка Улянка,
моя лялюня живенька."

ЛЯРИСА /3 р./ і УЛЯНА /9 м./
Доні Ігоря і Каріни Мельників.
Унуки інж. Гриця і Ярослави
Мельників.

"Цікаво, що то будемо їсти?"

МАРКОЯН - БОГДАН
ур. 6.29.1970 р.

ХАРИТА - АННА
ур. 5.14.1973 р.

Діточки інж. Андрія і Ірени
Петрінів. Унуки інж. Богдана
і Наталії Петрінів.

"Я Маконинка і народився 5.IX.
1970 року."

MAPKO

Перший синок Нестора і Надії
Ніників. Унучок Івана і бл.п.
Марії Ніників та Мирона і Ми-
рослави Сірих.

ଶ୍ରୀତ୍ରତ୍ନାମ୍ ନିତ୍ୟକ୍ରମ

၆၃ ဇန်နဝါရီ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ၁၁ မြန်မာနိုင်ငံ၊ မန္တလေးမြို့၊ မန္တလေးမြို့၏ အနောက် ၁၁၁

- продовження спомину з ч.14-го К.Б. ст.83 -

Під час праці на полі, ми часто зустрічали старого чоловіка, який був агрономом, що, правдоподібно, відбув уже свою кару в замкненому таборі або відбував її на вільному виселенні. Він розказував нам історію Спаска. В тому місці, де тепер була наша зона, колись стояла церква св. Спаса. Хто й коли її зруйнував, про це ми не довідалися. Сюди, за пануванням російських царів, засилали карних священиків, щоби тут відбували покуту за свої промовини. В часах, коли Казахстан був кольонією Англії, у Спаску була велика фабрика, де витоплювали мідь. То-

ді то зі Спаска до Караганди збудували залізничну дорогу, якої залишки ще й нині, де-не-де, видніють. Залишились там і останки тієї фабрики та старі будівлі, муровані з каміння, що там лупали. Будинки були покриті червоною бляхою. За нашою зоною видніла електрівня, що, своєю формою, нагадувала костел. Англійці, залишаючи Казахстан під час революції, знищили залізничну дорогу і фабрику, а москалі до нашого часу не зуміли того відбудувати.

По II-тій світовій війні у Спаську був великий табір воєнно-полонених, про що свідчить величезний цвинтар, таки зараз за нашою зоною. Цімці там животили й вимирили до 1948 р. Тоді то тих, що ще залишились у живих, вивезли кудись, а на їх місце привезли свіжих арештованих, що вмираючи, побільшували число могил на тому цвинтарі.

Із півдня на північ тече річка, яку називають Кукузяк. Через неї поклали три містки і огноїли прилягаючі до неї городи, на яких гарно росла капуста, помідори та інша ярина. Агроном постійно визначував, коли й яка рослина має дістати воду. До цієї праці була призначена спеціальна бригада підливачів.

Добігав до кінця 1951 р., коли мене ненадійно зустріло лиxo, я упала на подвір'ї та звихнула праву ногу. На щастя не зломила її, тільки надміру натягнула м'яз і жилу. Ліків ніяких не було, а нега в стопі дуже боліла. Добре жінки дістали звідкілясь відро, і цілий тиждень приносили в ньому гарячу воду. У ньому я цілий час мочила ногу і це було одиноким лікуванням. По тижневі біль уступив, але на ногу я ще довго не могла станути.

Надійшов ще один Свят-Вечір. Ще влітку наші жінки принесли із поля пшеници, зопихали її у мішечку і так, власною кутею, без пригод скромно відсвяткували це свято.

Тоді ще у бараках не було світла: хіба, що "днівальна" десь раздобула якусь "коптілку". Була це маленька пляшечка наповнена бензином і заткана корком, у якому була діроочка. Крізь ту діроочку був перетягнений гнотик, зроблений із вати, а його долішній кінець був у бензині і, як запалювалось його горішній кінець, бензина, що переходила тим гнотиком, горіла над корком.

При такому химерному світлі відбувалися гри в доміно. Цікавилися цею грою, переважно, жінки інтелігентні а були це: п. Павліна з Губич, одна жінка з Вінниці /прізвища їхні забула/, інженер Евгенія Іванівна Деготар, медична сестра Віра Олексіївна Чоботарова - росіянка, Тетяна Валеріянова Грепс - журналістка, що колись жила в Парижі, а перед другою світовою війною приїхала "на родінну", але тут зустріла її доля багатьох таких, як вона - її арештували та вивезли до Спаска. Ці жінки часто переводили завзяті змагання. Іноді, як котроїсь із них бракувало до гри, тоді була ще у резерві Роза Гольцман - польська жінівка, а деколи й мене кликали туди. Хоч я не могла так скоро орієнтуватися та запам'ятувати, корте доміно вже пішло, а корте ще є у руках котроїсь із грачок, то все ж таки, деколи, й мені пощастило виграти.

Час до часу привозили в нашу зону нових людей. Багато було між ними таких, що відбули вже по 6, 7 а то й більше літ таборів.

Робота в таборі ніколи не меншала. Одні лупали камінь у каміньоломах, другі копали вже третій колодязь, старші носили та возили каміння під будову нового бараку, де мала бути ще одна "кипятілка", бо

одної не вистарчало для усіх таборовиків. Робота йшла безупинно, все підшукували нову, щоби тільки ніхто не сидів даремно.

1952-ий рік починається для мене погано. Я не почувала себе добре. чула, що щось мені долягає, що я хвора, але хворіти не дозволяли. Наша нова бригадирка, що прийшла на місце Зозуленко, була волинянка. Звалася она Надія Кукелко. Була це ще молода жінка, досить погідної вдачі так, що на роботах із нею, не було навіть дуже зле. Мала вона гарний голос – альт і нераз ми всі разом співали пісень, а навіть наші коляди. Була між нами теж цікава дівчина з Києва – Віра Чумак. Її забрали як студентку медицини. Тоді теж арештували її нареченого Миколу, що відтак перебував у Воркуті. Віра в таборі вперше почула наші коляди і дуже любила співати з нами "Бог предвічний". Про релігію вона нічогосінько не знала, бо вихована була вже за більшовиків і серед чужих людей. Під час голоду в Україні її родичі повімірали і вона лишилась маленькою сиріткою. У той час москалі таких сиріт вивозили в Росію і там роздавали їх людям. Тоді й вона попала туди. У Росії вона виростала, ходила до школи. По довгих роках і розшуках, віднайшла її тета і перевезла назад на батьківщину. Віра переписувалася із своїм нареченим. Він писав листи на Україну до своєї родини, а вони пересиливали їх Віри. Безпосередньо переписуватись будо заборонено.

Наші таборові дівчата вишили сорочку для Віриного нареченого. Тоді саме звільнювали одну жінку з табору, що відбула вже свою кару. Вона, ідучи додому, забрала зі собою ту вишиту сорочку і звідтіля передала її Миколі. Він дістав її якраз на свої уродини. Була це гарна несподіванка й велика радість так для нього, як і для Віри.

Варта ще згадати нашу таборовичку – Янцю Лабовіч. По національності – білорусинка. По якомусь часі спільногоР перебування, ми зажилися – подружили і вона мені відкрила "байку" своєї долі.

В 1947 році з Білорусії їздила делегація "країнських" людей у Чехо-Словаччину. До складу цієї делегації вибрали й нашу Янцю. Тоді ходила вона ще до школи. У чеській Празі в посольстві, влаштовано для них велике приняття а відтак гучну забаву з танками. Там то Янця якось неуважно виявила своє негативне відношення до Москви

По повороті делегації на батьківщину зараз можновладці арештували Янцю і засудили її на 25 років карних таборів за доказане шпигунство в користь Чехо-Словаччини, а відтак вивезли на далеку північ /Ухта/.

Там познайомилася вона з поляками, які мали вже свою підпільну організацію і підготовляли втечу з карного табору. Вони мали відлетіти якимсь літаком за кордон. При відлете літака мали запалити в лісі костір. Янця теж рішила тікати з ними. Її зону не дуже берегли так, що вона, умовленого дня, легко перекралася поза дроти, де мала аустрійського паспорта, що мав запровадити її до тасмничого літака. Але, як Янця, з незнаною людиною, почала йти у напрямі місця збирки, здалеку запалав у лісі вогонь і літак відлетів без них. Тоді вона вже не повернулася у зону і вирішила тікати через ліси, разом із незнаною людиною. Це був місяць серпень. Безконечними лісами вони і йшли та все тільки на південь. По дорозі нігде не зустрічали слідів людської ноги, але бачили різних звірів а навіть і ведмедів. Зі собою не мали вони ніяких харчів тому живилися усім, що знайшли можливе до їжі – якісь овочі, ягоди, корінці, деякі гриби, рештки здохлої і засохлої риби, що знаходили над річкою і т.п.

Надходила осінь. Почало холоднішати і вони вже зовсім тратили надію вийти живими з тих лісів. Ах одного дня, після двох місяців мандрівки, скінчилася лісова гуща. Перед ними відкрився безлісий простір. Недалеко видніла зализна дорога та хати, де жили люди. З полегшею відіхнули і поспішили туди. Там удалось їм стати на роботу, де працювали пів року. Але, одного разу, чоловік, що втікав разом із Янцю, посварився із якимсь місцевим молодиком, а той пішов на міліцію, та зголосив, що Янця і її товариш, це втікачі із тaborів. Міліція арештувала їх і вся таємниця утечі виявилася. Янцю наново відвезли до Ухти, де, на судовій розправі, дісталася ще додаткових 25 років карного табору за втечу та 25 р.- за принадлежність до підпільної організації. Разом, отже, мала вона відсидіти в тaborах 75 років. Після судової розправи перевезли Янцю у Балхаш, але там її не приняли, бо звідтіля до Китаю було всього 400 кілометрів. Тоді привезли її до Спасска, звідкіля до Ірану було 500 кілометрів. Тут не випускали її поза зону і вона працювала у поливальні. Мала дуже поганих "надзирателів", які постійно переслідували її. Листування з родиною було їй заборонене.

Янця дуже любила викладати карти та вірила в те, що карта "каже". Вживання карт у лягрі було виразно не дозволене, але тому, що Янця мала таких наглядачок, яким вона, потайки, ворожила з карт, вони їй дуже часто позичали їх. Тоді вона вечорами, як секція була вже замкнена, приходила до мене /ми жили в одній секції/, і ми разом відгадували, що показували карти.

Я почувала себе щораз то гірше. мене забрали на два тижні до лічниці, а як я вийшла звідтіля, то не була ще зовсім здоровна. На цілий місяць звільнили мене від праці. Помалу я приходила до здоров'я а як я стала почувати себе дещо краще, то пішла працювати поза зону. Ми копали бараболі. І так, як їх садили лопатами, так і лопатами викопували. Бараболя вродилася дуже гарна - велика й рясна. Начальник тішився і був гордий із такого врожаю та допитувався, чи й у нас, в Україні теж така бараболя родиться. Ми йому відповіли, що у нас родиться теж така гарна, а часом ще й краща.

Вийнуло холодним, пронизливим вітром. Настала ще одна зима, що нічим не різнилась від попередніх. Тепер у бараках було більше світла, а як прийшов вічір св. Вечері, ми засіли до неї аж після замкнення секції. Із причових дощок поскладали столи в переході, щоби нас не могли доголянути крізь вікна. Поїли це, що могли раніш придбати, спільно поколядували і зразу зробили за собою порядок. Якраз після того зайшли дижурні на перевірку, а що не знайшли нічого, не мали до чого причепитися.

Нудно тягнулися зимові місяці, але й це минуло. Не було ніяких змін. Ми перебули в тaborі ще й ту зиму. Одного разу зайшла до мене Янця і принесла зі собою карти. Жалілася, що їй, чомусь, дуже важко на душі і просила, щоби її поворожити на картах. Хоч я на тому ділі не дуже розумілася, а ще більше в ті "чари" не вірила, то все ж таки згодилася це зробити, щоби якось розрадити дівчину. Я виложила три перші карти і всі три були аси. "Ого, напевно буде якесь велика новина." - скрикнула Янця і, вислухавши уважно решту ворожби, відійшла, здається, вже спокійніша. Два дні після цього, ліскавкою пронеслась по нашій зоні радісна вістка, що Сталін сконав. Зараз прибігла Янця, щоби мене переконати, що карти "казали" правду, бо ось і є та "велика новина". Дижурні плакали, а, може, тільки удавали, що так дуже жалують а ми їх успокоювали запевненням, що по ньому прийде, напевно, другий такий людоїд. У зоні стало дещо легше, вже не було зеленої капусти, давали суху рибу а навіть і хліба вистарчало для усіх. Ми вже так звикли

були до тої нашої біди, що тепер здавалось нам, що стало легше жити у таборі.

В день похорону Сталіна після обіду ми вже не виходили на роботу. Нам наказали залишитися у своїх бараках а о год. 2-ій по полуничні, як загудуть труби електростанції, усі мали підірватись на струнко і, на знак халоби, стояти так довго, поки гудіння не замовкне. Але ми того наказу не виконали. Всі сиділи на причах і були задоволені що проходить день без праці. По похороні кружляли в таборі різні поголоски м.ін. що має бути амнестія для в'язнів і нас усіх звільнять, але все це були тільки фантазії нешасних людей, що бажали волі. А ми тим часом і дальше ходили на різні роботи, як і за життя Сталіна.

Надію Кукелку забрали від нас, а на її місце прийшла якась Галля Лукіяненко. Вона уважала себе "русскою", однаке дуже гарно говорила по-українському і до нас, українок відносилася досить можливо.

У великомі свята ми працювали, а "Христос Воскрес" ми співали у каміньоломі, утих ямах, де дівчата лупали камінь. По святах я пішла працювати в "кіп'ятілку", де варили чай. Був це невеличкий дімок, у якому були чотири печі з кітлами на воду. За стіною була кочегарня, звідкіля викидали вугілля до печі під котли. Там працювало звичайно три жінки, а що одна з них захворіла й пішла до лічниці, я прийшла на її місце. Одна з жінок, яких я там застала і з якими прийшло мені працювати, була з Ростовської області, Астраханського району - Марія Іванівна Михайліченко, пару років старша за мене. Друга, була десь зі Станіславівської області, але останньо жила в Білорусі. Вона була теж у віці Марії і звалася Ксеня Юркевич. Обі вони були зовсім неграмотні, не вміли вони ні писати, ні читати. Марія дуже гостра на язик, а Ксеня облесна й фальшиві. Пізнавши їх, я сумнівалася, чи зможу довго вдерхатися на цій праці. Марія говорила чистою українською мовою. У вільних хвилинах в'язалà гачком мережива, як довідалася, що я вмію вишивати, відразу десь вистарала якийсь рушник, у швальні роздобула нитки і почала просити мене, щоби я вишила мужеську сорочку. Я не могла їй відмовити тим більше, що я разом із нею працювала в "кіп'ятілці", бо Ксеня працювала в кочегарні. На тім рушнику я вишила гарні взори на 2 сорочки. Радості не було меж. Марія уже в 1955 році кінчала свій 10 річний засуд і тішилася, що привезе синові вишивту сорочку, а другу подарує затеві. Так то я з'єднала собі Марію.

Командиркою нашої зони була жінка з Кубані. Теж дуже писката баба і звали її Тося Негода. Вона, прямо, наказувала мені вишити теж і її сорочку, але жіночу і то так, щоби взори проходили вздовж рукавів. За два роки кінчався її засуд, а що вона була українка, то хотіла пріїхати додому у вишіваній сорочці. Я відмовилася від цієї праці, але обіцяла дати їй другу жінку, яка це зробить для неї, але треба їй дати легшу працю, щоби вона мала більше часу на вишивання. Так то наша Тося поїхала додому у гарній вишитій сорочці, а нам, тим часом, тягнулися дні за днями, здавалося у безконечність. Я уже зовсім привикла до своєї нової праці і краще було мені тут, як виходити на працю поза зону. І знова рознеслась по таборі вістка, що звільнятимуть старших і хворих, що, мібі то, має бути амнестія, але коли це мало б статися, ніхто не зінав.

О. О. Сірнштейн

З ДРУГИМ КАБІНЯ У СІІІ ХМАРОСТЕРІ

Продовження з ч. 13 "К.Б".

Мені жилося гарно в Руді. Духово я прийшов до себе. Минуло пригноблення і вернувся добрий настрій. Все було гаразд, колиби дві справи не засмучували мене. Перше, це загадка про моїх шкільних товаришів, які незабаром матимуть за собою один рік університетських студій, а я натомість втрачу його. А друге, це туга за горами і верховинцями - Бойками, яких я справді полюбив дуже. Однак мені було потрібно подумати про мою будущість. Чайже годі бути ціле життя приватним інструктором людських дітей, часто-густо туманів! Вони далися вже добре мені взнаки за цих десять років, себто цілий час у гімназії, і тепер по матурі. Треба промошувати собі дорогу до духовної семінарії, та вже не до перемиської, а до львівської.

На Перемишль я стратив зовсім надію, як "неблагонадійний" /нельояльний/ - соція - ліст, а може навіть дух святий при нас хрещених, - революціонер... В кожному разі я мусів перенестися з перемиської дієцезії до львівської архідієцезії. Але як це зробити, на те не було вже в мене голови, хоч її тимбільше треба було мати, бо написати подання до Ординар'яту в Перемишлі, не була така дуже легка справа. Річ в тому, що до перемиського епископського Ординар'яту необхідно було в тих часах писати лише культурною, старословянсько-галицько-російською мовою, що нею я не володів, бо не мав ніколи в гімназії щастя бути учеником такого мудрого професора, який мігби навчити її. Натомість о. Яків, хоч свідомий і ширій Українець, визнавався на штуці писання, чи пак стилізуванні таких подань в цьому язычию. Отже почалося листування, передовсім з Перемишлем...

Отець Яків написав гарним язичієм подання до перемиського Ординар'яту, я переписав його власноручно, подбав про штемпель за цілих 50 крейцарів, заковертав письмо і зарекомендувавши на початі, післав у Божу путь до Перемишля. Довелося довго ждати на відповідь. Тимчасом я сподівався напевно, що перемиські консисторські достойники, побачивши мое чепурне подання, написане жаргоном, а ще й в такому високому стилі, віддихнуть лекше з радості, що "младенець"-петент, себто я, всетаки ще не втрачений, "для староруських і начал і убідженій", та випустя з охотою мене з перемиської дієцезії, щоби відступити львівській архідієцезії. Либонь за місяць, а можливо навіть пізніше, вернулося мое подання з допискою: Возвращається просителю с тим, що получить отпустку со связі греко-католіческої дієцезії перемиської, аще викажеться принятіє во связі архідієцезії львовської.

Мене, а радше о. Якова Сінгалевича ждала знову тяжка робота стилізаційного подання до львівського Архимординар'яту, який я просив, щоби приймив мене "во звяз"... Знову треба було ждати майже півтора місяця, щоби діждатися такої саміської відповіді, як тоді з Перемишлем, а саме:

Возвращається просителю с тим, що получить принятіє во звяз архідієцезії во Львові, аще викажеться отпусткою со связі перемиської дієцезії.

А тепер не лише я, а й о. Яків ухопився за голову, бо тут вийшло таке, що я опинився несподівано між Сцилкою і Харибдою, або як по нашому кажуть: ні у кут, ані у двері... Півтора річницького бідного сту-

дентського зарібку викинув, як у болото, тільки на те, щоби довідатися, що один Ординарят не хоче звільнити, не хоче звільнити мене з моєї приналежності до нього, а другий не хоче приняти до своєї дієцезії.

Від січня 1889. до січня 1890 р. я листувався з церковною владою, тратив гроши на "урядовий" папір, коверти, штемплі по 50 крейцарів за кожним разом і почтову оплату за поручені посилки, щоби лише переконатися про правду народної приповідки, яка правильно каже: хто хоче вдарити пса, той знайде патика! А мене били цілий рік, навіть без патика і "вибили" мені кільканадцять тяжко придбаних ринських, що були згодом придалися мені на студіях, а якими я мусів спомагати австрійську державчу касу. Крім того я отримувався на церковну владу і затрачував віру у вартість проповідуваної науки про любов близького, як себе самого. Автім вакації минули, мої три вихованки, два хлопці і одна дівчинка, склали дуже добре свої іспити, та враз з родичами радили і були щасливі. Студенти розіїзджалися знову по містах, щоби записатися до школ, тільки я, як прокажений, не мав спромоги приступити до запису в духовній семінарії. А ще тому, що я не був ще досить звільнений з одної дієцезії і не був принятий до другої. Як Христос висів на хресті між небом і землею, так само я повиснув між перемиською та львівською дієцезією.

Перемиський епископський Ординар'ят не дав мені звільнення з перемиської дієцезії, бо хдав доки львівський митрополичий Ординар, ят на прийме мене до львівської дієцезії. А львівський митрополичий Ординар'ят не приймив мене до львівської дієцезії, бо у свою чергу хдав, доки я не одержу звільнення з перемиської дієцезії...

Врешті-решт залишилися для мене тільки дві дороги, або піти знову на приватну лекцію і втратити ще один рік з очікуванням на який-небудь кінець з тим загадочним звільненням з одної дієцезії і прийомом до другої, або пуститися на бистру воду, себто записатися на т.зв. екстерну, значить ходити приватно на виклади богословського факультету, щоби не тратити марно років. Мені переходило вже 27-ий рік, час летів дальше, немов вітер, роки минали швидко, а люди у Трускавці допитувалися, коли ж нарешті Пристай Олекса "вийде на ксьондза"... Охота бути священиком і служити Богові і служити Богові та моїому народові, а водночас непоборна амбіція, що наказувала осягнути, свою мету, хочби найбільшим коштом, не дали мені довго надумуватися. Тому я рішився записатися за всяку ціну на теологічний факультет університету і розпочати з Богом промоцювати собі путь до мети, яку я виміряв іще малим хлопцем-гусієм.

Без проволоки поїхав до Львова записався на університет і почувавшися щасливим, що можу бути студентом, а не вічно приватним інструктором, я кинувся поміж знайомих, щоби розвідатися від них про якунебудь станцію. Гроші було в мене обмаль. З тридцяти ринських, які привіз зі собою до Львова, залишилося мені всього двадцять, бо решту витратив на подорож і на скромний харч у місті. Станцію знайшов у якоїсь пані Калінської, вдовиці, що заробляла на життя, винаймаючи мешкання студентам, яких я застав вже у неї. Їх було трохи. Один був молодий правник, Пугалік, по народності Поляк, який згодом, закінчивши студії, охенився з цею Калінською, що була двадцять років старша за нього, либо ж з відчюності за поміч від неї під час студій. Другий був Українець, що незабаром перенісся на іншу станцію, а третій був Чех, який студіював ветеринарію. Скільки я зобовязався платити місячно пані Калінській, цього не пригадую собі, але напевно не багато.

"Неси хрест терпеливо і з повною покорою, а на кінець він понесе тебе", писав правидник Тома з Кемпіс. Також на мене не забував Бог ніколи і постійно клав хрестики на мої плечі, раз більші а раз

Вельмишановний Пане Інженере і Дорогий Побрратиме й Земляче!

Тепер бував рідко в редакції "Америки", бо від 1 серпня ц. р. я вже емерит. Якось зайшов до редакції й застав на своєму бирку акуратно запаковану пачку. Розкрив її щойно вдома, дивився, а це "Мої пам'ятки" Омеляна Михайла Тишовницького, добре мені відомого старшини нашої армії, моого земляка із Стрийщини, дописувача до "Америки" та інших українських часописів, великого українського патріота й трудачика для української визвольної справи. Я, очевидно, прочитав Ваші "Пам'ятки" від дошки до дошки й стверджу, що книга, яку Ви зволили мені надіслати, буде цінним набутком для моєї бібліотеки. З неї буду часто користати, як журналіст та історик. Розуміючи цінність Ваших "Пам'яток" для мене, я одночасно, згідно з Вашим бажанням, висилаю 10 доларів для "Мети" у Філадельфії. Це тим більше радо виконую, що цілі "Мети" для мене близькі й при зрозумінні нашої громади та її фінансовій підтримці, вона могла б чимало доброго зробити, щоб сповільнити процес асиміляції, який у нашій громаді за океаном, чинить жахливі спустошення.

Ось найновіша квітка. Весілля в українській інтелігентській родині. Одинашка дочка виходить заміж за сина євангелицького пастора. У нашій церкві вінчає молодята, насамперед, євангелицький пастор, здається, батько молодого. Потім вінчає наш український католицький священик, але ввесіль обряд вінчання проходить англійською мовою. Після вінчання гості переходят до парафіяльної зали, де влаштовано холодний буфет. Гості наливають горілку, беруть м'ясива на тарілки та йдуть до столиків, де споживають весільну гостину. Після години молодята встають, прощаються з гістими й виходять. Не було благословення молодята батьками, не було короваю, не було "посадження", промов, нічого, щоб нагадувало, що це "українське" весілля. До речі, це було в Канаді, а не в ЗСА. На це весілля приїхали з подарунками рідні аж з Польщі. Здивовано питаетесь мене колишня моя товаришка з гімназії, що аж з далеких Катовиць пригналась на це весілля, чи всі весілля в нас так виглядають. Я заперечив, але вона не дуже мені вірила, бо все, що вона бачила, зробило на неї фатальне враження. Ідеється про те, що від батьків молодої, та й ще в Канаді можна було більше вимагати і це добре розуміла моя товаришка, яка зуміла свої дочки в Катовицях виховати в українському дусі. Одним словом, справи стоять так, що тут треба б кричати "гвалту", але тих, що кричат є мало, а тих, що слухають, ще менше.

Але повернімося до Ваших "Пам'яток". Вони показують, насамперед, що син Кременчиного Олекси (див. стор. 50 "Моїх пам'яток" — О.М.Т.), як то кажуть "дурно" (москалі кажуть "зря") не прожив свого віку. Сина Кременчиного Олекси пам'ятаю добре зі Стрия, власне з цього корза, яке згадуєте. Ми, військові пластуни зі стрийської залоги (відома тоді пластунська сотня Окружної Команди під командою сотн. О. Колодницького), хвацько салютували молодому, пристійному старшині артилерії, але теж завидували йому не тільки штрамацького вигляду, як більше того, що наші товаришки просто мліли, як Вас бачили, а теж робили все, що могли, щоб Вас побачити. Вони безнадійно кохались у Вас (М.М., Н.Н., О.О., П.П., Р.Р. та інші), і тоді наші шанси падали до зера. А потім наш красунь зник зі стрийського корза й ми довідалися, що поїхав на фронт. Ми знову Вам завидували, ми також хотіли йти на фронт, ще тоді, коли на вулицях Львова йшли бої. Ціла наша сотня ставала до звіту перед полк. Коссаком, але цей орік інакше: "Пильнуй книжки, дурню, один з другим, щоб з тебе була якась користі Україні, а не мрій про геройство, бо залишиться по тобі мокре місце. І щоб Ти робив без мами у Львові, хто б тобі приносив на фронт пайду книша з маслом і шинкою (це він піяв до ме-

не, бо бачив, як я споживав під час телефонічної служби в команді таку пайду, що приготовила мені моя Мама). Тому військові справи залишіть для війська, а самі готовтесь до повороту до гімназії (фактично нас завернули до гімназії щойно 1 лютого 1919). Це говорив полк. Коссак недовго після того, як його самого прогнали фронтові старшини зі Львова, бо цілком не давав собі ради, зокрема наказуючи невдачний наступ 7 листопада. Доводиться ствердити, що в поляків було інакше і тому по львівських боях у них залишилася легенда "орльонт".

На маргінесі Ваших "Пам'яток" можна довго ткати нитки спогадів і я думаю, що Ваша книга захочить не одного піти Вамими слідами. Але, читаючи Ваші уривки спогадів про службу в УГА, а потім про службу в німецькій армії в 1941 році, хотілося б таки дуже, щоб Ви підготували й видали не уривки, але Вамі повні спогади за ці часи. Вони дуже й дуже потрібні, бо всю убогість нашої мемуаристичної літератури довелось мені пізнати, готуючи дві праці: "Воєнно-історичну студію про УГА", яка появиться в V томі матеріалів до історії УГА, видання Дм. Микитюка, що появиться незабаром і "Нариси української воєнної історіографії", що уривками появляються вже довший час у журналі "Український історик". До тих двох праць я мусів перегризти всю існуючу мемуаристичну літературу (документація УГА й А УНР пропали) і довелося ствердити, що старшини й вояки УГА підвели (зі старшинами й вояками А УНР справа представляється краще) і не залишили нам вартісної мемуаристичної літератури (очевидно, винятки є). Те, що зібрано в роках між двома війнами й опубліковано в пресі (тепер недоступні) і в журналах: "Український скіпальєць", Літопис Червоної Калини", "Календарі ЧК", на жаль не дає відповіді на цілу низку проблем, перед якими стоїть воєнний історик. Ми навіть були б дуже біdnі, якщо б не ініціатива Дм. Микитюка, який видаючи 4 томи збірника УГА, а тепер ще 5-ий том, не рушив був справу з місця. І тому мене дуже дивує критика на адресу Дм. Микитюка, яку доводилось чути від людей, що колись близько стояли до Т-ва Червоної Калини у Львові і які не виявили достатньої енергії, щоб зібрати потрібну літературу. Чи це говорить зависть чи незрозуміння справи, Бог вістъ. Але навіть з виданнями Дм. Микитюка ми є далі біdnі і тому кожні нові спогади участника є на вагу золота.

Працюючи над воєнно-історичною студією про УГА, я натрапив на безліч проблем, які просто не знати, як розв'язати. Часто керувався інтуїцією. Ось, наприклад, справа, яка торкається Вашого 11-го полку артилерії. Про 11-ту бригаду взагалі є тільки два спогади: Антона Стефанійчина "Крижопіль" (КЧК 1924, 144-150) і Сулятицького в II томі УГА. Також у книзі О. Удовиченка "Третя Залізна дивізія". Це все. У всіх цих спогадах говориться тільки про батерію пор. В. Страфінського. Тільки Ви згадуєте у Вашому нарисі про 11-ий гарм. полк, про "батерії", а в тому же про батерію Страфінського. Зладжуєчи ордебатай українських армій на Наддніпрянщині на день 15.VII., я інтуїтивно подав, що всі 4 батерії Вашого полку були на фронти під Вапняркою-Крижополем, а не тільки бат. Страфінського, хоч, признаюсь, що не був певний, бо Удовиченко виразно згадує тільки про одну батерію. Я буду Вам вдячний, якщо розв'яжете мені цю проблему і тоді матиму на одну проблему менше. Дещо менша проблема стосується куреня III/11 пор. П. Прибитківського. Знаю його спогади і знаю книгу О. Назарука "Рік на Великій Україні". Назарук пише, що петлюрівці затримали курінь у Проскуріві й не хотіли його пустити до Камінця, але якось він та-ки до Камінця прибув. Прибитківський обходить цю справу і не відомо, пускали курінь чи не пускали. Але, кажу — це проблема меншої ваги, бо вона не стосується визвольної війни, але патологічних взаємин, що існували між наддніпрянцями й галичанами.

Пора, Дорогий Побрратиме Й Краяне кінчати. Я ще раз дякую Вам

сердечно за надіслані мені "Пам'ятки". Подивляю Ваш дійсно інженерський лад і порядок у Вашому архіві. Ви так все потрапили зберегти, щоб задокументувати Вашу наполегливу й успішну працю для добра української визвольної справи. Подивляю Вас і знову завидую Вам: в моєму житті теж не бракувало праці, яку Ви проводите, всякого листування з різними англо-саксами, статтей, написаних на різні теми в різних мовах, полемік, відгуків рецензій на мої праці томо. Але я, прости мені Боже, розгубив свої пам'ятки і не маю нічого. А тим часом, я дуже добре розумію значення таких збірок, як Ваша. Історичне значення її велике, бо вона ілюструє умови, серед яких мусив діяти за океаном Омелян Михайло Тишовницький, син Кременчичного Олекси, який на п'ятому році життя не знав, що "землякі" – це "бульба". Але своє життя прожив чесно й славно, а що так було, про те задокументував у своїх "Пам'ятках" найпереконливішим способом. Дай Вам Боже, щоб Ви видали ще другий том і щоб багато українців пішло Вашим шляхом і потрапило задокументувати свою працю на цьому шляху так, як це Ви зробили. Широ дякую Вам. Прохаю передати мій глибокий поклін Вельмишановній Пані Олені. Остайсь

з глибокою пошаною до Вас

Ваш

Лев Шанковський

Вельмишановний Пане Тишовницький!

Дуже й дуже дякую Вам за надіслані мені дві книжки. Я по правді ще не перечитав всю, але навіть з того, що прочитав, можу сміло сказати, що ця книжка це велика цінність документальної вартості. Думаю, що не помиллюся, коли скажу, що якраз Ваша книжка знайшла своє, ще дотепер не заступиме, місце в нашій літературі.

Оточ, дорогий Земляче, пишіть за Божою поміччю і другий том. Думаю, що люди радо розкуплять. Називаю Вас Земляком, бо як я довідався з Вашої книжки, що Ви із Стрийщини, а я також із Стрийського повіту, з села Кальне коло Лавочного, повіт Сколе.

На тому кінчаю і Вас широ поздоровляю і много сили до праці баю

Ваш приятель Петрович

Дослівно переписаний на машинці лист від інж. Василя ("Базя") Мороза, моого колеги із студій на Гірничій Академії в Львіврамі, з яким я не бачився ні не переписувався півстоліття (від 1924 р. дотепер). Його світлина є на 15-ій сторінці "МОЇХ ПАМ'ЯТОК".

Дорогий Міську,

дуже дякую за переслану Твою книжку і дедикацію. Мушу Тобі заявити, що я дуже присмно заскочений і незвичайно одушевлений Твоїми величавими "Пам'ятками". Широ признаюсь, що спершу, себто по перечитанні Твого першого листа, назва "Мої Пам'ятки" не зробила особ-

ливого враження, бо я це потрактував як справу особисту загальної пересічності і менше важності. Щойно по перечитанні Вступного слова та кільканадцятьох різних частин Твоєї великої праці, я прийшов до властивого сприйняття Твого великого й величавого твору. Щось такого я не припускав. Широ гратую Тобі, Міську, за видання Твоїх "Пам'яток", тісі незвичайно цінної збірки документів, статей та споминів з боя на фронтах і з боя за українські справи на чужині. Я тісі скромної думки, що ця книжка повинна була бути видана не в малім числі 200 примірників, але щонайменше в 20.000 примірників – повинна знаходитися як громадянсько-вищколючий підручник в кожній українській хаті на чужині.

Сердечно Тебе здоровлю, Міську, і прошу передати "unbekannterweise" мій привіт Твоїй Пані Дружині,

широ відданий

Базьо

Peter Savaryn, Q.C.

Barrister and Solicitor
Notary Public

721 TEGLER BUILDING
10189 - 101 STREET
EDMONTON, ALBERTA T5J 0T8

14 листопада, 1974

Вп. і Дорогий Пане Інженере:

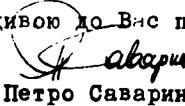
Вашу книжку споминів "Мої пам'ятки" одержав. Дуже дякую. Це знаменита ідея, і я вже обіцяв собі, що як дастъ Бог дочекати пенсії, то зроблю те саме. Історія нашого народу завжди йшла з вітром, бо ми будували з дерева, а наші сусіди дерево палили чи треба було чи ні. Тай мало писали!

Я ще не вспів вповні прочитати її, але з того, що прочитав бачу, що Ви мали надзвичайно цікаве і словнене трудів для нашого народу життя. З такими як Ви можна будувати державу, навіть серед сагарських пісків. Жалко тільки, що таких як Ви так дуже мало серед нашої спільноти. Наш народ, властиво, ще спить, але сон – це не смерть, і той, що спить, скоро чи пізніше – збудиться. Ось як я себе потішаю.

Щодо ідей, які Ви пропагуєте у Вашій книжці, і житті, то я немаю сумніву, що це справді великі ідеї. І знову – жалко, що нала спільнота досі не здає собі з них справу. До речі, велика частина нашої спільноти, ніде правди діти, живе чисто біологічним життям, і поза своїми особистими потребами – нічого не бачить. Багате далося теж запрягти до служби "золовому теляті", а у висліді – так мало в нас меценатів, типу Семиренка. Маємо вже багато багатих людей, але що з того?

Прому здоровити Ваму ласкову дружину. Дай Вам Боже ще багато сил і витривалости, і здоров'я у Вашій праці для нас всіх.

З правдивою до Вас пошаною,

Петро Саварин

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ АРХІВ. ІНК.

МУЗЕЙ • БІБЛІОТЕКА В ДІТРОЙТІ

UKRAINIAN-AMERICAN ARCHIVES, MUSEUM AND LIBRARY

11756 CHAREST STREET & COMMOR • DETROIT, MICHIGAN 48212

Phone: 366-8764

Роман Дацко

16 листопада 1974
В 60-ту річницю УСС

HONORARY MEMBERS:

Dr. Alexander Martynuk
Prof. Michael Dmytryshko
Kazimierz Lissinski, Calif.
Joseph Oleszczuk, Windsor
Dr. Fedoruk, Toronto
Prof. T. Kulykowycz
Prof. George Radich
Janusz Stoczek, Oslo
Bogdan Pytlowany, Calif.

Шевчакан Пан
Інж. Омелян М. Тишовницький
В Льюс Анджельсьос

Distinguished Author:

Ваша авторська праця, яку дарували для
нашої інституції - перший докладний іспит і ми
зарахували її до дуже корисних і цінних видань.

Не тільки історик-дослідник нашої минув-
шини матиме перед собою багатий довідковий матеріал
але і я заживо в цій праці чимало документації, що
заставила мене знайомитись.

Документація це велика цінність її так багато
і така вона цінна у Ваших передруках. Для прикладу: Ви -
відбили свіддотва Академічної Гімназії з періоду австро-
угорського аж до нашого Листопадового Зриву. Це незвичай-
но цінні, довідкові матеріали до історії Українського
Інкільпінства в Галичині - а Української Академічної Гім-
назії зокрема.

Коли Ви дали для передруку ті матеріали до
ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ про Українську Академічну Гімназію,
що мав в коротці з'явитись, то тим Ви, збагчили ту Альбу
Матері, що виховала нам кадри обороноців Українського Льво-
ва і заставила їх боротися за ті ідеали, що їх засвоїла
цина життя як і Вас заставила служити в Стрийськім
гарматним полку на оборону Української землі.

Я також виховник Академічної Гімназії літ 1922
1930 і в мене такі самі свідоцтва-документи - павіт за
підписом Дир. Іллі Кокорудза до 1926 р. з тобою тільки різ-
ниця що я не був таким відзначаччим студентом як Ви і
не мав тих можливостей стати на оборону своєї батьків-
щини - бо в час наших визвольних змагань в 1917 році я мам 8 років, але був
каочним свідком лицарських боїв за Львів.

Ваша праця залишає документацію до історії дослідникам
вона забіксувала цінні епізоди і відтворила картину на історичну дійсність
Ваших часів. Про це можна було б багато розписуватись але я нездібний для
рецензій - одно що приходиться мені ствердити, що Ви проїшли великий шлях
і не затерли слідів, що вами маєтъ Іти поколиння.

Прийміть висловіння глибокої пошані. *Роман Дацко* [Юрій Г.]

О.Світлий Сім'я І. Мирона І.Шияна

Кінець був, контрастами фактів, несамовитий: в п'ятницю 21 червня 1974 р., зібрані на кінцеві іспити учні і вчителі Музичного Інституту в Клівленді - Огайо, ждали на свого вчителя - екзамінатора класи скрипки, Мирона Шияна, а в той час він уже цілий день лежав у домо-винні похоронного заведення. А, як з'ясіло в притворі церкви св. Йосафата, в поблизуї Пармі, закликали людей іти тієї суботи 22-го червня на концерт-поліс загаданих учнів до Парма Сініор Гайскул - названого вчителя виносили з цієї ж церкви в домовині, супроводжуючи його в останню путь на цвинтар св.апл. Петра і Павла.

Подібно незвичний, хоч уже не трагедійний, був інцидент після панаходи, в п'ятницю: автора цього спомину задержала група жінок і просила допомогти їм розв'язати загадку: до якого українського політичного угрупування, чи середовища, належав Покійний?

Відповідь на це питання була нелегка. Всі знали бл.п. Мирона як скрипалья - віртуоза, що редко виступав на імпрезах усіх товариств і організацій Клівленду, Лорейну, Акрону й інших громад, які його до участі запросили /поза 60 імпрез, за які не взяв ні одного цента/. Його оркестра грала на весілях і забавах різних українських людей і товариств. Нікого М.Шиян не засуджував за його погляди й ідеологічну приналежність, нікого не вихвальяв. Як українська людина й музик болов дисгармонією і дисонансами в нашому громадсько - політичному житті - і це все. Навіть у своїх, інколи кріпких закришко сентенціях, анекдотах і жартах, якими зганяв із серця свої громадські жалі-болі, тримався загальногромадського, чи національного грунту й мірила. Такий портрет заокруглювався образом Мирона - християнине, який, зі своєю сідоглавою матір'ю під руку, часто приступав до Словіди і св.Причастя в церкві.

Як такого знали його громади Великого Клівленду й околиць, як такого у своїй - нанизаній філософічними епострофами - проповіді прощав свого парафіяніна Мирона в останню путь парох церкви св. Йосафата, о. Ярослав Сірко.

Світоглядно - ідеологічно приналежність Покійника у день похорону: домовина в церкві й на цвинтарі була вкрита прапором Організації Державного Відродження України /ОДВУ/ - як тихого, але активного і здисциплінованого члена цієї Організації славив бл.п. Мирона дір. Микола Бігун, прощаючи його від ОДВУ, Українського Націоналістичного Руху, та Комітету Стрийщини. Даліші надгробні промовці відзеркалювали ді-лянки громадської преси Покійника: від хору "Дніпро", від церковного хору св. Йосафата, під головуванням д-ра Антоновича, та оркестри "Дніпра" - всіх трьох ансамблів, які веде диригент Евген о. Садовський, а в яких співали, чи виступав, як перший скрипаль бл.п. Мирон - прощальне слово виголосив інж. Роман Трешньовський, а від Українського Музичного Інституту, Клівленд - вчителька й директорка Ірина Винницька. Учениці цієї школи принесли чудові вінки квітів, а в листах подяки - свої серця.

Бл.п. Мирон Іван Шиян народився 11-го травня 1919 р. в місті Стрий, Західна Україна, в патріотичній родині адвоката і корифея театрального мистецтва, д-ра Івана Шияна та Олени з Яцкевичів. Початкову й середню - гімназійну, а заразом і музичну освіту здобув у Стрию, де

оснував і вів хор ревелерсів.

Родина намовляла "малого Мирона", щоб імов за /передчасно помер - лим/ батьком і студіював право. Син пішов слідами батька - але... не слідами батька адвоката, тільки батька - мистця /д-р Іван Шиян мав талант першорядного актора характеристичних роль/. У Львові Мирон студіював у Музичному інституті ім. М.Лисенка музику, а водночас німецьку і англійську мови. Свою музичну освіту заокруглив після приїзду до Америки в "Клівленд Інститут ов Мюзік", у якому потім як учитель, викладав теоретичні предмети і здобув собі високу оцінку американських музичних кіл, як спеціаліст музичного аранжування й інструментатії. Після приїзду до Америки /1949/ першим його публічним виступом було скрипкове сольо на Конвенції ЮНСоюзу 1950 р.

З уваги на довголітні воянні і повоєнні екзистенціальні клопоти та коротке життя, бл.п. не міг залишити музичної спадщини. Опрацювавши та видавши декілька творів та грамофонних платівок, забирається до поважнішої творчості - як несподівана смерть переплела нитку його плянів і самого життя, якому судилося бути недокінченою симфонією.

Потойбіч буття бл.п. Мирон Іван Шиян мріє - снять про симфонію усіх українців для однієї спільноти мети. Численні листи й дедикації для нього від його вихованців - яких у самому тільки Клівленді випустив сім десятків, свідчать про те, що в такій симфонії він за життя брав участь. Випускниця Катруся Шолудько у своїй дедикації, з 1966 р. пише: "Дарую своє фото на згадку Вам - /як/ одному з найкращих моїх учителів, яких я мала в своєму житті, який не тільки дав мені багато знання й допомоги в музиці - але також і у виховуванні мене в українському патріотичному дусі".

Такі дедикації доказують, що життя передчасно згаслого мистця і педагога Мирона І. Шияна було недаремне.

/"Свобода" 11 жовтня 1974 р./

X==+==+==+==X

Слово Романа Петріни над домовиною
сл.п. проф.ІВАНА КРИНІЦЬКОГО

Мені припав сумний обов'язок попрощати від Комітету Стрийщини нашого улюблена і заслуженого Професора. Прощаю Тебе, Дорогий Професоре від стрийської громади, серед якої Ти жив і для якої працював. Прощаю Тебе далеко від рідної землі. Ти ділив з нами долю і недолю, як ми були змушені покинути наші рідні сторони і вибралися в далеку, незнану мандрівку, поки не опинилися на віль - ній землі Вашингтона. Прощаю Тебе на тій вільній, дале - кій землі, яка нехай буде Тобі легкою а пам'ять про Тебе хех іде з роду в рід. -

Xxxxxxxxxxxxxxx

Іван Криницький

Іван
Криницький
Могилів
Дорогобуж
Любешів

Сл. п. проф. Іван Криницький прийшов на світ у Стинаві біля Стрия 18 вересня 1889 року в сім'ї Франца Криницького, лісничого митрополичих дібр і Ольги з Гиличинських. Крім нього, були в родині ще два брати й сестра. Брат Теодосій був лісничим, Володимир інженером у Пільзні в Чехії, а сестра Ольга, що вийшла заміж за Кульчицького, була матір'ю відомої нам Наталки Сас Яворської.

Рід Покійника виводився з Лемківщини, де його предки відіграли значну роль. Батько Франца Криницького був капітаном австрійської армії, а його дід о. Михайло був парохом Тилича коло Криниці, де в час останньої війни загинуло чимало наших людей з рук польських боївок. Він видав у Відні 1853 року — пише Степан Шах — "Историческое состояніе намістничества Мушинскаго", щоб полякам доказати, що лемки "не є ніякими колоністами-осадниками, але автохтонами на своїй землі", як це він виразно в передмові зазначує. Коли в 1849 р. переходила російська армія через Карпати проти мадярських повстанців, то були це переважно козаки, що по-українськи з нашими лемками розмовляли, українських пісень співали, тричі в церкві хрестилися й били поклони перед тетраподом, в час Служби Божої співали гарно, Апостола читали, людям про Дніпро й Київ розповідали. Щоб стерегти гірські просмики від польських партизанів, які перекрадалися до польського війська Йозефа Бема на Мадярщину, лемки зорганізували відділи стрільців. Російські воїни дали їм кріси й перший військовий вишкіл. Записався в пам'яті лемків особливо полк. Кондратенко, який у Мушині стаціонував, мав особисті зв'язки з нашими довколишніми священиками, подарував до церкви в Лабовій коло Криниці гарно в оксамит оправлену Євангелію, а о. деканові Михайліві Криницькому, парохові Тилича, що вже тоді займався історією Лемківщини, дав примірник "Історії Малої Россії" Бантиша-Каменського. Це був перший примірник Історії України на Лемківщині.

Дитячі роки провів пок. Іван Кораб Криницький у свого діда Івана

Гиличинського, пароха в Стинаві. Там і закінчив народню школу. Після закінчення трьох перших класів гімназії у Львові перейшов до стрийської гімназії і завершив там середню освіту іспитом зрілости. Серед учнів гімназії відзначався замилуванням до руханки і спорту, здобувавши собі похвали директора й учителя руханки. Щодніни брав участь у руханковому тов. "Сокіл". Після матури відбув військову службу, закінчивши офіцерську школу. Опісля вписався на філософічний факультет Львівського університету, студіючи класичну філологію і посвячуясь фізичному вихованню.

Закінчивши університет, став учителем Головної гімназії у Львові, де працював до вибуху першої світової хуртовини. Змобілізований до австрійської армії, пішов на російський фронт і 26 серпня 1914 року був важко ранений під Бузьком. Разом із шпиталем попав у російський полон. Два місяці перебував у шпиталах Києва й Москви, а опісля був вивезений до тaborів полонених на Сибір, де прожив сім довгих років. Коли вибухла революція, втік з табору й працював учителем, потім інспекторм шкільним, а вкінці секретарем у данському консуляті. В цьому помогло йому багато знання чужих мов.

Коли прийшли чеські легіонери, арештували Покійника, але йому вдалося втекти і з величими труднощами дістатися до Києва. 15 жовтня 1922 р. повернувся до Галичини й отримав посаду в державній гімназії в Стрию. Навчав також у Дівочій Учительській Семінарії РШ. 1924 р. одружився із Степанією Яворською, а син їхній Борис, це відомий тепер лікар у Нью-Йорку. Польську владу колола в очі громадська й пластова діяльність Покійного, тому й перенесла його спершу до польських відділів гімназії, а в 1934 р. "для добра школи" кинула його до Грасва між мазурів на кордоні Східної Пруссії, де довелося йому каратися серед чужинців, далеко від рідної землі аж до другої світової війни. За першої більшовицької окупації вчив у Стрию. Коли в 1941 році прийшли німці, Гестапо арештувало його й тримало в тюрмі у Львові, звідки з величими труднощами вдалося йому вийти на волю. До кінця німецької окупації вчив у стрийській гімназії, а коли більшовицька навала вдруге йшла на Галичину, Покійник виїхав з родиною до Лодзі, а по трьох місяцях був покликаний до Каринтії вишколювати наших юнаків на летунських базах. Кінець війни застав його в Інсбруку, де вчив в українській гімназії. 1949 року виїхав до ЗСА й поселився в Нью-Йорку. Один рік працював у фабриці й рівночасно вивчав англійську мову та креслярство. Як кресляр працював у великій фірмі до емеритури.

Попри вчительську працю посвячував Покійник багато часу громадській роботі. Вже в час студій працював у "Соколі" й допоміг у 1914 р. зорганізувати величавий з'їзд на площі "Сокола-Батька" у Львові. Улюблена ділянкою його праці був Пласт, яким опікувався. Любив молодь і посвячував їй багато часу, вишколюючи її в лешетарстві. Належав до багатьох наших товариств.

Добра дружина втратила в Покійникові дорогого й зразкового чоловіка, а син найкращого батька, що виховав його таким, яким хотів його мати й він став його гордістю. Осиротив Покійник не тільки родину, але й нас, своїх приятелів і численну українську громаду.

Мене доля в'язала з Покійником упродовж кілька десяти років не лише спільною професією, але й великою дружбою. Покійник любив допомагати іншим. Він перший старався на скітальщині облегшити життя моїй родині. Від перших днів перебування в Стрию до останніх часів лучили мене завжди з сл. п. проф. Криницьким теплі й сердечні зв'язки. Тридцять років тому виїхали ми із Стрия в західний світ і опинилися ізゴюми на чужині. Мали надію повернутися на рідну землю, але доля по-глушилася над нами. І так минуло довгих 30 років! Довгий і важкий був це шлях! Тяжкі й тернисті були його "перехресні стежки". Висота-

ли вони нашу снагу. І вкінці прийшла хвилина розлуки з дорогим Покійником, розлуки... назавжди.

Далеко від рідної Бойківщини, на цвинтарі в Бавид Бруку, спочили тлінні останки зразкового педагога й моого найкращого друга. Спочив не там, де хотів, але де Бог призначив йому місце. Тож хай присниться юному наші рідні околиці, хай Перегінська пуша та Карпатські смереки заколисують його до вічного сну!

Проф. І. Керницький стоїть уже перед Найвищим Суддею і складає останній звіт із свого життя на землі. Можемо бути певні, що той звіт складає Покійник з найбільшою солідністю, бо вона характеризувала все його земське життя. Вічна Пам'ять Незабутньому Приятелеві! Хай земля Вашингтона буде йому легкою!

Дружньо ставився до всіх і всі його любили та шанували. Навіть поляки в Грасві любили його й шанували, хоч завжди підкresлювали, що він українець. У стрийській гімназії був улюбленим учителем нашої молоді. Добродушний і завжди легко усміхнений, виконував свої обов'язки незвичайно совісно, бо був точний, справедливий, докладний і чесний. Ціле життя було невтомним горінням на службі народу й молоді. Був не лише шляхетним з роду, але й шляхетною людиною. Був завжди на ви соті всіх своїх завдань і таким залишиться назавжди в наших серцях.

В особі Покійника відійшла від нас людина чутлива й поміркована, зрівноважена, спокійна у величі вирозуміння до людських слабостей, які Покійник умів у собі так досконало перемагати. Ті, що з ним співпрацювали, завжди відчуватимуть цю втрату людини широкого серця, а водночас людини залишеної твердості у виконуванні обов'язків і зберіганні моральних засад.

10

ଓଡ଼ିଆ ଲେଖକ

ГІ|роф. ГІ|оан ГІ|риницкій

(Աօյսմա լիքրէց աշուանդում նյութունկեմ)

Минають дні, тижні, місяці – і так без хвилини перепочинку мчаться роки від невідомого початку в незрозумілу безкoneчність вічності.

І ось за декілька місяців ми насталим 50 років від пам'ятного часу, коли то мене позбавлено права участи до вищих класів української гімназії в Переяславі. Тоді я силою обставин переїхав до подібної гімназії в Стрию, де від двох років поселилися мої батьки. Тут за допомогою шкільних товаришів, я швидко познайомився з "оцінкою" нових учителів. Уже від самого початку в досить великому вінку збору наших професорів, усього дві особи притали моєму серцю. Одна з них скромно ввічлива постать сл. п. проф. Івана Криницького.

Якимсь невидимим магнетом притягала мене та людина, яка так чітко вирізнялася глибоким розумінням молоді, здоровим розсудком, небуденною справедливістю і батьківською любов'ю. Визначний спортсмен — руховик, досвідчений тіловиховник — педагог, який у спорті знаходить здоров'я, умів його берегти і ним дорожити та знання свое радо і вміло передавав іншим. Тож і не дивно, що молодь любила його й завжди радо юрмилася біля свого вчителя, мов бджілки при вулику. І виховник теж віддічувався великому приязню своїм учням, для яких повсякчас знаходив ще хвилини, навіть після шкільних занять.

Як великий любитель природи й усього, що в ній жило й виростало, часто виходив з нами на дальші прогулянки поза місто.

У моїй пам'яті на все життя вписалася незатерта стрічка прожитого фільма. Здавалося, тільки що відкотилася кудись морозна зима, як на лагідних хвилях теплого вітру наново прилинула ще одна розкішна весна. Юнацький курінь ім. кн. Ярослава Осмомисла, під проводом свого пластового опікуна проф. Криницького перемаршував десяткілометрову віддалю до Нежухівського лісу. У блиску яскравого сонця розкішно купалається свіжа зелень листкових дерев. Першої неділі чарівного травня, над безліччю різноварвих квіток густо бриніли невтомні бджілки, в безшлестних перелетах радісно миготили тріпотливі крильця колірних метеликів, а в гущі зеленого віття деревних корон аж кишіло від сумішного щебету та життерадісного співу прерізних пташин.

Ми переводили пластову гру і втішалися дозвіллям, а наш опікун з нами.

Товариш В. Н., що приніс на прогулянку малокаліброзву рушничку, т. зв. 22-ку, непомітно віддалився з нею в радіючий життям ліс. Незабаром ми почули постріл, що на хвилину припинив несподіванкою милозвучний лісогамір. А майже вслід за цим з'явилось перед нами радісне обличчя ловця з трофеем на руці — застріленого пташка.

Наш опікун зразу розпорядив збірку всього куреня. І з поважною міною серйозної людини наказав нерозважному В. Н. виступити на два кроки з двовави. Тоді взяв двома пальцями мертву пташину за кінчик крильця і підніс її вгору, показуючи всім. Золоте проміння пестливо гладило білі, темноблакитні, сиваві пір'ячка з горіючими рубінами свіжої крові нещасної синички. Безвладно повисла голівка, розпростиerte вдолину друге крильце та болісно прикорчені ніжки до пушистого клубочка грудей, стали ціллю зору біля двадцять'яти пар юнацьких очей.

На все уважливий опікун і взірцевий виховник, гостро зганьбив збентеженого юнака за нерозважливий учинок.

Вже добігає півстоліття від того часу. Все ж таки вірю, що небагато помиллюся повторюючи тодішні слова нашого дорогоого Професора:

"Ось сьогодні, в цей так гарний день весни, коли тільки наново відродилася природа й починає жити новим життям, ти так жорстоко відібрав життя тій зовсім невинній пташині. Ти стріляючи до неї, зовсім не подумав, що перериваючи життя батькові чи мамі, наражуєш на голод діточок, які десь там у гнізденці вже даремне хдуть на поживу. Ти умертвив якраз пташину, яка повсякденно вибираючи шкідливу черву та комашню на листках чи в корі, є лікарем дерев, бо береже їм здоров'я. Ти допустився негідного вчинку правдивого пластиuna".

Ці слова вписалися мені на все життя. Вірю, що вони теж поділилися на Володимира Найду, який пізніше, покінчивши студії, став лікарем усіх тварин.

Проф. Криницький був дуже уважливий до нас — учнів. Ми його шанували, любили й радо слухали, мов батьківських порад. 1926 року він якось довідався, що учні задумують бойкотувати польське свято "З-го мая". Зібрав усіх нас у руханковій залі й настирливо переконував та перестерігав цього не робити, бо можемо спричинити більше лиха, ніж користі. Був дуже вдоволений, що ще цього разу вдалося йому перевонати молодих бунтівників.

Я особисто також відчував якусь виразнішу його прихильність до моєї особи. На лекціях руханки, часто просив мене, за його вказівками, допомагати. А згодом, дозволяв мені переводити навіть цілі лекції на

його годині, з чого я був дуже задоволений. На майдані професор присвячував багато часу учням – спортивцям, які цікавилися легкою атлетикою чи грами. Зимою ми часто виїжджали з ним на леметарські прогулянки в гори.

У цих часах не дозволялося учням брати участі в позашкільних змаганнях. Тоді краї гімназійні спортсмени за відомом проф. Криницького, під іншими прізвищами та з рамени спортивного товариства "Скала" виїжджали до Львова на Запорізькі Гриди чи Красні змагання. До таких належали В. Стапків, В. Найда, В. Косінський, М. Савчак, я, пізніше В. Вішка, Л. Штінда, мої брати, М. Чехут, В. Салдан і багато, багато інших. Професор радо вітав поворотців із змагань, цікавився вислідами та обдаровував декого gratulacijami й усіх усякими порадами на майбутнє.

Я був гордий довір'ям професора й радо погоджувався не раз сторохити мешкання панства Криницьких, які виїжджали на вакації в гори. А це була трохи важка безробітна праця додержатися чесноти, доглянувши повні полички слоїків з лакомим варенням.

Ще добре пам'ятаю, як уже дві години насолоджувалися мої легені запашним хвицею повітрям, а літове сонце розкішно рум'янило і так смагле обличчя, руки, коліна та літки. У вухах щумів вітер, з боків утикали до заду стрункі ялиці, а я самотужки вихром злітав на колесі з гірки на гірку по в'юнкій дорозі Лавочне – Стрий. Біля полуудня, в Зелем'янці, здалеку зауважив на шляху дві стоячі постаті. Швидко й несподівано доглянув дорогої професора на його шановну дружину паню Стефу, які пізнавши мене, придергали розставляючи руки. Не зважаючи на мій поспіх, не хотіли ніяк пустити мене в дальшу дорогу, поки не накормили смачним обідом ще й варениками із свіжих черниць у своєму гостинному домі.

Часто бувас, що син, який любить свого батька, хоче бути таким і тим, чим є чи був його дорогий родитель. Мені чомусь не пощастило піти дещо такими слідами.

Натомість, другою зіркою людини, до якої прикладу прямувало мое життя, це був св. п. проф. Іван Криницький.

У половині 30-их років я стратив з очей професора, який з родиною був змушені переїхати на працю в Польщу. Ми зустрілися новою аж на заморській еміграції, де заробляли, хоч не по свому званні, а однаке на такій самій праці.

Нехай чужа земля буде Йому легкою.

А тих кілька в поспіху зібраних рядків, нехай будуть нев'янучими скромними квітками на свіжій могилі незабутнього Професора-Приятеля.

Родина св.п. І.Криницького

зліва: Лідія – синова
Стефанія – дружина
проф.І. Криницький
Ксеня – внучка
д-р Борис – син
Борис – онук

1970 р.

Св. II.
д-р Юрій
Хирівський

* 29.VIII. 1907 - + 25.II.1975

Слово виголошене в дні 1-го березня 1975 р. при до-
мовині Покійного, на цвинтарі в Бавид Бруку, Н. Дж.

Сумна Громадо !

На безмежному цвинтарі української еміграційної спільноти вирос -
тас ще одна передвчесна могила. Передвчесна тому, що хто знає, чи це
серце що відмовило праці для блаженної пам'ти Юрія в нормальних умо-
винах було б йому ще довго служило.

Морельні злидні еміграційного життя, журба за працею, заведені на-
дії на поворот в рідну Стрийщину, а найважніше розлука з батьками а
відтак іх смерть в далекій Німеччині, напевно приспішили кінець жит-
тя,бл.п. Юрія.

Пізналися ми на студіях медицини у Львові. Вже тоді Він як і піз-
ніше в життю, відзначався своєю лагідною джентельменською поведін-
кою. Ніколи не підняв голосу, не вжив злого слова. Не мав ворогів. -

Безмежно любив батьків і можна сказати, що для них не одружився .

Прощаючи Тебе Юрію від товаришів львівської медиміни я заявляю ,
що в нашій пам'яті залишився як приязний зрівноважений приятель, друг
і лікар.

Нехай ця гостинна та все таки чужа нам земля, буде Тобі легкою, а
дух Твоїх батьків нехай кружляє над Твоєю самітною могилою.

Др. Володимир Ленець

Як нев'янучий вінок на могилу св.п. д-ра ЮРІЯ ХИРІВСЬКОГО,
зложили на "Альманах Стрийщини":

по 20.00 дол. - В.Ерденбергер, Р.Петріна, О.і І. Сушків;

по 10.00 дол. - І.Ю. Пизнюк, М.і А. Тимків; В. і В.Сушків;

по 5.00 дол. - С.Диба, О.Качала, А.і Е.Мілянич, Ю. і Х.
Навроцькі, О.і В.Савчинські, М.і С.Салдан,
Л.і С.Штінда.

Лео Янкевич

Скішне життя

Все віддзеркалить вічності екран,
Не пропаде тут жаден звук і порух,
І нашу радість, біль і мрій дурман
Чись перо записує у зорях.

Ю. Клен

І знову невблаганна смерть протяла гострим лезом життєві нитки скромного, учинного та всіма любленого інх. Михайла Поточняка, далеко від квітучих берегів Стрия, в якому він народився, в якому він провів свою молодість і, в якому він залишив свої спогади, свої мрії і своє серце.

З бл. п. Міськом Поточняком я знайомий поверх лівсторіччя. Ми разом ходили до тієї самої української гімназії в Стрию, студіювали на тій самій політехніці у Львові, той самий механічний та машиновий Відділи. Приблизно в тому самому часі (на початку тридцятих років) ми одержали дипломи з академічними титулами інж. механіків та збільшили, доволі вже великий, гурт українських безробітних інженерів.

Для нас, стрижських провінціоналів, будинок Львівської політехніки при вул. Сапіги 12, розмальований терракотовою барвою з золотим написом на фронтоні *viribus et artis unitis* видавався величавою святынею технічного знання, яке відчинить перед нами ворота великого майбутнього. Але дійсність виявила щось інше. Польща була рільницею країною з невеликим промислом на горішнім Шлеську, що не був у силі забезпечити працею градуантів 2-ох політехнік та гірничої академії в Krakovі. Тому більшість інженерів приміщувалася на державних посадах, на які українців з політичних оглядів майже не приймали. Щойно в половині тридцятих років, коли Польща почала розбудовувати т. зв. "Цоп" (Центральну Округу Промислову), в трикутнику поміж Тарнобергом, Острівцем та Котовицями, збільшившись попит на інженерів, головно з механічної та електричної ділянок. А що посади в промислі були майже вдвічі вищі за державні - то на ті посади перейшли гуртом поляки з державних посад, на які завдяки т. зв. нормалізаційній політиці УНДО, почали приймати українських інженерів, на корінних польських землях. Таким чином ми почали працювати в своїх професіях, бл. п. Місько Поточняк в Дирекції Залізниць у Торуні, а я в Дирекції Лісів у Радомі. І щойно в 50-их роках доля зіткнула нас знову разом на вільній землі Вашингтона. Склалося так, що доля присудила обом нам "державну клямку", бо Місько Поточняк дістав федеральну посаду у військовім Арсеналі Пікаттіні в Довері, Н. Джерзі, а я в Морській Базі у Філадельфії.

Але доля кожного з нас записана в космічнім комп'ютері, який запрограмовує сам Всешибній, та покликує до себе людину звичайно тоді, ко-

ли вона цього найменше сподівається.

Те саме сталося з Міськом Поточняком, який нагло і неждано відійшов до іншого світу. Його серце, яке давало вже певні познаки вичерpanня, перестало битися назавжди.

Людина є або краплиною води, або оліви. Коли вона краплиною води, вона завжди опиниться на дні, коли ж вона краплиною оліви, вона завжди виплине на верх. Бл. п. Місько Поточняк був краплиною оліви і тому, де він тільки працював, усе здобував собі там пошану й призnanня за свою працю, чи це було в Маслосоюзі у Львові, в Дирекції Залізниць у Торуні, в конструкційній фірмі в Берліні, у Вумагу в Ганновері, у Фостер Віллярі в Ньюарку, чи в Арсеналі Пікattіні в Довері.

Наша суспільність вихована та наставлена по лінії гуманістичних наук, які виростили з паросних хащів нову, політично-свідому українську верхівку. Але, на жаль, уся наша енергія та національна снага не вийшла ще досі поза рамки "Просвіти" та зачароване коло гуманістичних наук. І тому технічна професія інженера не здобула собі досі в українській громаді права громадянства такого, яке має, наприклад, професор, лікар, адвокат або мистець.

У дійсності, техніка – це одна з найважливіших ділянок знання, яка не тільки формує історію людства, але від якої розвитку й уміння розв'язати енергетичні та екологічні проблеми нашої планети, залежить доля існування всього людства в недалекім майбутньому. Техніка – це не тільки одна з найбільш важливих ділянок знання, але й одна з найбільш важких, для якої зглиблення треба бути обдарованим природою аналітичним і логічним умом. Таким умом був обдарований бл. п. М. Поточняк, і на мом скромну думку, він був одним з непересічних українських інженерів, з незвичайно широким діапазоном технічного знання, теоретичного й практичного. Доказом цього було його високе та відповідальне становище в Системі Військової Американської Оборони в ділянці атомних головок. Думаю, що не має американської, військової бази на нашій планеті, щоб інж. Поточняк не був до неї делегований з рамени Арсеналу Пікattіні. Не багато українських інженерів може похвалитися таким відповідальним становищем, ще й у так важливій ділянці зброї, що сьогодні становить тему всіх "Вершинних Конференцій".

Український світ інж. Поточняка був далеко менший і вужчий, він обмежувався до родинних зв'язків та праці в стрийськім пластовім курені "Червоної Калини". Будучи з природи скромним, а можна б навіть сказати дуже скромним, він завжди тримався позаду і робив те, що йому доручили, по змозі своїх сил: найкраще і найсолідніше. І може тому "Міськом" деякі "витирали собі кути!". Але він ніколи не давав цього відчути і робив усе з такою снагою, як щоб це було якнайбільш важливе і відповідальне завдання.

Життя бл. п. інж. М. Поточняка не було устелене рожами. Його батько, залізничник з багаточисельною родиною, не був у силі дати Михайліві високу освіту, і він мусив здобувати її сам власними силами, та власними силами пробиватися крізь життя. У перших двох роках він доїхав щоденно зі Стрия до Львова (75 км), а пізніше дістав стипендію, яка дозволила йому вже на скромний побут у Львові та завершення технічних студій. А потім почалося безробіття, однорічна поневірка в Маслосоюзі, подружжя та родинні турботи й обов'язки.

Ще добре не впустив він коріння на своїй першій професійній посаді залізничного інженера в родиннім місті Миколи Коперника, Торуні, коли вибухла друга світова війна, прийшла німецька окупація Польщі та скитальчі мандри до Німеччини.

Не солодкими були також його перші роки побуту в Америці, до якої

IPO перевезло нас вантажними кораблями, а доля скинула нас з професійних щаблів нашої соціальної драбини коміть головою на землю, з якої ми отріпавши порох, мусіли починати наше еміграційне життя — як то жуть — з самої долини. А це життя не було легке, без знання мови, без зв'язків, без хати, без домашнього устаткування, з родиною і малими дітьми.

Крім цього не слід забувати, що ми живемо у винятково важких часах, коли на місце старої цивілізації, в якій ми зросли та формували свій світогляд, приходить нова цивілізація високої технології та маленого поспіху, який напружує нашу цілу нервову систему та вдаряє по нас "шоком". Не кожна людина може цей "шок" віддергати. Не віддержало його також серце бл. п. інж. М. Поточняка, що перестало битися назавжди.

Він відійшов від нас тактично спокійно, яким було його життя і якою була його вдача. Завжди тихий і завжди усміхнений, завжди готовий до послуг і допомоги. Світ, у якому обертається покійний не був ани просторий ані мерехтливий. Обдарований скромною та спокійною вдачею, він завжди мав багато часу для інших, а ніколи для себе.

Може найде він більше часу для себе в іншому світі, в якому немає ні болізни, ні смутку, ні турбот. Бо життя Міську — "то є такий гіпс"!

Дівен Кульчицький

Лірощукове Лобко Ісач (Шоризни) і Охороні
бл. Іл. СН. інж. Михайла Деміччика

Мені припав сумний обов'язок в останнє попрощати друга Михайла від Пластової Станіці в Ньюарку, а особливо від Осередка Сеньорів.

Коли взяти під розвагу два основні ідеали пластового виховання — БОГ і БАТЬКІВЩИНА та застосування їх по-пластовому вихованої людини в житті, то бл. п. друг Михайло відійшов від нас у вічність як примірний пластун, примірний член Церкви, свого народу, громади й родини. Стверджую це на підставі прощальної промови отця пароха, співдруга з пластового куреня "Червоної Калини", земляків та друзів.

Як станичний пластової станиці в Ньюарку я мав нагоду пізнати високі чесноти друга Михайла на пості станичного касира та як члена Станичної Старшини. Спокійний, зрівноважений, ідеальний у виконуванні своїх обов'язків. Йому завдячуємо взірцеве запровадження пластових касових книг та взірцеве збирання членських внесків, про що так часто згадується на засіданнях Станичної Старшини.

Маючи на увазі всі прикмети покійного Михайла можна сміло сказати, що пластовий клич "Сильно, Красно, Обережно, Бистро" завжди був на увазі в його життєвому поступованні.

Від Пластової Станіці складаю найширіше співчуття Родині та запевняю, що добрий спомин про нашого примірного друга довго залишатиметься між нами.

Хай земля прибраної батьківщини буде йому легкою, а про його заслуги для нашої Станіці запишемо в її історії.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Лібл
Осип
Дибі

* 14. IX. 1912 - † 15. XI. 1975

У четвер, 21 листопада 1974 року впала підкошена ударом до мозку на порозі торговельного банку, неоподалік своєї купецької станиці, в українській частині нью-йоркського Манхеттену, заправлена спортом, молода людина. Течка з актами, знайдена біля нього, говорила без слів про людину, що в середині робочого дня (і життя), ще не збиралася на відпочинок. Ще хвилини боронився Осип Диба з темінноюночі, навіть противився, коли приміщували його в амбулансі, дожидаючи прибуття повідомленої доні (дружина перебувала тоді в Європі), ще згодом у лікарні боровся годину-две з невгамованою кровотечею. А під вечір обняла його самого темрява, з якої він не звільнився вже до понеділка, коли то він помер.

Осип Диба – купець, пластун і прикладний громадянин був нещоденною людиною. Уродженець розлогою й багатого стрийського передмістя Лані, що становило майже третину міського населення й щоважливіше, українську третину, він провів юнацькі роки на батьківськім господарстві й у пластиуванні, залишивши пластуном усе життя. На Ланах він допомагав незабутньому Романові Клосові заснувати позашкільний Курінь, один з перших у галицькому Пласті, а згодом знайшов шлях до Загону "Червона Калина", одного з настарших і найбільших пластових об'єднань в Україні й на еміграції.

Народився сл. п. Осип у міщансько-хліборобській родині. Його міщанство засвідчувала принадлежність до "королівського вільного міста" Стрия, а хліборобство було впродовж віків головним зайняттям родини Дибів. Чи не від селянського, підлеглого стану предків Осипа й припілося до них їхнє прізвище. Бо що легше уязвити собі, як утечу селянина до міста, щоб звільнитися з панщини й захисти волі. Хоч і яка була обмежена автономія галицьких міст, построєних на німецькому "Магдебурзькому праві", то й у них обов'язувала норма, що йшла на вагу золота: "Довший побут на терені міста робить людину вільною". Та не завжди. Нерідко втікач повертається в село – в дібах.

На шляху до міської, а з нею й господарської емансидації батьки Осипа, разом з частиною стрийсько-ланських хліборобів, зробили великий крок уперед. Ім, либо їх, надокучило їхнє вікове колоніяльне становище й вони забажали усунути поміж собою й консументами плодів їхнього труду зайного посередника. Тим більше, що був він чужинцем і використовував своє посередництво в найбезоглядніший спосіб. І вже надовго до другої світової війни стрийські міщани-городники стали ві-

домими не лише на стрийському ринку, але й у сусідніх відпочинкових місцевостях. Цю молоду купецьку "традицію" свого роду посунув покійний Осип Диба на дальший, великий крок уперед. Так, як його старші панські земляки йшли на війну, а згодом у революцію, Осип пішов у купецтво. Постанова стати купцем була в той час не менш важливою для своєї громади й для того, що зважився на неї, як іти в повстання. На пальцях однієї руки можна було в той час злічити, поза кооперацією, українських купців у важливім стрийськім повіті й округі. Традицію українського купецтва з часів княжої держави повністю забуто, а все купецтво було в руках чужих і під небезпечною "опікою" окупаційної влади. У тих неприродних умовах купецький стан, який на Заході був чинником економічного росту та політичного дозрівання, на наших землях став носієм волі займання, а що більше — засобом закріплення неволі й то не лише політичної, але й господарської. Постійне убожіння українського населення поступало в математичній пропорції до постійного багатіння чужинецького купецького стану. Чи ж можна дивуватися, що купецтво вважалося за морально підозріле зайняття, а назва — купець — стала синонімом грабіжника й отруканця. Коли додати до цього постійно зростаючий нагляд адміністраційної польської влади над усією купецькою діяльністю й всемогучу та необмежену позицію "пана постерункового", який міг знищити кожне купецьке підприємство, то можна подивляти відвагу, а то й одчайдушність, яку потрібно було мати, щоб продати одідичений по батьках ґрунт, що віками був у роді Дибів, і вкласи здобуті гроші в купецьке підприємство. Тим більше, що його торговельні станиці були приміщені в безпосереднім сусідстві староства і слідчого відділу поліції й до того в бунтівничім Стрию, місті Бандери, Охримовича, Ребета й Гасина.

Вступаючи в новий купецький стан, Осип, Марійка й Андрій (звідти і назва спілки ОМА) Диби, по-пластунськи "великого бажали" й не задовольнилися будь-чим. Відкрили крамницю з так званою "галянтерією" в самім серці Стрия, на середині головної вулиці Третього Мая, на стрийському "корзі", по якім, за традицією, кожний член стрийської "сосасії", мусів після недільної полуудневої Служби Божої бодай раз-двічі пройтися. І всі проході проходили перед вікнами нової елегантної крамниці й всі, по волі, чи неволі, в будні дні заходили до "ОМІ", щоб придбати найкращі краватки, светри чи панчохи.

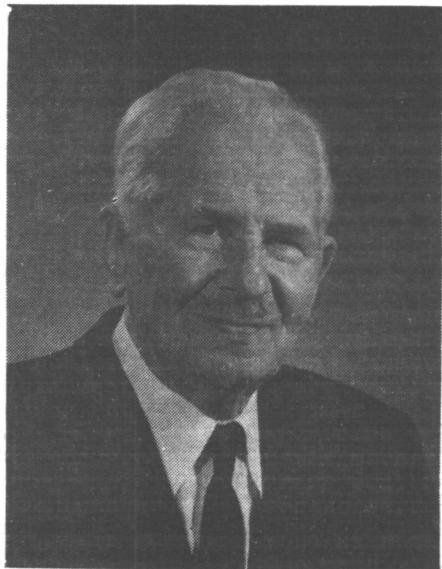
Коли ж після великого престижевого й господарського успіху "ОМІ", покійний Осип із своїм швагром заклали ще одну, куди більшу, крамницю із взуттям на тому самому "корзі", то по чужому Стрию пішла три-важна поговірка про українську інвазію на купецький стан міста й заклики до влади, щоб її припинити. Проте, пані старосціни й референдахові вже не могли обійтися без елегантних товарів нових крамниць, до того ще й набуваних у борг. Скільки тих відкладених рахунків прогуло з вересневою війною знав лише Осип та його спільники, а може ще його дружина Стефа, яка допомагала йому вдома й поза домом, у купецтві.

Усе життя покійного Осила Диби цікувала розважна й благородна вдача — в родині, Пласті, в ширшій громаді і в професійній праці. На панахиді й під час похоронів Покійного втирали сльози не лише партнер Осипа, але й його службовики і, як воно не дивне, його численні клієнти. І низько кланявся йому на останню мандрівку прапор його пластового Загону "Червона Калина", в тіні якого стояли прибиті го-рем його дружина, доня, внучка й багато-багато приятелів.

Ярослав Падох

Міжнародний
Фонд пам'яті

Літературно-художньої Любомирі

В інтерв'ю
рекомендує
інж. Михайла
Кравцева

Хто знову покійного інж. Михайла Кравцева, погодиться з автором цих рядків, що його наймарканішою, можна сказати, органічною присмакою була благородність. Її відчувалося при першому його слові, а може ще скоріше: при першому дотику його теплої руки. Високий, стрункий, з опаленим сонцем і вітром,

при землемірських польових роботах, обличчям, з яким дуже гармонізувало передчасно злегка посивіле волосся, дбайливо вдягнений здебільша в спортивне взрання, він був схожий на англійського джентльмена, або на родовитого аристократа-хлібороба, на подібних якому думав будувати нову українську державу вдумливий історик Вячеслав Липинський. Шляхетність його зовнішнього вигляду була в повній гармонії з його поведінкою та вдачею. У найскладніших умовах особистого й громадського характеру, часто пов'язаних з гострими сударами, він знаходив розумну й справедливу розв'язку. Навіть його осуд був подаваний у такий безсторонній і доброзичливий спосіб, що осуджений рідко не приймав його.

А це не давалося покійному Інженерові легко. Бо при всій шляхетності й прямолінійності своєї душі, він був купаний в гарячій воді й мав справді динамічний темперамент. Зокрема в справах громадських, національних ніякі огляди й ніякі дружні зв'язки не здержували його перед негайною, часто дуже гострою, але завжди принциповою реакцією. Це відносилося до свого рідного й до чужого світу. Немає сумніву, що з-поміж усього, без винятку, старшого громадянства Стрийщини, інж. Кравців був найбільш зненавиджений і найбільш переслідуваний польською поліцією та адміністрацією.

Воно й не могло бути інакше. У бунтівничому Стрию й такій же Стрийщині, де зросли й ставили свої перші кроки в боротьбі за від-

родження нації й держави такі історичні постаті, як Степан Охримович, Степан Бандера, Лев Ребет та Олекса Гасин, Покійник, з уваги на свій вік і, можна сказати без пересади, пламений патріотизм і націоналізм, був у громаді, а щонайменше серед націоналістів, надрядною людиною, найвищим авторитетом і суддею того, квот ліцет і квот нон ліцет у громадських справах, а особливо в складних умовах відношення до окупаційної влади.

Його національну принциповість не обмежували ніякі, навіть найбільші, консеквентності. Він, як урядово заприсяжений землемір, спирав у нашім хліборобськім краю свою професійну діяльність і джерело прожитку свого й родини, найбільшою мірою на участі в незліченних судових межових справах та на справах спадщинних, в яких головну роль відігравав також державний суд. Суд покликавав знавця-землеміра й від волі чи самоволі суду залежала доля землеміра. Не зважаючи на те інж. Кравців зберігав, інколи може й навіть за різко, свою особисту суверенність і національну гідність представника поневоленої на полі бою, але не упокореної землі, до тієї міри, що його зняли з урядової листи судових знавців землемірства і наклали на нього суцільний бойкот. Тільки в ряди-годи українські адвокати користали з права, за згодою обох процесових сторін, покликувати свого землеміра, як знавця в процесі. Але це траплялося рідко й так землемірська кар'єра, а з нею й господарська основа сім'ї інж. Кравцева була підтятта при самому корені. Як давав собі раду, до того ще мало зарадний Покійник, важко ще й сьогодні збегнути.

Покійний інж. Кравців не мав великого миру серед батьків народу, тодішньої громади Стрийщини. Був він для них за різкий і за принциповий. Як і уся тодішня галицька земля, Стрийщина мала свій двоподіл на прихильників органічної й революційної розв'язки української проблеми під польським заеманінням. Нова революційна верства шойно наростала й лише поволі збиралася переймати пости батьків, тож громадське керівництво Стрия й Стрийщини було в руках тих, з якими не було подорозі Покійному. Тому його участь в організованому громадському житті була невелика. Зате ж його вага й повага була надрядного значення в націоналістичному світі й то не лише в Стрию та Стрийщині. Бувало на Маланку — дружина інж. Кравцева була Меланія — з'їздилася вся львівська націоналістична знать до дому Кравцевих, а дім стояв напроти будинку, де приміщувалися суд і судова в'язниця, то й про "наїзи ОУН" знали місцеві поліція й суд.

Та це в нічому не обмежувало "свободи рухів" Покійника. З одчайдушною відвагою він не лише маніфестував у суді й поза ним своє націоналістичне переконання, але й інколи навіть непотрібно, а то й наївно, на очах поліції допомагав назріваючій націоналістичній революції. Дуже вимовним прикладом може послужити довше переховування в своєму помешканні при Трибуналській вулиці, напроти вікон в'язниці, провідного члена ОУН Зенона Коссака, за яким поліція була розіслала гончі листи по всій Польщі після вбивства Тадеуша Голубіцького в Трускавці. Тільки чудом поліція не відкрила його в домі, положенім у її найближчим сусідстві. А може власне тому, бо одчайдушність Покійного його рідні перейшла межі звичайного.

Не менш одчайдушним був також покійний Зенон Коссак, який, як відомо, поляг на Закарпатті в обороні її короткої державності. Повертаючися одного пізнього вечора з бюро д-ра Володимира Лужецького, положеному при згаданій Трибуналській вулиці, в якому я відбував свою адвокатську практику, я наштовхнувся біля самого входу до суду (а напроти суду були бюра повітового старости та його постійно активного слідчого виділу) на струнку молоду русяву людину, яка поволі проходжувалася по хіднику й оглядала будинки й рідких прохожих. Хоч мала вона грубі рогові окуляри, видалася мені знайomoю й я, звернувшись до

неї, пізнав Зенона Коссака, про втечу й укривання якого щодня писала польська преса. Я з острахом запитався, що він тут робить у самій паці лева й чи немас вже в усій Галичині безпечнішого міста як Стрий, що сусідує з Трускавцем. Ше й питав я його, чому поночі шляється під носом поліції, яка напевне ось-ось тут буде. Та це не переконало мо-го нічного співрозмовника й він поволі, не поспішаючи, відпровадив ме-не майже до самого дому в підміських Ланах. Щойно згодом я довідався, що Коссак переховувався довгий час "під носом" поліції напроти в'яз-ниці в домі Кравцевих і вже не дивувався нічому.

І гість і господар були зліплени з того самого тіста й обом ім бу-ло по коліна глибоке море. Якщо чомусь ще досі дивуюся, то тому, як покійний Інженер зміг перетривати Березу Картузьку, і Авшвіц, в'язниці, скитання й мандрівку за море, і ні на день не залишаючи активної служби народові, дожити глибокого віку.

Його щастя мабуть дорівнювало його незламності.

Від редакції: Покійний інж. Михайло Кравців помер у Торонті 28 серпня 1974 року й там похоронений 31 серпня на цвинтарі Проспект при співучасті Владики Ісидора Борецького.

(Б.С.)

В. А. П.

Літургія пам'яті ОУН

Похорон сл. п. інж. Михайла Кравцева, сенійора ОУН

У середу, 28 серпня 1974 року відійшов від нас у вічність у Торон-ти сенійор українського націоналістичного руху сл. п. інж. Михайло Кравців, який на протязі свого трудолюбивого життя в усіх ситуаціях і на кожному місці — на рідних землях і на еміграції в умовах безпо-середньої боротьби за волю і державну незалежність України та в бага-тогранній творчій праці на громадському, політичному, культурно-ми-стецькому відтинках життя, як теж і в особистому — родинному житті завжди був прикладом і взором української людини, українського націо-наліста.

Разом із своєю дружиною, теж покійною вже письменницею Меланією з Теодоровичів, інж. Михайло Кравців створив українську родину, яка вмі-ло поєднувати в гармонійну цілість найвищу вартості національно-пат-ріотичного життя й виховання та культурної творчості з вимогами рево-люційно-визвольної боротьби, не затрачуючи при тому найістотніших прикмет і вартостей людини-християнина. Навпаки, саме інж. Михайло Кравців був правдивим джентльменом, доброта, ввічливість і приязна ус-мішка якого йшли завжди в парі з прямолінійністю і непохитністю у пра-ці й боротьби за визволення свого рідного українського народу. Він не робив компромісів з ворогом і його слугами, не знав пощади для ви-служників і коляборантів. Здобувши юнаком тверду вояцьку заправу в боротьбі за українську самостійну державу в рядах Української Галиць-кої Армії, Покійний ні на крок не зійшов з обраного життєвого шляху боротьби, вибиваючися на провідні становища в революційно-визвольних формacіях — УВО і ОУН та в державно-творчій праці. Інж. М. Кравців був членом центральних керівних органів ОУН, а в липні 1941 року, ко-ли за ініціативою ОУН Національні Збори у Львові покликали державне правління під проводом Я. Стецька у відновленій українській державі, він став членом Ради сенійорів та директором Інституту української освіти і культури у Львові.

За свою безкомпромісність і принциповість у боротьбі з ворогами України він зазнав багато ударів і терпінь у польських і німецьких в'язницях та концтаборах, але вони його ні не злякали, ні не зламали.

Після звільнення з німецького концтабору в Авшвіці Покійний включився відразу в працю організацій Українського Визвольного Фронту. У Торонті був членом Головної Управи і згодом головою Головної Контрольної Комісії ЛВУ, Контрольної Комісії "Гомону України", управи Української Спілки Образотворчих Мистців, АДУК, був членом Т-ва українських інженерів та інших українських організацій та установ.

Панахиди в похоронному заведенні Кардинала 29 і 30 серпня 1974 року та похорон у суботу, 31 серпня, з церкви св. Миколая на цвинтар "Проспект" – були виявом глибокої пошани до великого Покійника, безкомпромісного борця за визволення українського народу, а заразом – маніфестацією вірності тим ідеалам, для яких інж. М. Кравців жив і за здійснення їх непохитно боровся. Похорон відбувся під проводом власники Ісидора Борецького, який теж промовляв у церкві св. Миколая, підкресливши прикмети характеру Покійного і його заслуги для українського народу. Відправили панахиди і похоронні Богослужби – о. декан І. Сиротинський, о. Ю. Микитин, о. д-р Ю. Федорів і о. Б. Остапович, співав неповний хор СУМ під керуванням Ст. Гарасовського. На панахидах і на похороні були прапори – український національний і ЛВУ.

Домовина була покрита українським прапором.

Промовляли: о. І. Сиротинський на панахиді в похоронному заведенні і в час похорону в церкві, д-р Р. Малашук – голова ГУ ЛВУ прощав Покійного на цвинтарі від Проводу ОУН, Світового УВФронту і ГУ ЛВУ, а на трапезі, що відбулася в "Мейфер Ін", образ провідного національного діяча і пламенного патріота з'ясували в своїх споминах про Покійного: пані М. Солонинка висловила родині співчуття від Централі і членів ОЖ ЛВУ, д-р Р. Щурковський – від Комітету Стриян, д-р Б. Стебельський – голова Кан. НТШ і централі АДУК, І. Бойко говорив про зустріч і перебування з інж. М. Кравцевим у концтаборах Берези Картузької і Авшвіці, інж. Ю. Сумник прощав від управи Українського Дому і Тва українських інженерів, мігр. Т. Буйняк, який виконував обов'язки господаря на тризні, сказав прощальне слово і висловив співчуття від КУ і членства СУМ.

Подяку приявним від родини склав інж. М. Барабаш. Молитву провів на початку і на закінчення тризни владика Ісидор.

Ми "поховали пана отамана в сиру землю", але вічно житиме між нами – в українському народі невмируючий дух того аристократа й джентльмена – людини одержимої ідеєю українського націоналізму, що вмів панувати над своїми емоціями, знову свою національну й особисту вартість та всі свої сили, знання й уміlostі віддав для справи визволення України.

(вс)

"Гомін України"
ч. 38 (1321), 1974.

З фломумир лакар

У Березі і Старому

Усі спогади й згадки з минулого, що стосуються поодиноких осіб, як от сьогодні, коли мова про різні моменти з життя нашого незабутнього інженера-сенйора, мають своє немаловажне значення для крашого пізнання й зрозуміння історичного минулого українського народу. Отже мають свою виховну вагомість для молодшого нашого покоління, народженого здебільша поза межами України. Тому свій спогад про покійного інженера попереджу коротким вступом, щоб пригадати ті, доволі вже віддалені від нас, роки.

20-річне панування Польщі над західно-українськими землями (від 1919 до 1939 років) можна схарактеризувати коротко як безперервний брутальний гніт шовіністичного агресора-загарбника, стосований до сімох мільйонів українців і двох мільйонів білорусів на всіх відтинках життя з метою щошидише асимілювати й денационалізувати свої т. зв. "меншості" в її межах.

Брутальні методи польських поліційних і слідчих органів, з тортуруванням і мордуванням в'язнів, подібно як і масово застосований терор польської солдатески щодо загалу українського населення під назвою "пацифікації" в 1930 році, були загально відомі на батьківщині й за кордоном. Більш пляновий і систематичний спосіб ламання українських та інших протидержавних елементів засобами фізичного терору й насильства поляки почали застосовувати 1934 року, створивши концетраційний табір під назвою "місце відокремлення" ("Мейсце одособненя", у скороченні "М. О.") в Березі Картузькій на Поліссі. Польський уряд наважився перейти на той "модерний" спосіб у період свого філітування з Гітлером, наслідуючи московсько-большевицьку й німецьку методи поборування внутрішніх "ворогів держави" за допомогою концтабору з найгострішим режимом. В історії української визвольної боротьби під проводом полк. Євгена Коновальця і Крайового провідника Степана Бандери, концтабір у Березі Картузькій являє собою важливий розділ. Однаково, з уваги на якість і кількість українських революціонерів, що перейшли через його нещадні жорна в 1934-39 роках, як і з огляду на остаточний вислід того справжнього судару-змагу між ворожою державою й українським революційним табором в особах його кращих представників. Цей змаг випав переможно для української сторони.

Хочу пригадати, що безпосередню притоку до відкриття концтабору в Березі Картузькій дав голосний і успішний замах українського бойовика Григора Мацейкі-Гонти на польського міністра внутрішніх справ Броніслава Перцацького у Варшаві 15 червня 1934 року. Два дні пізніше, вночі з 17 на 18 червня, переведено в цілій Польщі велику поліційну акцію, масові арешти всіх політично непевних елементів. Найбільше арештувань переведено на західних українських землях серед кіл українських націоналістів. Арештовані перебували по 3-4 тижні в усіх повітових арештах, а їх кількість нараховувалося тисячами. На початку липня 1934 року вибраних в'язнів почали під сильною ескортою перевозити до Берези Картузької, де колишні царські військові казарми замінено на приміщення для в'язнів та поліційного корпусу. За ключими дротами табору опинилося в липні 1934 року біля 150 українських націоналістів на загальне в той

час число понад 200 в'язнів Берези Картузької. У дальших місяцях і роках це число постійно змінювалося, одних випускали на волю, інших привозили. Улітку 1939 року, вже після вибуху німецько-польської війни, до табору в Березі Картузькій привезено на заплановане знищення біля 7.000 осіб, в тому окото 4.500 українців. Ця польська катівня закінчила своє неславне існування разом з польською державою 18 вересня 1939 року.

Відповідальним за табір у Березі Картузькій був тодішній поліський воєвода, відомий садист, Вацлав Костек-Бернацький, а комендантом — першого пів року був підінспектор поліції з Познаня Болеслав Грефнер, а після нього, аж до кінця, інспектор львівської поліції Йозеф Камаля-Курганський. Формальним заłożенням тaborового регуляміну Берези Картузької було "передвиховати" в'язнів "у паньстровому дусі", тобто зуміти їх бути льояльними громадянами польської держави. Застосовувані в Березі Картузькій засоби змагали до цілковитого згноблення і зламання в'язнів, не допускаючи їх до фізичної смерті. Саме ця обставина й робила невеликий польський концтабір у Б. К. ще страшнішим, ніж були пізніші ославлені німецькі "млени смерти", розраховані на сотні тисяч людей, де поодинокі люди, а то й цілі групи могли впродовж місяців і років сяк-так улаштовувати собі життя.

Міх першими в'язнями концтабору в Березі Картузькій опинилися тодішні найчільніші діячі українського націоналістичного руху на ЗУЗ, відомі переважно в студентському й громадському житті, які літніми місяцями 1934 року були ще випадково на волі. Багато з них згодом загинули в боротьбі, а їхні імена стали загально відомі, записані золотими буквами в історії українських визвольних змагань. Ось декілька найбільш відомих: Роман Шухевич, Дмитро Грицай, Ярослав Старух, Ростислав Волошин, Володимир Тимчай, Омелян Грабець, Гриць Климів, Володимир Федак, Василь Баврук, Дмитро Штикало, д-р Володимир Горбовий та інші.

Тут я дозволю собі на малу дигресію — що так скажу — у психологічну зону. Я мав у той час 23 роки, більшість моїх найближчих друзів були з невеликими відхиленнями в тому самому віці. Кожний з нас мав уже тоді за собою по кілька або кільканадцять місяців в'язниці, з міканами й переслужаннями на поліційних комісаріятах і в слідчих суддів, були за нами судові процеси, а то й вироки. Ми не бачили, бодай я не бачив, у тих нелегких переживаннях нічого надзвичайного, для нас це була необхідна, майже нормальна й потрібна проба сил, характеру, видерливости. Ми були молоді, нас було багато, ми в життєвій боротьбі стояли — за словами Юрія Яновського — "плечима до плечей", а перед нами був "світ відчинений як двері". І все таки, коли ми у важких життєвих ситуаціях, під загрозом кожночасного катування, а в пізніших роках перед лицем загибелі, зустрічали поруч себе, віч-на-віч, багато старіших від нас літами, не раз сивоголових друзів недолі, незламних, відважних, одчайдушних, які — на нашу наївну думку — повинні були і "мати право" на це — стояти вже остроронь від безпосередніх небезпек, подальше від першої лінії боротьби, — для нас це було велике й гаряче переживання, незвичайно будуюче й підбадьорюче, що викликало новий спалах ентузіазму, неочікуваний приплив нової моральної сили й наснаги до дальшої боротьби, праці й змагання за здійснення обраної нами життєвої мети — виборення державної волі для свого народу. Ми бачили, ми мали додаткове підтвердження, що ми на правильному шляху, що нас таки багато. І ми відчували подив, пошану, вдячність і любов до цих наших старших друзів по зброй.

Роблячи повищу дигресію, я мав увесь час на думці саме нашого забутнього інж. Михайла Кравцева, нашого дорогого Сен'йора. Як нині бачу його достойну постаті в ряді в'язнів Берези Картузької на збирці в липневі дні 1934 року, перед скаженіючими поліцаями з міцними гумо-

вими дубинками в руках. Від перших днів нашого перебування в Березі Картузькій, у таборі діяв таємний провід групи українських політичних в'язнів і мені здається, що інж. Михайло Кравців входив у його склад поруч Романа Шухевича, Володимира Янєва, Дмитра Грицая й інших.

У ті перші дні й тижні – нас намагалися биттям і муштрами примусити говорити до "влади" виключно по-польськи, чому ми вперше спротивлялися. І ось, під час праці при поширюванні й передбудові шосе чи при регулюванні болотнистої річки Кречету недалеко розвалин монастиря ченців катузів, наш дорогий Покійний, що як інженер-землемір за фахом був призначений робити необхідні поміри на трасі, голосно, немов визиваюче, гук по-українському до розставлених уздовж лінії в'язнів вказівки, куди пресути лінізу, чи де забити кілок. І на диво, поліцай довгий час не наважувалися спинити його в тому чи карати на місці. Для багатьох слідов (бо не всі привезені до Берези українці були з табору націоналістів), для тих, які вже хиталися у своїй настанові, цей приклад сміливости й зневаги до ворога був не абиякою лекцією й моральною підтримкою.

Пізньою осінньою порою, коли я перебував ще з кількома друзями у т.зв. "шпитальній кімнаті" в гарячці внаслідок важкої простуди, інж. Михайло Кравців, – як це недавно пригадав наш друг з Берези Іван Бойко, – дав ще один приклад і доказ своєї незвичайної відваги і високого почуття людської гідності, запротестувавши проти знищання дижурного поліцая над знеможеними внаслідок постійного недоіднання в'язнями при т.зв. ранній "руханці". – Але був я припадково свідком, як 11 листопада в день польського державного свята, коли всі інші поліцай відпочивали дижурний поліцай-садист Францішек Маковський, здорово собі підпивши, викликав з арештантської кімнати інж. Михайла Кравцева на коридор і почав бити його немилосердно гумовою палицею по руках і голові, з розмислом цілячи в очі, і вже по перших ударах розбив йому окуляри. При цьому лаявся найпоганішими вуличними словами, погрожуючи знищити його як "головного бунтаря" в українській групі. Того ж дня Марковський скатував багатьох інших друзів, на яких "мав око", в тім Володимира Янєва, д-ра В. Горбового, Івана Бойка та інших.

Звільнено інж. Кравцева з Берези Картузької з більшою групою (ок. 65 осіб) 20 грудня 1934 року, і я можу запевнити, що оставші в таборі на дальші важкі місяці його молодші друзі недолі були більше задоволені з його звільнення, ніж коли б їх самих у той день випущено на волю.

На цьому я закінчив би свій спогад про покійного інж. Михайла Кравцева.

* * *

Ше хочу присвятити кілька слів світлій пам'яті пані Меланії, а саме згадці про нашу першу зустріч у житті. Це було мабуть на початку серпня 1943 року. Я працював тоді вже майже півтора року в підпіллі і якраз дістав наказ переїхати з групою, призначеною до обслуги підпільної радіостанції УПА, з-під Львова у Карпати. У згаданій радіовисильні, відомій під криптонімом "Афродита", мав працювати сл. п. Ярослав Старух-Стяг, белгієць Альберт Газенбрюкс-Західній і я. З ними я зустрінувся вже на місці, пізніше, – зі Старухом у вересні, а з Газенбрюксом у грудні 1943 року.

Ми їхали тільки ночами, двома підводами, навантаженими різною апаратурою й записаними матеріалами, під охороною збройної ескорти. По дорож тривала сім або вісім днів чи радше ночей. На передостанньому етапі ми спинилися на днівянині в селі Розгірче, недалеко Синевідська, на приходстві в о. Дацишина, який у всьому допомагав українському збройному підпіллю. На приходстві в той час перебувала пані Меланія Кравців з обидвома доньками – Мартю і Дарією. Правду кажучи, ми мали зупинитися в іншому місці, яких 20 км дальше, але через різні пригоди

в дорозі не вспіли доїхати вночі на місце. А їхати далі під час дня було зайвим риском з уваги на цінний вантаж і небезпеку зустрічі на шосе з німецькою патрулею. Ми пересиділи цей день у закритій кімнаті, стараючись не показуватися нікому на очі, бо саме того дня приходили ввесь час до о. пароха його парафіяни, щоб виповнювати якісь анкети. Але крізь вікно ми бачили на подвір'ї три жінки, які йшли в напрямі лісу. Тоді й ми дізналися, хто це був, але на тому й закінчилася тодішня наша зустріч і знайомство. Щойно згодом я усвідомив собі, на яку небезпеку наразив тоді провідник нашої групи як самого священика, так і родину інж. Михайла Кравцева, який у той час карався вже в німецькому кацеті.

З бігом літ я призабув про цю подію, аж нагадала мені про це не-сподівано, в Торонті, по 12 роках, сама пані Меланія, вписавши в призначенному мені примірнику її твору "Дорога" таку дедикацію:

"Дорогому другові В. Макареві – на спогад Розгірча, в якому ми вперше зустрілись. Меланія Кравців, Торонто, 17.8.1955 р."

Зберігаю ї цю книжку з великою вдячністю в числі дорогих мені пам'яток.

Нехай цей мій спогад буде скромною китицею квітів на могилах дорогих незабутніх для нас усіх – наших Друзів-Сеньйорів спільної праці, терпіння і змагань – світлої пам'яті МИХАЙЛА і МЕЛАНІЇ КРАВЦЕВИХ.

Торонто, 6.X.1974

"Гомін України" – 19.XI.1974

Ярослав Рак

СЕНЬЙОР ПРИНЦІПІЯЛІСТ СЕРЕД МОЛОДІ

З бл. п. інж. Михайлом Кравцевом я зустрінувся вперше восени 1922 року, переїхавши з батьками до Стрия. Саме тоді відбувалися перші вибори до польського сейму і УВО вела акцію, щоб бойкотувати ці вибори, бо доля українських земель, окупованих Польщею, ще не була вирішена.

Щоб цю акцію стимати, польська адміністрація замикала до в'язниць дуже багато українців. Між іншими, тоді заарештовано старенько-го залізничника Середницького, батька проживаючої тепер у Торонті пані Мудрикової. Тоді п-і Мудрикова, будучи ще ученицею учительської семінарії, зголосилася до прокурора в заміну за хворого батька. Це викликало зрушення серед громадянства Стрия. На вулиці Трибунальській, на яку виходили вікна в'язниці, кожного пополудня й ввечері збиралося багато молоді, яка таким способом демонструвала свою симпатію до героїчного вчинку молодої семінаристки.

А при вулиці Трибунальській мешкав і мав своє бюро бл. п. інж. Михайло Кравців. І ось одного пополудня, коли я в товаристві моїх шкільних товаришів хотів пройти Трибунальською, поліційна стійка не хотіла пропускати людей, щоб не допустити до демонстрації.

Коли нас зібралася трохи більша юрба, надійшов якийсь поставний пан і, не зважаючи на інтервенцію поліції, вилаяв поліціаїв по-українськи та майже силово пройшов біля стійки й увійшов до сусідньої кам'яниці. Цей вчинок вплинув дуже будуючо, а навіть бундючно на нас – молодих гімназистів, і ми почали гостріше протиставлятися поліції. Стійкові були змушені покликати допомогу, яка розігнала нас. Тоді ж і довідався я від своїх товаришів, що тим відважним паном, що дав нам добрий приклад, був інж. Михайло Кравців і відтоді запам'ятав його дуже добре.

У роках 1923-25 почалася в українській громаді досить сильна опозиція проти продовживання боротьби за український університет, пов'язаної з бойкотом польських високих шкіл. У той же час українізація радянської України почала притягати увагу й зацікавлення молоді та старших. Ті обі проблеми українська громада дуже жваво передискутувувала та влаштовувала різного роду анкети, зібрання й віча. Михайло Кравців, дуже часто єдиний з-поміж бесідників, заступав чисто націоналістичну лінію, за якою йшла вже тоді частина УВО та більшість молоді. Його безкомпромісна принципова лінія імпонувала й притягала молодь, і так він став орієнтиром для молодого покоління та сильною підпоровою для увістів (членів УВО), які на таких прилюдних імпрезах - з конспіративних мотивів - мало говорили. У тому часі, після втечі за кордон Нагорняка та Улицького, польська поліція вже наступала увістам на п'яти.

Чи інж. Михайло Кравців належав до Української Військової Організації (УВО), ні один з живучих ще увістів не може дати відповіді. Усі вони признають, що він обстоював перед громадою лінію правого крила УВО і дуже облегчував тій нашій бойовій організації її завдання.

Інж. Михайла Кравцева кілька разів заарештовували і перебував він по кілька місяців у в'язниці, але з браку доказів вини його звільнювали.

Молодих він притягав своєю безкомпромісною принциповістю. І так - Степан Охримович, провідний націоналістичний діяч, і Олекса Гасин, відомий пізніше шеф Головного штабу УПА, що загинув 31 січня 1949 року у Львові, - дуже часто перебували в гостинному домі панства Кравцевих. А Зенко Коссак довгий час переховувався в них та підліковувався під опікою бл. п. пані Меланії Кравців.

Ця безкомпромісність інж. Кравцева просто шокувала його співв'язнів у німецькому концентраційному таборі в Авшвіці. Він, будучи вже в доволі заавансованому віці, і в такому "мліні смерті", де німці вимордували 5 мільйонів людей, відкінув з обуренням та визиваючим супротивом способом пропозицію співпраці з німцями за ціну звільнення з Авшвіць.

Таким був і залишиться в нашій пам'яті інж. Михайло Кравців.

(Відчитано на Поминальних сходинах у Торонто 6.X.1974 р.).

СПРОСТУВАННЯ

Прочитавши в "Квітучих Берегах" спогади п.Петра Блищака п.н."Боючі спогади", де він згадує про "...легке поранення дочки Щербана", хочу спростувати, що це був син а не дочка. - Бомба убила Щербанів у склоні, а їхнього сина викинув воздух, при тім поточковав йому ноги. Лікарі і медсестри дбайливо опікувалися ним, ратували, бо то було "польське десцико". Дружина Щербана була полька, нетомість всі українські діти включно з меню донею, були в халюгіднім положенні. Моя доня лежала у тій самій кімнаті стрижівського лінітала, що і син Щербанів. Погані наслідки недбалого лікування зламаної ноги /блізько хребта/ і поранення цілого тіла німецькою бомбою 10 вересня 1939 р. залишилися і по сьогодні у мені доні. - І моя права рука зломана того ж дня в калікою. Це лише частина болючих споминів, що довелося і мені пережити 1939 р. в Стрию.

Ольга Коцюба.

М. Гарасимів

ЧЕРВОНОМУ
БРАТІВІ
Мого
ЧОЛОСІКА

Дорогий Юрку ! Чи Ти пем'ятаєш
найдорожче місто в світі, наш Стрий?

Рік 1914 ? Від реннього дитинства
ми переживали свідомість, що живемо
на передодні нових подій і перед о-
чима нашими творилася історія . -

Стрий здів іспит тим, що доріс до завдань, які в мріях мережилися
перед ним. Інтелігенція враз з патріотичним міщенством взялася до
праці. Австрія погодилася на створення "Легіону" з більшою кількістю
добровольців.

В стрилю зібралося більше 10-ти тисяч молоді, а нею керували Твої
два старші брати - Олекса і Богдан. У липні і серпні канцелярія Тво-
їого батька д-р Антона Гарасимова замінилася, якби на Генеральний
Штаб і всі письма, доручення, були в його руках. Добре пригадую собі
людей, що для них справа поменшення числа добровольців викликала об-
урення, невдоволення, і сила 2-х тисяч УСС-ів вказела, що Австрія
сама здискредитувала себе.

Панове: д-р Є.Калитовський, проф.Колодницький, дир.Е.Павлюк, Трух,
Рогульський і ін., притищували патріотичний спалах молоді. Вона вже-
ко переживала, що не завершиться їхня мрія і не вони підниметимуть
"Червону Калину". Д-р А.Гарасимів провадив транспорт на Мадярщину а
Тебе Юрку, Данко викинув із поїзду, бо ж Ти ще був не заприсягений
та й малолітній. Але по якомусь часі і Ти вже воював у рядах УСС-ів.
Пережив Листопадовий Зрив, був в Україні, боровся в підпільних орга-
нізаціях. А як взвивали срібні сурми до Української Дивізії "Галичина",
- Тебе і тут не бракло.

Юрій Гарасимів
УСС - 1918 р.

Ти наш Найдорожчий Учаснику Військових Змагань, за краще завтра України.

Розійшлася з Тобою, але не вірила, що Ти можеш відійти від нас без прощання, ми були певні на нашу ще зустріч. Думали, що Ти походиш собі по Кергунксоні, гірське повітря поверне Тобі здоров'я і Ти як відроджений вернешся. А тут, як грім з ясного неба - відомість з Торонта, що помер наш Дорогий Юрко, наймолодший з 4-х Гарасимовичів.

За Твоє шляхотне серце, хрустальний характер, за Твою вдачу розвеселяти всіх, Ти ніколи не відійде від нас. Залишаєшся в нашій пам'яті, в наших серцях і в наших щоденних молитвах назавжди. -

Братова Марія

☆ ☆

«Оуй Іванулерса

Відлішакої Сірум Шнуком

Маліс наша стрийська громада на еміграції, бо відходять на вічний спочинок одиниці, які були активні та відомі в нашім громадськім житті Стрия.

У липні ц. р. помер у Торонті бл. п. Юрій Гарасимів, колишній підхорунжий УСС, старшина 1-ої Української Дивізії, купець та член стрийських товаристств.

Родина Гарасимів була знана не лише в Стрию та околиці, але й поза межами повіту. Батько Юрія меценас Антін Гарасимів був один з кращих правників міста Стрия, добрий оборонець не тільки в цивільних, але також і в карних справах, та славний як оборонець у наших політичних процесах. Наша громада шанувала меценаса за його активну участь у культурному й економічному житті повіту. Працюючи під рукою Є. Олесьницького, був співтворцем товариств "Сільський Господар" і "Маслосоюз" та співорганізатором сільсько-господарської виставки в Стрию в 1909 р.

У родині Гарасимів було чотири сини: Олекса, Богдан, Роман та Юрій. Олекса і Богдан були знані як добри змагуни в легкій атлетиці та в дужанні. 1914 року обидва вступили в ряди УСС, а малолітній тоді Юрій зголосився щойно в 1916 році.

По першій світовій війні настали важкі економічні та політичні відносини під Польщею. У тих обставинах покійний Юрій мусів покинути думку про університетські студії і працювати в ремеслі. Він вибрав м'ясарський фах. По роках навчання та практики у варстаті Михайла Пиця, оснував свій варстат та дві крамниці для продажу виробів. Був одружений з вдовою Височанською.

У другій світовій війні став старшиною 1-ої Української Дивізії, а по війні виїхав з родиною до Канади. Оселився в Монреалі та став працювати як звичайний робітник. Коли померла його дружина, жив самітно, щойно минулого року переїхав до Торонта та жив у будинку для старших ім. Івана Франка, де й закінчив свій життєвий шлях.

Меценас Антін Гарасимів помер 1943 року в Стрию. Чотири сини померли на еміграції: Олекса в Австрії, Богдан і Роман у ЗСА, а Юрій у Канаді. З ним зійшов у могилу останній з родини стрийських Гарасимовичів. Оця коротка згадка хай буде за китицю квітів на могилу бл. п. Гарасимович.

☆

СЕАН ФОУЖМАРУК

ЧІЛІБ ДУБ

/Пам'яті Проф. Тадея Залеського/

Переживаемо одну з найбільших хуртовин у нашій історії, тому один за одним валиться великі дуби. Не хочеться вірити, що й цей дуб уже впав; дуб, що понад 90 років міцно стояв, що стільки буревіїв і громовиць перестояв і другим наказував триматися. Довкруги в борі гнулися верби й стрункі тополі, ламалася ліщина, а він таки цупко тримався землі й не давався. Його туге галузязь довго опиралося на тискою хуртовини. Радував велетень-красунь довкілля, давав пристановище співучим птахам, звеселяв очі прохожих своєю розкішною зеленню, мило і приємно й затишно було нам усім у його тіні. А рік він довго-довго, нарахували йому майже сотню років.

Але нічого на землі немає вічного. Прийшов ще один буревій і могутній дуб упав. Мусів упасти, бо був пересаджений на чужу землю, а чужа земля че те, що рідна; не давала йому соків рідного ґрунту. І дуб упав...^{..}

І настала глибока тиша, і потряс нами глибокий жаль. І кожен із нас, його друзів і співтоваришів праці подумав, що вже й нам прийдеться незабаром відійти. Бо коли звалило сильного, майже столітнього дуба, то яке тоді дерево зможе встояти серед нинішньої хуртовини?

Повалило тяжке лихоліття одного з найміцніших дубів, сл.п. проф. Тадея Залеського. Він саме належав до тих, що не гнуться, а під непереможним ударом падуть. Во верби гнуться, а дуби падають.

І знову в рядах "Старої Войни" залипотів зловісними крилами янгол смерти. Тим разом відійшов від нас у Вічність заслужений педагог і громадянин Стрия. Вранці 10 січня 1976, року українське громадянство на еміграції понесло чергову велику втрату. В місті Трентоні перестало битись його серце на 93-ому році праведного і трудолюбивого життя. Відробивши з наддатком пайку роботи, яку призначиле йому доля, помер на американській землі загально відомий і заслужений педагог і громадський діяч, що належав до найактивніших одиниць старого покоління. Замовкло на скітальніні для України велике і шляхетне серце. Довгі роки билося воно без уговку, раділо радощами народу та боліло його болями. Вдень і вночі невимовна туга сідала ржою на те серце і гризла його.

Народився 30 серпня 1883 року у Тростянці Малому біля Золочева, де його батько Степан був учителем. Мати Людмила походила з роду Глевичів. Гімназію закінчив у червні 1903 р. в Золочеві, а у Львівському університеті студіював україністику і класичну філологію. Батько помер рано, тому нелегко було синові пробиватися крізь життя і здобувати вищу освіту. Щоб роздобути гроші на вчительський іспит, приневолений був заробляти бюровою працею та виїхати після 4-х років студій на село працювати домашнім інструктором. У 1924 р. одружився з учителькою Марією Шанковською та мав двоє дітей: сина Всеволода, який загинув у рядах УПА, і дочку Ларису, що працює викладачем української мови в американському університеті.

Закінчивши в 1909 р. університет, пішов Покійник на посаду вчителя української мови в семінарії в Заліщиках. Повен енергії та охоти до праці, з успіхом поборював усі труднощі, з якими зустрічався в тій школі. Як пише В.Верига в книжці "Там,де Дністер круто в'ється" /"Срібна Сурма", Торонто, 1974/, становище проф. Залеського в тій школі

було дуже важке як україніста, бо його попередники привчили бути полякам, учнів і вчителів, легковажити українську мову. В Заліщиках був він теж настоителем хлоп'ячого гуртожитка. Своєю працею і тактовною поведінкою здобув собі призначення учителів і громадянства, а загальну пошану серед учнів не тільки українців, але теж поляків і хідців.

В 1913 р. переїхов Покійник до самбірської гімназії, залишаючи по собі цириль халь серед громадян Заліщицьк. У жовтні 1920 р. призначено його вчителем у трактіческих відділів гімназії в Стрию, в 1921-1925 рр. був теж директором приватної жіночої семінарії "Рідної Школи", а пізніше вчителем. Не переставав піклуватися "Рідної Школою" й пізніше як член управи РШ і видловий Укр.Бурси. В Стрию вчителював аж до нашого великого ісходу з Рідної Землі. За большевицької влади вчив у СШ ч.11, за німців був спершу інспектором школ, а потім учителем гімназії. Інвазію царської армії в час I-шої світової війни перебув у Відні, де вчив на семінарійних курсах. Уладок Австрії і проголошення Української Держави застали його в Самборі. Коли поляки займали "нечасну" Галичину, був арештований і сидів 7 місяців у концлагері.

Коли літом 1944 р. червона навала зближалася до Стрия, покинув Покійник з дружиною і дочкою Рідину Землю та пішов на скітальщину. Якийсь час працював в Австрії при залізниці, а як скінчилася війна, жив у таборі в Німеччині, в Авгсбурзі і Новому Ульмі.

Проф. Залеський не замікається ніколи у шкільних мурах, але займається теж багато громадською роботою. Належав до всіх майже стрийських товариств, а в деяких був головою або членом управи. Від 1926 року був головою філії "Учительська Громада". Багато часу і праці присвячував для стрийських міщан, як довголітній член "Бесіди" і невтомний прелегент. З вдачності "Бесіде" іменувала його своїм почесним членом. - Завжди виявляв багато арозуміння для збереження пам'яті нашого минулого, тому став одним із основників музею "Верховина" в Стрию. Брав теж участь у праці гуманітерійних і філянтропійних установ та був заступником голови в "Сирітському Захисті".

Був у Стрию просто традиційним промовцем і прелегентом. Майже ніяка імпреза не обійшлася без нього. Бачили його як гостя, доповідача чи пропагатора музеїзму, також стрийські села.

З Німеччини виїхав Покійник до Канади і довгі роки жив у Торонто, де також включився у суспільну працю, особливо як член Об'єднання Українських Педагогів Канади. В 1971 р. переїхав до ЗСА і жив у Трентоні.

В Покійника було сильно розвинене почуття обов'язку. Прикладом своєї солідності й невисипутої праці виховував своїх учнів. Для нас, молодших учителів, був зразком у виховній і громадській праці. І хоч інколи люди злої волі немагаються обезпінити звання і значення вчителя, то наперекір їм, такі вчителі, як сл.п. Т. Залеський, є доказом, що ім'я вчителя було, є і залишиться в пошані в кожній суспільності, яка себе шанує.

Мене ж особисто лучила з Покійником завжди сердечна дружба. Тому, як тільки розбрелися по світі, я передовсім старався віднайти загубленого Друга, щоб відновити з ним перервані зв'язки. Покійник дуже часто писав до мене, ділився з мною постійно своїми радощами й горем. Обдаровував мене від 1928 р. своєю дорогоцінною пріязні. Це була якась незрима, сердечна опіка. Тому мені особливо невимовно важко й болюче прощати назавжди Покійника. Хоч смерть сприймасмо як неминучу конечність і самозрозумілий закон природи, то все ж, коли прийде час і один із нас відходить, коли приходиться писати про нього останню вістку, тоді задрижить рука, душу огортає печаль і серце здавлює біль.

Дорогий Друже! Хай пам'ять про Тебе залишиться між нами всіма завжди, а Всешишній хай дасть Тобі заслужену нагороду на тому світі!

Світанок

Ліка літошану
Дорогим - I
*

В пам'ять моєї Найдорожчої Сестри
бл. п. АНАСТАСІЇ МАЗЯК,
яка відійшла від нас у Вічність
29. травня 1975 р.,
складаю 25 дол. на Видавничий Фонд
"Квітучих Берегів" -

Катря Вальчук
Нью Йорк

Ненадійно відійшла Ти в далеку дорогу,
Залишаючи усіх нас у важкому горю.
Хоч життя Ти так любила, людям помогала,
Залишила все на світі - тільки жаль остався.
Ще важче, коли згадаю, як Ти відходила,
Ніхто Тебе не рятував, хоч про це просила.
І без помочі була Ти, коли умирала -
Залишив Тебе і той, кому довіряла.
І хоч важко нам без Тебе, долю не скорити,
Ти не мала вмерти, Ти ще мала жити !

Сестра Катря.

Нехай мій скромний 25-ти доляровий вклад на Видавничий Фонд "Квітучих Берегів", буде повсякчасним - невянучим вінком на свіжку могилу Дорогої - Незабутньої кузинки АНАСТАСІЇ МАЗЯК.. -

Іван Лучечко.

В пам'ять нашого Найдорожчого Батька сл.п. ВАСИЛЯ ГУПАЛОВСЬКОГО складаємо на Альманах Стрийчини
доньки: Евстахія Міляніч з чоловіком Атанасом дол. 25.-
Марія Овчинник " 50.-

Рівночасно просимо всіх, що зложили нам безпосередньо слова співчуття та всіх, що в пам'ять Покійного зложили пожертви на Альманах Стрийчини - прийміти шире Спасибіг від нас за їхню увагу.

Е. і А. Міляніч
Марія Овчинник

На пошану Дорогим - II

С.І. Марія Ментус

з дому Врублевська, нар. 12 квітня 1908 р.
у селі Розгірче пов. Стрий. Відійшла у Віч-
ність 29 жовтня 1974 р. у Вінніпегу, Канада.

Замість квітів на могилу бл. п. МАРИЇ
Стриянині Вінніпегу у жалібній збирці зложили
на "Альманах Стрийщини" 140.00 дол.
на "Квітучі Береги" 22.00 дол.

100.00 дол. С. і М. Янківські; по 10.00 дол.:
Федір Ментус, А. Вукелік, Н. і Е. Оброца; по
5.00 дол. М. Біраковський; по 3.00 дол.: Т. Ді-
лай, О. Фущак; по 2.00 дол.: Н. Найдя, Н. Чер-
кун, С. Дармоїд, А. Голинська, Л. Голубович,
М. Петрук, М. Хар, С. Іванців, І. Бойчак; по 1
дол: о. Р. Кисілевський, М. Підмурна, О. Ошан-
ський. —

—***—

У ВІНОК ВІЧНОСТИ вплітають нев'янучі квіти формою
пожертв на "Альманах Стрийщини" як пошану Дорогим Рідним, Близьким
і Знайомим:

В пам'ять св. п. АНДРІЯ НЕГОВИЧА зложили 10.00 дол. Мико-
ла і Анна Тимків.

Замість квітів на могилу св. п. ВОЛОДИМИРА ДАРМОХВАЛА дол.
10.00 зложив Юрій Гарасимів.

В пам'ять покійного МИХАЙЛА ПОТОЧНЯКА 5.00 дол. зложила
Володимира Падох.

В пам'ять покійного ВАСИЛЯ СЬОКАЛА 50.00 дол. зложили Ос-
тап і Ольга Бойчук.

Замість квітів на могилу св. п. ОСИПА ДИБИ зложили:

по 50.00 дол.: О. і О. Бойчук, В. і В. Сумків, Н. Угера;
по 25.00 дол.: Володимир Ерденбергер, І. і М. Галій, Я. і
І. Падех, Ю. Осінчук, М. і С. Салдан;
по 20.00 дол.: В. і Б. Гнатів, М. Дикун, Р. Іваницький, М. і
В. Кавка, В. і С. Кравців, І. Кефор, М. Лю-
бецька, А. Лихович, Ю. і Х. Навроцькі, Я. і
Н. Пастушенко, І. Ю. Пізнюк, П. і Е. Покінсь-
кі, Р. і Г. Поритко, О. Секора, Л. і С. Штін-
да, Т. і С. Лешко;

по 15.00 дол.: А. і Е. Мілянич, О. і О. Раковські;

по 10.00 дол.: О.і М .Бандера, Я.і Д.Бойдуник,Р.і О.Га-
єтські, І.і Е.Держко, А.Зискінд, О.Кач -
марська, Я.і І.Клим, С.Мішкевич, Н.Н. ,
В.Падох, Р.Погорецький, Н.Попель, М.і О.
Площанські, Р.і Е.Рогожа, Н.Самокіш, Р.і
К.Скоробогаті, М.Сроковська, О.і І. Суж-
ків, Е.Тріска, М.і А.Тимків, Ю.і Е. Хар-
ченко, М.і В.Ценко, Я.і І.Щербанюк;
по 5.00 дол.: М.Гомовський, В.і І.Медвіль, О.і М. Сте-
фенишин.

Замість квітів на могилу св.п. ІВАНА КРИНИЦЬКОГО зложили:

по 25.00 дол.: В.Ерденбергер, І.Ю.Лизнюк, Я.і Я.Рубель,
по 20.00 дол.: Й.Галандюк, Я.і І.Падох, Р.Петріна, С. і
М.Салдан, А.і М.Сумик, В.і В.Сужків, Л.і
С.Штинда;

по 15.00 дол.: О. і В.Савчинські;

по 10.00 дол.: Я.Абрамчук, Д.Бакевич-Шуковський, Л. Ба-
ранська, М.і М.Вовкудак, В.і К.Вальчук ,
С.Диба, І.і М.Галій, Б.Гаврилишин, В.і Б.
Гнатківські, Ю.і І.Гомовські, родина-Ко-
кольські, М.Мусійчук, Я.і І.Клим, А.і Е.
Мілянич, Ю.і Х.Невроцькі, В.і А.Натіна ,
В.Падох, В.і М.Палідвор, Я.і Д.Рек, Н.По-
пель, Л.і О.Раковські, Г.Рудницький, Оль-
га Смородська, М.Сроковська, М.і А.Тим-
ків, Н.Угера, П.і С.Ушак, О.Федорика, В.і
О.Форостина, І.Шох, Г.Яремко, Б. Комар -
ницький;

по 5.00 дол.: М.Баранецький, М.Гомовський, О.Грубський,
О.Качмарська, Д.Франкен.

Замість квітів на могилу св.п.ВСЕВОЛОДА ФОРОСТИНИ зложили:

95.00 дол. - О.Форостина /:із листи пожертв друзів і
приятелів Покійного:/,
по 10.00 дол.: В.Тер-Карапет'ян, І.Ю.Лизнюк, Е. Янсен ,
Я. і Б. Терлецькі;
5.00 дол. - О. і В. Савчинські.

Замість квітів на могилу св.п.КАТЕРИНИ з МАРКУСІВ ВОЙТОВИЧ,
зложила:

25.00 дол. - І.Ю. Лизнюк.

*

В другу річницю болючої смерті моого Дорогого Буйка,
стрийчина МАКСА ГОРОВІЦА, замість квітів на могилу,
складаю на "Альманах Стрийчинин" 50.00 долярів.-

Оксана Борушенко
/доночка Івонки із Середницьких
Куритиба - Бразилія і Павла Борушенка/ .

В пам'ять св.п.ЮРІЯ ГАРАСИМОВА, як нез'янучий
вінськ хвітів, на Альманах Стрийщини зложили:

Гарасимів Марія	25.00	дол
Станків Михайлична і Осип	25.00	"
Гарасимів Ярослава з родиною	25.00	"
Дармограй Любі і Ярослав	25.00	"
Руці Рома і Тоні з мамою Дарією Чижик	25.00	"
Бандера Осип і Марія	15.00	"

ЖЕНОМ

ЗГАДКИ ПРО НАШ ЖУРНАЛ "КВІТУЧІ БЕРЕГИ".

1/ Д-р Олександер Фединський у 18-ому числі "БІБЛІОГРАФІЧНОГО ПОКАЗНИКА УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ ПОЗА Межами України" /Річник VII-IX за рр. 1972 - 1974/, вид. у Клівленді 1975 р., на 16-тій сторінці під поряд. числом 78 подає: "Квітучі Береги" - сторінки зв'язку бувших громадян Стрийщини /Долина, Болехів, Сколе, Стрий, Журавно Миколаїв н/Дн./ видав Комітет Стрийщини. Появляються неперіодично. Нью Йорк. Ред. і адм.: Остап Савчинський, 110 Берри вулиця, Бруклін, Н.Й., 11211 -

2/ У журналі господарсько-кооперативної і громадської думки "НАШ СВІТ", що появляється у Нью Йорку. Рік ХVIII /ХХIII/ ч.2 Квітень 1975 на стор.12, у рубриці "З нових книжок і журналів" під наголовком "Квітучі Береги", читаємо: У квітні 1974 р. вийшло в Нью Йорку чотирнадцяте число друкованого офсетом на 104 сторінки неперіодичного журналу "Квітучі Береги", що є "сторінками зв'язку бувших громадян Стрийщини". Редактує той змістовний журнал п.О. Савчинський, а видав Комітет Стрийщини".

Різноманітний матеріал складається переважно зі спогадів і інформації про діяльність цього комітету, який ставить своїм завданням підтримувати взаємний духовий зв'язок поміж стриянами, насвітлювати для історії визначних його людей і плекати серед молоді сантимент до землі своїх батьків.

У 14-му числі "Квітучих Берегів" не тільки колишні мешканці Стрийщини, але й широкий читач знайде, серед інших, матеріали В. Грицина та О. Савчинського, присвячені недавно померлому знаному громадському діячеві В. Дармохвалові, статтю Ю. Гарасимова з нагоди 60-ліття Стрийських УСС'їв, історичний нарис В. Андрушка про панщину в Галичині, Розалії Рошко "Переїжджаємо кудись у незнане", Петра Блищака "Верховина, Рідний Краї", зібрані на Стрийщині приповідки та прислів'я, серед яких зустрічамо ще ніде не друковані, та ще з десяток статей.

Редакція широко звітує про ІУ З'їзд Стрийщини і про підготову присвяченого цьому краєзвії Альманаху. Кілька сторінок в журналі приділено визначним стриянам, що відійшли у вічність.

В.Д.

.

Як бачимо, наш журнал "Квітучі Береги" крім колишніх горожан Стрийщини читають ще й інші сусіди.

Можливо ми ростемо !

Ред.

Діяческо судимо післяво з Рівнено. Привітавши І Знакомими, що дія 15-го листопада 1973 р. по відміні буде, відійшов у Вічність на 85-му році життя.
наш Найдорожчий МУЖ, БАГІКІО ДЕДУШКО

бл. п.

ІВАН КОРАБ-КРИНИЦЬКИЙ

б. професор гівнодії в Стріле.

ПАРАСЛАСЬ буде відправлена в суботу та в неділю, 16 та 16-го листопада, в год. 7:30 веч. в похоронному агентстві Н. Ярема, 129 Східна 7-ма вул. в Но Порку, Н. П.

ІНОХРОН відбудеться в п'ятницю, 17-го листопада 1973 р. в год. 9-10 ранку з п'ятою ж замісткою до церкви св. Юра в Но Порку, відтак на Український цвинтар в Баніві Бруку, Н. І.

Горем пребуде:

дружина — СТРІФАНІЯ
син — БОРІС і дружина ЛІДІЯ
внуки — БОРІС і ГЕОРГІЯ
сестрика — НАТАЛІЯ САС-ІВІРІСКА
з чоловіком дядро АЛЕКСАНДР
погрек — ЯНОСЛАВ ЗВОРІСКИЙ
чичикний брат — інж. ВЛІДОН КОМАНОВСКИЙ
з дружиною СТЕРІАНІЮ
тітка — ОСІДЛІСЬКА — ЗІРІСЛАВА ІЩУТРА з мужем
ФЕДІРОМ
старша сестра — ПАМІЛЯ АРІНІЦЬКА з мужем
ВІЛІОМ
Більша і дальша Родина

Діяческо судимо післяво з Рівнено. Привітавши І Знакомими, що дія 3-го червня 1973 р. по відміні, відійшов у Вічність у Но Порку, на 75-му році життя.
наш Найдорожчий БАГІКІО, БАГАТ, ВІЧКО, ДЕДУШКО і ШВАГЕР

бл. п.

ЯРОСЛАВ ЯВОРСЬКИЙ

ТАНАХІЦДА буде відправлена в п'ятницю, 6-го червня п. р. в год. 8-ї веч. в похоронному агентстві Н. Ярема, 129 Східна 7-ма вул. в Но Порку, Н. П.

ІНОХРОН відбудеться в суботу, 7-го червня 1973 р. в год. 9-10 ранку з п'ятою ж замісткою до церкви св. Юра в Но Порку, відтак на цвинтар Vale of Seaven, Westchester,N.Y.

Горем пребуде:

дона — МАРУСЯ з мужем ГІРІК
сестра — СТЕФА КРІПІНІЦЬКА
сестричко — д-р БОРІС КРІПІНІЦЬКА з чоловіком Ільєю
сестрика — ЯРОСЛАВА ЙОРШІК-БОЛІБУНІК в Україні
погрек — інж. ДМИТРО БІЛКЕВІЧ
4-нучка

та Більша і дальша Родина

КОМІТЕТ СТРИПІЦІЇ
в глибокій смутку поховання
Левників І. Українське Громадянство,
що дія 25-го листопада 1973 р. по відміні увіковіння в Базі

СЛ. Н. д-р мед. ЮРІЙ ХИРІССЬКИЙ

ПАРАСЛАСЬ службовим і п'ятницю, 28-го листопада 1973 р. в год. 7:30 веч. в похоронному агентстві Н. Ярема, 129 Східна 7-ма вул. в Но Порку, Н. П.

ІНОХРОН відбудеться в суботу, 1-го грудня 1973 р. в год. 8:30 ранку з п'ятою ж похоронною замісткою до церкви св. Юра в Но Порку, відтак на український цвинтар в Баніві Бруку, Н. І.

ЗМІСНА ПОМУ ПАМ'ЯТЬ!

КОМІТЕТ

В глибокому смутку поховання
Родину, фронтанців і відомих,
що в серпні 1973 р. по відміні, відійшли у Вічність
на 85-му році життя
ім. Немчук
МУЖ, БАГІКІО, БРАТ і СТРИПІКО

бл. п. міг'якран

ВСЕВОЛОД ФОРОСТИНА

нагроб. в с. Топорів, Зах. України.

ТАНАХІЦДА буде відправлена в суботу, 2-го серпня, в Івано-Франківську в неділю, 3-го серпня п. р. в похоронному агентстві Н. Ярема, 129 Східна 7-ма вул. в Но Порку, Н. П.

ІНОХРОН відбудеться в п'ятницю, 4-го серпня 1973 р. в год. 8-ї год. ранку, до церкви св. Миколая в Бруку, Н. І. відтак на цвинтар в Баніві Бруку, Н. І.

Замість хітів присутні зможуть поклонитися на фонд „Церква в Інтернеті“ та Стрипіці Альманах.

Горем пребуде:

дружина — ОЛЕНА
син — РОМАН
сестра — ЛАДІЯ БАРАНІСЬКА
з дітьми і пізунами
та більша і дальша Родина

У глибокій смутку поховання бояладка Стербінського
і Громадянства, що відміні, 26-го червня 1973 року
з умісн. години, місцем у Вічність,
закінч. працівники Стербік

бл. п.

ЮРІЙ ГАРАСИМОВ

б. старший Українських Очівників Стрілецькі і ГУД УГА.
ТАНАХІЦДА — учасник, 1-го листопада 1973 р. в год.
8-ї веч. в похоронному агентстві Кардиналів і Син в Торонто, Канада.

ІНОХРОН — в середу, 2-го листопада 1973 р. в год.
9-ї ранку з п'ятою ж похоронною замісткою до церкви Пресвятої
і Торонто, Канада.

ЗМІСНА ПОМУ ПАМ'ЯТЬ!

КОМІТЕТ СТРИПІЦІЇ

В пам'ять нашого Дорогого Брата, Стрипіка і Шапки ч

бл. п. Юрія Гарасимова

складсько 125,00 доларів
на Альманахи Стрипіції:

Марія ГАРАСИМОВА
Ярослава ГАРАСИМОВІ з родиною
Михайлівна і Осін СТАНІСЛАВ з родиною
Люба і Ярослав ДАРМОГРАЛ з дітьми
Рома і Томі РУНІ з мамою Дарію ЧИЖІКІ

В понеділок, 25-го листопада 1974 року, невадійно відійшов
на вічний віхочинок
наш Нафдоровчий БУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ

СЛ. п.

ОСІП ДИБА

народжений 14-го вересня 1912 р. в Стрию,
кузнец, пластиун сеніор, член Загону „Червона Калина”, член
Союзу Українських Кузарів і членом громадських установ.

ПАНАХИЛА в середу, 27-го листопада, о год. 7:30 веч. в похорон-
ному заведенні П. Яроши при 129 Схід 7-ма кул. в Нью Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН в п'ятницю, 29-го листопада 1974 р. о год. 9:30 ранку
з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра, а оттіль на Ук-
раїнський Цвинтар в Белл Ерку, Н. Й.

У глибокому спокуту:

дружина — СТЕФАНИЯ
дональса — ТАМАРА з чоловіком і донею
сестра — СТЕФАНИЯ ВОЛТИНОВСЬКА в Лондоні
післягер — НЕСТОР УТЕРА
Брати і Сестри в Україні
та близька і дальня родина в Україні й Америці

Задовіт кійка, просямо складати на видання „Альманах
Стрийців”, Пласт і Український Науковий Інститут
в Гарварді.

ПРЕЗІДІЯ І ПЛЕНУМ ЗАКОРДОННОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВІЗВОДИЛЬНОЇ РАДИ
відідоналють у глибокому спокуту, що дия 31-го липня 1974 року,
у Буюко Айрес улюблена у Богій на 63-му році життя

СВ. п. проф. д-р

БОГДАН ТАДЕЙ ГАЛАЙЧУК

учасник революційної боротьби українського народу у Другій світовій
війні; член Генерального секретаріату для закордонних справ Україн-
ської Головної Візволючої Ради в Україні і за кордоном, професор між-
народного права на Католицькому Університеті в Буенос Айресі, професор
Українського Вільного Університету, дійсний член УВАН, ІТНІ,
декан Відділу Українського Католицького Університету в Буенос Ай-
ресі, громадський діяч в Україні і за кордоном, автор ряду наукових
праць з міжнародного права, співробітник української і міжнародної
преси.

* * *

Діти та Родині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Вічна Пам'ять!

ПРЕЗІДІЯ ЗАКОРДОННОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВІЗВОДИЛЬНОЇ РАДИ

згадано у Другому 18-го листопада 1974 року.

ПАРАСТ ВІН — в губернії І в місті, 13 і 14-го листопада, о год. 12:00 веч. в по-
хоронному заведенні П. Яроши при 129 Схід 1-ма кул. в Нью Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН в п'ятницю, 17-го листопада 1974 року, о год. 9:45 ранку з того ж
погреба до церкви св. Юра в Нью Йорку, а потім на Український Цвинтар в
Белл Ерку, Н. Й.

Протяг місяця участь в похоронних обрядах.

Достойний Другач Він, в Студії імені 2-го Короля з Родиною,
згаданоє глибоке співчуття

КОМІТЕТ СТРИЙЩИНИ

ПРОФЕСОР ІВАН КРИНИЦЬКИЙ

згадано у Другому 18-го листопада 1974 року.

ПАРАСТ ВІН — в губернії І в місті, 13 і 14-го листопада, о год. 12:00 веч. в по-
хоронному заведенні П. Яроши при 129 Схід 1-ма кул. в Нью Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН в п'ятницю, 17-го листопада 1974 року, о год. 9:45 ранку з того ж
погреба до церкви св. Юра в Нью Йорку, а потім на Український Цвинтар в
Белл Ерку, Н. Й.

Протяг місяця участь в похоронних обрядах.

Достойний Другач Він, в Студії імені 2-го Короля з Родиною,
згаданоє глибоке співчуття

КОМІТЕТ СТРИЙЩИНИ

Жаші Струяшслі

Пожертви на вид. фонд "К.Б." виплачені в часі
від 23.червня 1974 р. до 1.грудня 1975 р. -

А М Е Р И К А

Вп.П.	дол.
Пізнюк І.Ірена	35.00
Соболь Теофіль	20.00
Бойчук Остап і Ольга	20.00
Ерденбергер Володимир	15.00
Петріна Роман	14.00
Дармохвал Ольга	10.00
Падох Ярослав	10.00
Кузів Іван	9.00
Нагорняк Олександер	8.00
Лаврович Роман	8.00
Криницька Стефанія	8.00
Бойдуник Ярослав	7.50
Коваль Дарія	7.00
Рудницький Гіеронім	6.00
Петріна Богдан	5.00
Александру Осипа	5.00
Корінець Микола	5.00
о.Муцичка Григорій	5.00
Дмитренко Василь	5.00
Осаківська Ольга	5.00
Козак Альфред	5.00
Галій Іван і Марія	5.00
Левицький Осип і Іванна	4.00
Косткин Сільвестер	3.00
Тимків Микола	3.00
Ничай Володимир	3.00
Буртишинська Дарія	3.00
Мазур Марія	3.00
Гловяк Зиновій	3.00
Томорук Олена	3.00
Держко Євстахій	3.00
Ушак Стефанія	3.00
Кавка Микола	3.00
Марусяк Осип	3.00
Клос Ірена	3.00
Швабек Микола	3.00
Скасків Олександер	3.00
Мельник Григорій	3.00
Раковська Люба	3.00
Васьків Марія	2.00
Коруд Василь	2.00
Коцюба Ольга	2.00
Скоробогатий Роман	2.00
Левицька Марія	2.00
Ярославшина ^н /С.Кікта/	2.00
Дикун Михайло	1.50
Левицький Іван	1.50
Цісик Євгенія	1.00
Дуб Марія	1.00
Данилович Софія	.50

К А Н А Д А

Вп.П.	дол.
Гарасимів Юрій	100.00
о.Кулак Степан	25.00
Барабаш Мир.і Марта	18.00
Бігус Богдан	8.00
Іванчук Юстин	3.00
Кунда Василь	3.00
Барабаш Григорій	2.50
Блицак Петро	2.00
Шаршаневич В.Мирон	2.00
Янківський С. і М.	20:00

*+ В пам'ять Дорогого Приятеля і То -
вариша із років спільної праці навчан-
ня і виховання української молоді у
стrijських школах, блаженної пам'яти
проф. ІВАНА КРИНИЦЬКОГО, жертвують
20.00 дол. на Видавничий Фонд "К.Б."
Іван і Леонтина Боднаруки

*+ В першу річницю смерті моєго Бать-
ка св.п. БОГДАНА МІШКЕВИЧА, пересилаю
на Прес.Фонд "К.Б.", улюблениго журна-
лу моєго Батька - дол.30.00.

син - Юрій Зенон Мішкевич

*+ Замість квітів на могилу блаженної
пам'яти ОСИПА ДИБИ складаю дол.5.00
на Пресовий Фонд "Квітучих Берегів".

Богдан Принда

*+ В пам'ять пропавшого у весній хур-
товині нашого Незабутнього Брата, бла-
женnoї пам'яти МИХАСЯ МАЛИНОВИЧА, скла-
даємо на Прес.Фонд "Квітучих Берегів":
Софія Данилович з мужем Іваном 15 дол.
Марія Васьків з мужем Осипом 25 дол.

Усім, яким важко серцю знепритом-
нити біль за втратою Дорогих Рідних,
чи Близьких, пересиласмо якнайгаря -
чімі вислови співчуття, та всім, що
помагають своїми пожертвами на Ви-
давничий Фонд "Квітучих Берегів" -
правдиво-шире спасибі. - Ред. і Адм.

С-С-С-С

стор.

1. Ред. "К.Б."	- Наталія з Озаркевичів Кобринська	3
2. Т.Мацьків	- Бойківські Карпати	5
3. А.Кігічак	- В травневі роковини боїв на Маківці	7
4. В.Ерденбергер	- Прогулка до Бубниц - 1923 р.	9
5. П.Мірчук	- Перший Курінь "Село-Пласту..."	15
6. Ю.Козак	- Приповідки і Прислів'я	17
7. М.Костке-Понятовський	- Мій клаптик Стрийщини	18
8. Ю.Мак	- Голосування за приєднання.... -	20
9. А.Кігічак	- Історія наших баталістичних змагань	23
10. В.Дмитренко	- Епізод	25
11. В.Андрushko	- Український Стрий	27
12. П.Блищак	- Ніким не переможена 5:0	29
13. Лепт	- Зенон Володимир Петеш	32
14. Ред. "К.Б."	- Лідія Райтерівська	34
15. Ред. "К.Б."	- Роксоляна Стасюк	35
16. С.Г.	- 50-ліття подружнього життя панства Стефанії і Петра Блищак у Монреалі	36
17. П.Блищак	- Поки житому - не зможу забути	39
18. П.Блищак	- Туга	40
19. В.Тер-Карапет'ян	- Вінчання	40
20. І.Пеленська	- До Комітету Стрийщини	41
21. Л.Штингца	- Дорогі Земляки Стрия і Стрийської Округи!	43
22. Тирса	- Товариська Зустріч при чайку	48
23.	- Привітання	51
24.	- Із листів	53
25.	- Третє покоління	57
26. Р.Ромко	- Із днів праці, скучань та курбі... -	58
27. о.О.Пристай	- З Трускавця у світ хмародерів	63
28. О.М.Тишовницький	- Із відгуків на "Мої Пам'ятки"	66
29. О.Гейський	- Пам'яті Мирона І.Милю	72
30. Р.Петріна	- Слово над домовином сл.п. І.Крикіцького	73
31. І.Боднерук	- На свіжі могили Дорогої Людини	74
32. О.Савчинський	- Проф. Іван Криницький	76
33. В.Ленець	- Св.п. д-р Юрій Хирівський	79
34. Л.Яцкевич	- Скошене життя	80
35. І.Кульчицький	- Промальне слово... -	82
36. Я.Падох	- Пам'яті Осипа Диби	83
37. Я.Падох	- Пам'яті Благородної Людини	85
38. /в.с./	- Поховали Пана Отамена	87
39. В.Макар	- У Березі і в підлілі	89
40. Я.Рак	- Сеньор Принціпіаліст серед молоді	92
41. О.Коцюба	- Спростування	93
42. М.Герасимів	- Останньому Братові Мого Чоловіка	94
43. О.Бандера	- Відлітають сірим шнурком... -	95
44. І.Боднерук	- Упав Дуб	96
45.	- Не пошану Дорогим	98
46.	- Згадки про наш журнал "Квітучі Береги" ...	101
47.	- Наші Приятелі	104

NOOOON

